

T.C.
İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ
ANABİLİM DALI
AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

EVLİLİK OLGUNLUĞU İLE EVLİLİK BEKLENTİSİ
ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Rüveyde Çizmecioğlu

İstanbul, 2020

T.C.
İSTANBUL TİCARET ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ
ANABİLİM DALI
AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ YÜKSEK LİSANS PROGRAMI
YÜKSEK LİSANS TEZİ

EVLİLİK OLGUNLUĞU İLE EVLİLİK BEKLENTİSİ
ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

Tez Danışmanı

Doç. Dr. Hanifi Parlar

Rüveyde Çizmecioğlu

İstanbul, 2020

YÜKSEK LİSANS TEZİ ONAY FORMU

..... AILE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ .....

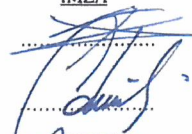

Yüksek Lisans programı öğrencisi RÜVEYDE ÇİRMECİOĞLU

..... Evlilik Olgunluğu ile Evlilik Beklentisi Arasındaki .....

..... ilişkisinin incelenmesi .....

..... başlıklı tez çalışması,

Enstitümüz Yönetim Kurulu 16.01.2020 tarih ve 2020-504/03 sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından oybirliği/oyçokluğu ile Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

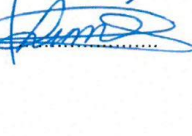

	<u>UNVANI, ADI SOYADI</u>	<u>İMZA</u>
TEZ DANIŞMANI	..... Doç. Dr. Hanifi Parlak	
JÜRI ÜYESİ	..... Prof. Dr. Cihad Demirel	
JÜRI ÜYESİ	..... Doç. Dr. Durmuş Ümmet	

(*) Yüksek lisans tez savunma jürileri en az biri kurum dışından olmak üzere danışman dahil en az üç öğretim üyesinden oluşur. Jürinin üç kişiden oluşması durumunda eş danışman jüri üyesi olamaz. Eş tez danışmanının jüri üyesi olması durumunda asıl jüri beş üyeden oluşur.

YÜKSEK LİSANS TEZİ ONAY FORMU

.....AİLE DANIŞMANLIĞI VE EĞİTİMİ.....
Yüksek Lisans programı öğrencisi.....RÜVEYDE ÇİZMECİOĞLU.....

.....başlıklı tez çalışması,
Enstitümüz Yönetim Kurulu **16.01.2020** tarih ve **2020-504/03** sayılı kararıyla oluşturulan jüri tarafından
oybirliği/oyçokluğu ile Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

	<u>UNVANI, ADI SOYADI</u>	<u>İMZA</u>
TEZ DANIŞMANI	..... <u>Doç. Dr. Hanifi Parlar</u>	
JÜRİ ÜYESİ	..... <u>Prof. Dr. Cihad Demiri</u>	
JÜRİ ÜYESİ	..... <u>Doç. Dr. Durmuş Ümmet</u>	

(*) Yüksek lisans tez savunma jürileri en az biri kurum dışından olmak üzere danışman dahil en az üç öğretim üyesinden oluşur. Jürinin üç kişiden oluşması durumunda eş danışman jüri üyesi olamaz. Eş tez danışmanının jüri üyesi olması durumunda asıl jüri beş üyeden oluşur.

TAAHHÜT METNİ

Yüksek Lisans Tezi olarak sunduğum ‘Evlilik Olgunluğunun Evlilik Beklentisine Etkisinin İncelenmesi’ adlı çalışmanın, tarafımdan, bilimsel ahlak ve etik kurallara aykırı düşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım çalışmaların kaynakçada gösterilenden oluştuğunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

/01/2020

Rüveyde ÇİZMECİOĞLU

İmza

ÖZGEÇMİŞ

1998 Behçet Kemal Çağlar Anadolu Lisesi

2002 İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi/İşletme

2005 Rönesans Akademi İnsan Kaynakları Uzmanlık Programı

2017 İstanbul Üniversitesi Auzef Sosyoloji

2020 İstanbul Ticaret Üniversitesi Aile Danışmanlığı ve Eğitimi Yüksek Lisansı

İletişim: ruveyde_a@hotmail.com

TEŞEKKÜR

Tez çalışma sürecimde, bilgi ve önerilerini benimle paylaşan ve desteğini esirgemeyen değerli danışman hocam Doç. Dr. Hanifi PARLAR'a,

Araştırmalarım boyunca her zaman yanımda olan, desteğini esirgemeyen değerli hocam Prof. Dr. Nesrin ÖZDENER DÖNMEZ'e,

Yüksek lisans eğitimim boyunca değerli bilgileriyle, duruşuyla, bana kattıkları için değerli hocam Doç. Dr. Durmuş ÜMMET'e,

Beni büyütüp bu günlere getiren aileme, sevgisi ve sabrı ile daima yanımda olan biricik eşim Kerem ÇİZMECİOĞLU'na, yüksek lisans eğitimim boyunca bana destek olan kayınvalidem Refika ÇİZMECİOĞLU'na, araştırmalarım boyunca sabır gösteren ve bana moral veren biricik yavrularım Emir ve Nehir ÇİZMECİOĞLU'na, sonsuz teşekkürlerimi sunarım.

Ocak, 2020

Rüveyde ÇİZMECİOĞLU

EVLİLİK OLGUNLUĞU İLE EVLİLİK BEKLENTİSİ ARASINDAKİ İLİŞKİNİN İNCELENMESİ

ÖZET

(ÇİZMECİOĞLU, Rûveyde, Yüksek Lisans, İstanbul, 2020)

Evlilik bireylerin hayatındaki en önemli kararların başında gelir. Bu karar beraberinde maddi manevi birçok sorumluluk getirir. Bu sorumlulukların yerine getirilebilmesi için fiziksel, duygusal, ekonomik ve toplumsal olgunluğa ulaşmış olmak gerekirken, evlilik olgunluğuna ulaşmadan ve gerçekçi olmayan beklentilerle yapılan evliliklerin pek de uzun ömürlü olmayacağı düşünülmektedir.

Araştırma üniversite öğrencilerinin olgunluk düzeyleri ile evlilik beklentisi arasındaki ilişkisinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Bu bağlamda yapılan çalışmaya 290'ı kadın 86'sı erkek olmak üzere toplam 376 kişi katılmıştır. Veri toplamak amacıyla, araştırmacı tarafından hazırlanan Kişisel Bilgi Formu (Ek-1), Evlilik Olgunluk Ölçeği (Ek-2) ve Evlilik Beklentisi Ölçeği (Ek-3) kullanılmıştır.

Araştırmada verilerin analizi için SPSS for Windows 15.0 programı kullanılmıştır. Demografik veriler frekans dağılımı verilerek tablolaştırılmıştır. Niceliksel verilerin karşılaştırılmasında iki grup arasındaki farklılığı belirlemek için Bağımsız Örneklem T-testi ve Çift Yönlü Varyans Analizi, araştırmanın bağımlı ve bağımsız değişkenleri arasındaki ilişkiyi test etmek amacıyla Pearson Korelasyon Testi ve Regresyon Analizinden yararlanılmıştır.

Araştırma bulgularına göre üniversite öğrencilerinin evlilik olgunluğu ve evlilik beklentisi arasında anlamlı ve pozitif bir ilişki bulunmuştur. Araştırmaya göre evlilik öncesi olgunluğu arttıkça evlilik beklentisinin de arttığı görülmüştür. Ancak katılımcıların evlilik olgunluğu ve evlilik beklentisi değerleri yaş ve cinsiyete göre farklılaşmamıştır. Kişilerin evlilik olgunluğu ve evlilikten beklentileri arttıkça evlilik yaşının öteleneyeceği düşünüldüğünden, aşırı beklentinin yaşattığı zorluklar hakkında eğitimler verilmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir.

Anahtar kelimeler: *Evlilik, Evlilik Olgunluğu, Evlilik Beklentisi*

INVESTIGATION OF THE RELATIONSHIP BETWEEN MARITAL MATURITY AND MARITAL EXPECTATION

ABSTRACT

Marriage is the one of the most important decisions in the lives of individuals. This decision brings with it many material and moral responsibilities. While it is necessary to achieve physical, emotional, economic and social maturity in order to fulfill these responsibilities, it is thought that the marriages made with unrealistic expectations will not be long lasting.

The research was conducted to investigate the relationship between the maturity level of the university students and the expectation of marriage. In this context, a total of 376 people , 290 of whom were female and 86 were male included in the study. . In order to collect data, Personal Information Form prepared by the researcher (App-1), Marriage Maturity Scale (App-2) and Marriage Expectation Scale (App-3) were used.

SPSS for Windows 15.0 program was used for data analysis. Demographic data were tabulated by giving frequency distribution. In order to determine the difference between the two groups in the comparison of quantitative data, Independent Samples t-Test, and Bidirectional Analysis of Variance were used, Pearson Correlation Test and Regression Analysis were used to test the relationship between the dependent and independent variables of the study.

According to the findings of the research, a significant and positive relationship was found between marriage maturity and marriage expectancy of university students. According to the research, it was observed that the marriage expectancy increased as the pre-marriage maturity increased. However, marital maturity and expectation of marriage did not differ according to age and gender. Since it is thought that marriage age will increase as the maturation and expectations of the marriage increase, it is thought to be useful to provide training about the difficulties caused by excessive expectations.

Keywords: *Marriage, Marriage Maturity, Marriage Expectation*

İÇİNDEKİLER

ÖZET.....	VII
ABSTRACT	VIII
İÇİNDEKİLER.....	IX
TABLolar LİSTESİ.....	XII
BÖLÜM I: GİRİŞ.....	1
1.1. ARAŞTIRMANIN AMACI.....	1
1.2. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ	2
1.3. VARSAYIMLAR.....	2
1.4. SINIRLILIKLAR	3
1.5. TANIMLAR	3
BÖLÜM II: İLGİLİ LİTERATÜR.....	3
2.1. EVLİLİK	3
2.1.1. Evlilik Nedir?	3
2.1.2. Evliliği Etkileyen Etmenler	6
2.1.2.1. Kişisel Özellikler:.....	6
2.1.2.2. Çift Özellikleri:.....	6
2.1.2.3. Çevresel Etmenler:	6
2.1.3. Evlilik ve Mutluluk.....	6
2.1.4. Evliliğin Önemi ve İşlevi.....	7
2.1.5. Evlilik Şekilleri.....	9
2.1.5.1 Görücü Usulü Zorla Evlendirme	9
2.1.5.2 Görücü Usulü İsteyerek Evlenme.....	9
2.1.5.3. Flört Ederek Evlenme.....	10
2.1.6 Evliliğin Amaçları	10
2.1.7. Evlik Öncesi Arkadaşlık (Flört)	13
2.1.8. Evlilik Öncesi Hazır Oluş.....	13
2.1.9. Evlilik Kararında En Önemli Üç Olgu	14
2.1.9.1. Kendini Tanımak	14
2.1.9.2. Evlenmeyi Düşüneceği Kişiyeye İlişkin Özellikleri Tanımlamak	16
2.1.9.3. Sistemi Tanımak.....	17
2.2. EVLİLİK OLGUNLUĞU	18
2.2.1. Olgunluğun Tanımı	18

2.2.2. Olgunlaşmamış Bireylerin Özellikleri;.....	19
2.2.3. Evlilik Olgunluğu Aşamaları.....	19
2.2.4. Evlilik için Olgunlaşma Düzeyleri	25
2.2.4.1. Fiziksel Olgunlaşma	25
2.2.4.2. Duygusal Olgunluk.....	25
2.2.4.3. Ekonomik Olgunluk	25
2.2.4.4. Toplumsal ve Sosyal Olgunluk	25
2.2.4.4.1. Öğrenimini Tamamlamış Olmak	26
2.2.4.4.2. Erkekler için Askerlik Hizmetini Yapmış Olmak	26
2.2.4.4.3. İş-Güç Sahibi Olmak	26
2.3. EVLİLİK BEKLENTİSİ	26
KONUYLE İLGİLİ YAPILAN DİĞER ARAŞTIRMALAR	33
BÖLÜM III: YÖNTEM.....	46
3.1. ARAŞTIRMA MODELİ.....	46
3.2. ARAŞTIRMA EVRENİ VE ÖRNEKLEM	46
3.3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI.....	47
3.3.1. Kişisel Bilgi Formu:	47
3.3.2. Evlilik Olgunluk Ölçeği:	47
3.3.3. Evlilik Beklentisi Ölçeği:	49
3.4. VERİLERİN TOPLANMASI	49
3.5. VERİLERİN ANALİZİ VE YORUMLANMASI	50
BÖLÜM IV: BULGULAR	51
BÖLÜM V: SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER	70
5.1. Sonuç	70
5.2. Tartışma.....	71
5.3. Öneriler.....	74
5.3.1. Araştırmacılara Öneriler	74
5.3.2. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Politika Yapıcılar ve Uygulayıcılar İçin Öneriler	76
KAYNAKLAR.....	78
EKLER.....	90
EK-1: Kişisel Bilgi Formu	90
EK-2: Evlilik Beklentisi Ölçeği	92
EK-3: Evlilik Olgunluk Ölçeği.....	96

TABLolar LİSTESİ

Tablo 1. Evlilik Olgunluk Ölçeği Yıldız(2017) KMO ve Bartlett Testi Sonuçları	48
Tablo 2. Evlilik Olgunluğu Yıldız(2017) Güvenilirlik Çalışması	48
Tablo 3. Evlilik Olgunluğu Alt Boyutları Güvenilirlik(Doğrulama) Analiz Tablosu	51
Tablo 4. Yıldız(2017) Evlilik Olgunluğu Ölçeği Alt Boyutlarının Birbiriyle ve Toplam Ölçekle Korelasyonu.....	51
Tablo 5. Alt Ölçek İlişki Doğrulama Analizleri	52
Tablo 6. Katılımcıların Demografik Özelliklere Göre Dağılımı	53
Tablo 7. Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Sınıf Dağılımları.....	53
Tablo 8. Katılımcıların Anne-Baba Birlikte Olma Durumuna Göre Dağılımı	54
Tablo 9. Katılımcıların Anne-Babalarının Yaptığı Evlilik Şekline Göre Dağılımı	54
Tablo 10. Katılımcıların İlişki Durumuna Göre Dağılımı	54
Tablo 11. Katılımcıların Kendilerini Evliliğe Hazır Hissetme Durumuna Göre Dağılımı.....	55
Tablo 12. Katılımcıların Evlilik Biçimlerini Tercihine Göre Dağılımı	55
Tablo 13. Erkeklerin Tercih Edilen Evlenme Yaşlarına Göre Dağılımı	56
Tablo 14. Kadınların Tercih Edilen Evlenme Yaşlarına Göre Dağılımı	56
Tablo 15. Katılımcıların Kiminle Evleneceğine Karar Veren Kişi Tercihine Göre Dağılımı	56
Tablo 16. Katılımcıların Evliliklerinde Örnek Alacakları Kişilere Göre Dağılımı	57
Tablo 17. Katılımcıların Evlilikte En Önemli Gördüğü Soruna Göre Dağılımı.....	57
Tablo 18. Katılımcıların Kendilerini Tanımlamalarına Göre Dağılımı.....	58
Tablo 19. Katılımcıların Algıladıkları Aile Yetiştirme Tutumuna Göre Dağılımı.....	59
Tablo 20. Katılımcıların Evlilikten Bekledikleri En Önemli Şeye Göre Dağılımı.....	60
Tablo 21. Katılımcıların Evlilikten Beklentilerini Nasıl Oluşturduklarına Göre Dağılımları.....	60
Tablo 22. Evlilik Olgunluğu ve Evlilik Beklentisi Arasındaki İlişki	61
Tablo 23. Evlilik Beklentisi ve evlilik Olgunluğu Regresyon Analizi.....	61
Tablo 24. Beklenti ve Olgunluk Alt Değişkenleri İstatistik Değerleri Tablosu	62
Tablo 25. Evlilik Beklentisi ve Olgunluk Alt Değişkenleri Korelasyon Analizi Sonuçları	62
Tablo 26. Alt Değişkenler Çoklu Regresyon Model Özeti	63
Tablo 27. Evlilik Beklentisi ve Evlilik Olgunluğu Alt Değişkenleri Varyans Analizi.....	63
Tablo 28. Evlilik Beklentisinin Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi	64
Tablo 29. Evlilik Olgunluğu Varyans Oranları	65
Tablo 30. Evlilik Beklentisi ve Evlilik Olgunluğu Betimleyici İstatistikleri	65
Tablo 31. Evlilik Beklentisinin Evlilik Olgunluğu ve Cinsiyet Açısından Farklılığına İlişkin Test sonuçları(Çift Yönlü Varyans Analizi)	66
Tablo 32. Evlilik Beklentisinin Yaşa Göre Farklılaşma Durumu için Betimleyici İstatistikler	66
Tablo 33. Evlilik Beklentisi Farklılaşma Durumu Homojenize Varyans Testi.....	67
Tablo 34. Evlilik Beklentisi Farklılaşma Durumu Anova Testi	67
Tablo 35. Evlilik Olgunluğu Yaşa Göre Farklılaşma Durumu için Betimleyici İstatistikler	68
Tablo 36. Evlilik Olgunluğu Homojenize Varyans Testi	68
Tablo 37. Evlilik Olgunluğu Yaşa göre Farklılaşma Durumu Anova Analizi	68
Tablo 38. Katılımcıların Anne- Baba Birlikte/Ayrı Olma Durumu Grup İstatistikleri	69
Tablo 39. Katılımcıların anne babalarının birlikte/ayrı olma durumuna göre kadın ve erkek katılımcılar arasındaki Fark Testi	69
Tablo 40. Evlilik olgunluğu ve evlilik beklentisi açısından sağlam evler ile bozulmuş evler arasındaki grup istatistikleri.....	69

Tablo 41. Sağlam evler ile bozulmuş evler arasındaki Fark Testi (Independent Samples Test)..... 70

BÖLÜM I: GİRİŞ

Aile toplumun temelini oluşturan sosyal bir yapı iken, evlilik ise bu sosyal yapının oluşturulmasının tek meşru yoludur. Ailenin iki anlamı vardır. Birincisi isim ve kimlik kazandığımız ve miras hakkını aldığımız, içinde doğup büyüdüğümüz ailedir. Böylece kimliğiniz ve nereye ait olduğunuz belirlenir. Bir de evlilik müessesesiyle kurduğumuz aile vardır. Bunu birey kendi çabaları sonucu oluşturur. Çağdaş anlamda evlilik kurumu, ailenin oluşabilmesi için elzemdir. Eşlerin aile kurmaları, meşru çocuklara sahip olması evlilik kurumu ile gerçekleşir (Yeter, 2017). Aile çok geniş bir konu iken, bu araştırma kapsamında aileden ziyade evlilik kurumu ve bireylere etkisi üzerinde durulacaktır.

1.1.ARAŞTIRMANIN AMACI

Bu araştırmanın amacı, üniversite öğrencilerinin olgunluk düzeyleri ile evlilik beklentisi arasındaki ilişkisinin incelenmesi amacıyla yapılmıştır. Araştırma kapsamında, üniversite öğrencilerinin ne kadarının evlilik olgunluğuna ulaştığı, evlilik beklentilerinin neler olduğu, ve bu beklentilerin nasıl oluştuğu gibi maddelerin belirlenmesi hedeflenmektedir.

Araştırmanın amacına uygun olarak üniversite öğrencileri kapsamında aşağıdaki sorulara cevap aranacaktır:

- 1.Evlilik olgunluğu evlilik beklentisini etkilemekte midir?
- 2.Evlilik olgunluğu evlilik beklentisini yordamakta mıdır?
3. Erkek ve kadın katılımcıların beklentileri olgunluğa bağlı olarak farklılık gösterir mi?
4. Evlilik olgunluğu ve evlilik beklentisi cinsiyete göre farklılık gösterir mi?
5. Evlilik Olgunluğunu ve evlilik beklentisi yaşa göre farklılık göstermekte midir?
6. Evlilik olgunluğu alt değişkenleri ile evlilik beklentisi arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?

7. Evlilik olgunluğu alt değişkenleri önem sıralaması nasıldır?
8. Evlilikte en önemli görülen sorun, sorunlar nelerdir?
9. Gençler evlilikte kimi örnek almak istemektedir?
10. Evlilikten en önemli beklenti nedir? Bu beklentileri gençler nasıl sağlamıştır?
11. Gençler evlenme türlerinden hangilerini ve evlilik için hangi yaşı tercih etmektedir?
12. Evlilik olgunluğu ve evlilik beklentisi açısından sağlam (ebeveynleri birlikte)evler ile bozulmuş (ebeveynleri boşanmış) evler arasında anlamlı bir fark var mıdır?
13. Evlilik olgunluğu (olgun veya değil) ve evlilik beklentileri (idealist, gerçekçi, kötümser, iyimser) ne yöndedir?

1.2. ARAŞTIRMANIN ÖNEMİ

Son yıllardaki boşanma oranlarındaki artışlar araştırmacıları evlilikteki iletişim, çatışma çözüme, öfke kontrolü, cinsellik, uyum, evlilik doyumu, problem çözüme gibi alanlara yönlendirmiştir. Ancak evlilik beklentisi konusu ile ilgili bir çalışmaya rastlanmamıştır.

Evlilik öncesi araştırmalarında, araştırılan konunun uygulandığı bireyler evlilik olgunluğuna sahip oldukları düşünülerek araştırma yapılmıştır. Evlilik olgunluğu ile ilgili geliştirilen ölçek dışında, yerli ve yabancı literatürde yapılan tarama sonucu herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Evlilik olgunluğuna ulaşmadan ve gerçekçi olmayan beklentilerle yapılan evliliklerin pek de uzun ömürlü olmayacağı düşünülmektedir (Rios,2010). Evliliğin sorumluluklarını yerine getirmek olgunluktan geçtiği gibi ortak beklenti ve amaçlar da çiftleri uyum ve doyuma ulaştırmaktadır. Bu açıdan üniversite öğrencilerine kendilerini tanıma, evliliğe hazır olma, evlilikten beklentilerinin farkına varma gibi konularda yol gösterecek böyle bir çalışmaya ihtiyaç olduğu düşünülmektedir. Literatürde iki konuda da herhangi bir çalışmaya rastlanmadığından dolayı “ilk” ve “özgün” bir değere sahiptir.

1.3. VARSAYIMLAR

•Araştırmaya katılan öğrencilerin “İnönü Evlilik Tutum Ölçeği”, “Evlilik Olgunluk Ölçeği” ve “Evlilik Beklenti Ölçeği” veri toplama araçlarına gerçek durumlarını yansıtacak şekilde cevapladıkları, samimi ve yansız oldukları kabul edilmektedir.

•Öğrenci beyanlarının doğru olduğu varsayılmıştır.

•Veri toplama araçlarının ölçülmek istenen özellikleri doğru ölçtüğü varsayılmaktadır.

1.4. SINIRLILIKLAR

Bu araştırma 2018-2019 Eğitim Öğretim yılında İstanbul Ticaret Üniversitesi ve Sabahattin Zaim Üniversitesi lisans ve yüksek lisans öğrencileriyle sınırlıdır.

Bu araştırma “İnönü Evlilik Tutum Ölçeği”, “Evlilik Olgunluk Ölçeği”, “Evlilik Beklenti Ölçeği” ölçme araçlarından elde edilen verilerle sınırlıdır.

1.5. TANIMLAR

Evlilik: Evlilik, karşı cinsten iki kişinin aynı çatı altında birlikte yaşamak, hayatlarını, zamanlarını paylaşmak, çocuk yapmak ve onları büyütmek gibi amaçlar gözetilerek oluşturdukları bir sözleşmedir (Özgüven, 2000, s.19).

Evlilik Beklentisi: Evlilik beklentisi kişilerin kendilerini evlilik bağı ile bağlandıktan sonra nasıl hayal ettikleridir. Beklentiler genellikle çiftlerin birbirlerinden bekledikleri roller ve evliliği nasıl yürüteceklerine dair inançları içermektedir. Bu beklentiler, ilişkisinin kalitesi ve evliliğin doyumunun en önemli göstergelerinden birisidir (Özsoysal, Baş ve Aysan, 2016).

Evlilik Olgunluğu: Evliliğin gerektirdiği tüm sorumlulukları alabilecek yaş olgunluğuna, kişisel, fiziki, maddi, duygusal olgunluğa ulaşılması.

BÖLÜM II: İLGİLİ LİTERATÜR

2.1. EVLİLİK

Evlilik insanın hayatındaki en önemli dönüm noktalarından biridir. Kadın ve erkek evlilik kurumu ile yepyeni bir aile kurarken, ilişkilerine de bambaşka bir boyut kazandırırılar.

2.1.1. Evlilik Nedir?

Evlilik aslında, ayrı kültürlerin harmanlanmasıdır. Sorun bu harmanlamanın hem diğer iki kültürden farklı, hem de onların izlerini taşıyacak şekilde yapılabilmesidir. Genelde ailelerin beklediği ise kendilerinin tekrarı, devamı olan bir yapıdır ve bunu için uğraşır ve kazanmayı beklerler. Oysa bu kabul edilemez bir durumdur. Yeni evlilerin

ailelerinden farklı ve dünyanın değişen koşullarına uygun olmaları, sağlıklı bir evliliğin temelidir (Semerci, 2004).

Evlilik yasalar huzurunda bir ortaklık sözleşmesi iken duygusal anlamda yaşamları omuz omuza, el ele ve karşılıklı sevgiyle birlikte geçirmek amacıyla kendini başkasına adamaktır. Kişi evlenme kararı aldığında bir evi geçindirmek için, bebek sahibi olmak, cinsellik, hobiler, karşılıklı destek olmak, hayal kırıklıklarının üstesinden gelmek, başarıları kutlamak, özetle hayatın müziğini beraber bestelemek hususunda güç birliği oluşturmak için karşılıklı söz vermiş demektir. Evlilik birlikte yudumlanan bir sabah kahvesinden, beraber aynı yatağı paylaşmaya kadar hemen her konuda, hayatın en güzel hediyelerinin kapılarını sonuna kadar açar, evlilik istikrarlı bir toplumun yapı taşı meydana getirir ve bireylere son derece önemli bir ayrıcalık sağlar (Heitler, 1997). Evlilik kültürler arasında farklılıklar gösterse dahi tüm toplumlarda geleneksel olarak kabul görmüş ve resmiyette kabul edilmiş tek birliktelik şeklindedir. Bu birliktelik, toplumları var eden ve ayakta tutan en önemli güçlerdendir (Tarhan, 2008).

1961 yılında Phantomas dergisi hazırlanmış olduğu bir ankette kadınlara evlilik hakkında ne düşündüklerini sormuştur. Bir Hollandalı kadın evliliğin çok pratik bir şey olduğunu, Varşovalı kadın bile bile ladesten başka bir şey olmadığını, Polonyalı bir kadın vazgeçilmez olduğunu, ancak aşka bağlı olmadığını, Parisli bir kadın; hala evliliğin içinde iyi bir şeyler olabileceğini söylemişlerdir. Bu cevaplarda erişkinlere özgü ve kolay bir isyan çok rahat bir şekilde hissedilmektedir (Jaspers, 2001). Farklı milletlerdeki bakış açıları da farklılaşmaktadır.

Evlilik, cinsel ilişkileri düzenleyen ve çiftler arasındaki bağlılığı koruyan bir yapıyı oluşturmaktadır (Stutzer, 2006). Monaghan ve Just (2013)'a göre evlilik, ailenin kurulup büyümesinden önceki ön şart, toplumun ahenkli bir 'düzen' içinde yaşamasını sağlayan kurallar ve geleneklerle şekillendirilen bir olgudur. Evlilik, bir erkeğin daimi olarak bir kadına cinsel anlamda erişim hakkını kazandığı ve kadının da çocuk doğurabilme hakkını elde ettiği bir tür anlaşmadır (Burç, 2018).

Ekşi (2005)'ye göre dünyada yaşayan insanların değişik coğrafi yerlerine rağmen birbirine benzeyen etkinliklere yönelmeleri bütünüyle insana has evrensel ifade ve evrensel bir davranış biçimidir. Bu davranışlardan ibaret olan evlilik, 4000 senelik toplumsal bir kurum olma niteliğini günümüze kadar muhafaza etmiştir. Evlilik

geleneksel yaşıyan toplumlarda olduğu kadar modern toplumların da yegane toplumsal kurumu olup, en minik ve en temel sosyal kurumudur. Özkalp (1990)'e göre evlilik, kadın ve erkek ilişkisini yasal temele oturtan, ilişkiyi toplumun kabullenmesi ve onaylaması sebebiyle toplumsal olma özelliğini taşıyan ve ailenin varlığını ve devamlılığını sağlayan bir kurumdur. Stanhope ve Lancaster (1996)'a göre erkek ve kadın evlenme kararıyla birlikte aile olma süreci içine girmektedir.

Evlilik erkek ve kadın arasında olan, çiftlerin özgürce cinsellik yaşamasına imkan sağlayan, maddi olarak iş birliğinin olduğu ve yasal olarak çocuğun dünyaya getirilip büyütüldüğü bir beraberlik olarak adlandırılmaktadır (Strong, De vault ve Cohen, 2011;Akt. Kendal,2015). Türküm (2000)'e göre evlilik, ne kadar da olsa bir kadın ve erkeğin hayatlarını paylaşmak için gerçekleştirdikleri sosyal bir anlaşmayı gibi görülse de, kanunlar, ahlaki kurallar, dini normlar ve toplumsal yapılarca düzenlenir ve denetim altında tutulur. Evlilik aile içerisinde toplumsal ve bireysel yükümlülüklerin düzenlenmesini de sağlar.

Jaspers (2001)'a göre, iki yürek yaşamın zor ve güçlüğü karşısında, fakirliklerini, zenginliklerini, geçmiş ve geleceklerini birleştirir. Adem ve Havva'dan bu yana süregelen insanlık tarihi, onların varoluşlarının üzerine yansımaktadır. Burada bütün dişi ve erkek aşkla yeniden var olurlar ve evrensel olan bu şeyde beklentilerine bir cevap ve mucize bulmayı arzu ederler. Bunun için, evlilikteki bu aşkın biricik olduğunu, vaat ettiklerinin ise dünyada sabah üstüne düşen, ilk güneş ışığı gibi olduğunu söyler.

Günay (2000)'a göre evlilik, iki farklı cinsten kişinin bir kurumun adı altında bir araya gelmesiyle inançlarının, fikirlerinin, dünya görüşlerinin ve hayattan beklentilerinin de birleşmesi manasına gelir. Knox ve Schacht (2010)'a göre kişiler evlilik kurumunda karşılıklı bağlılık göstermekte ve böylece duygusal ilişkiler geliştirmektedir. Kalkan (2002)'a göre evlilik insanın hayatındaki en mühim deneyimlerin başında gelir ve insanların evlenerek yakın münasebetler kurması kişilerin ruh sağlığının gözetilmesi açısından önemlidir. Yalçın (2010)'a göre evlilik kurumu, sevmek ve sevilmek için en uygun kurum, sorumluluğun arttığı, kişilerin dayanışma duygularının artmasının beklendiği bir yapı şeklinde karşımıza çıkar. Evlilik birçok psiko-sosyal faktörden etkilenen bir yapıdır. Örneğin, Larson ve Holman (1994)'a göre, bu faktörler yaş, eğitim, sosyal destek, kişiler arası beceriler ve sağlıktır.

2.1.2.Evliliği Etkileyen Etmenler

Büyükşahin ve Hovardaoğlu (2004)'na göre evlilik içinde mutluluk, beklentilere, amaçlara ulaşılması ve yakınlığın olması ile sağlanır. Evlilikte mutluluk, kişinin evlilikle alakalı tüm duygu halleri olarak tanımlanmaktadır. Mutluluk, sağlık ve evlilik kalitesini arttırmanın yanı sıra bireysel başarıyı, arkadaş ilişkilerini, maddi düzeyi, iş performansını ve sosyal hayatı olumlu olarak etkilemektedir. Evliliği etkileyen etmenler Larson (2002) tarafından oluşturulan 'Evlilikte Üçgen Modelinde' 3 ana başlıkta incelenmiştir (akt. Akar, 2005):

2.1.2.1. Kişisel Özellikler: Problemler ve stresle başa çıkamama, dürtüsel olma, asabi olma ve öfkeli olma, kavgacı olma, tedavi edilmemiş depresyon, çekingen olma gibi olumsuz özelliklerdir. Esnek ve sosyal olma, benlik saygısının yüksek olması, kabul etme davranışını gösterme ve aşık olma ise olumlu özelliklerdir.

2.1.2.2. Çift Özellikleri: İletişimin iyi olması, çatışmaları çözebilme özelliği, yakınlık gösterebilme, gücü paylaşabilme ve orta yolu bulabilme evli çiftlerin uyumunu etkileyen özellikleridir.

2.1.2.3. Çevresel Etmenler: Aileden ayrışarak bireyselleşebilme, ebeveynlerin evlilik dinamikleri, ebeveynlerin ve arkadaş çevresinin yaklaşımları, çalışılan yer kaynaklı stres hadiseleri, ebeveyn olmanın yüklediği gerginlik ev haricindeki sorumluluklardır. Diğer stres yaratan durumlar ise, sağlıkla ilgili sorunlar, hayat şartlarının getirdiği zorluklar nedeniyle oluşan borçlar ve akrabalar olarak gösterilebilir.

2.1.3. Evlilik ve Mutluluk

Türkiye İstatistik Kurumu (2018) tarafından 2017 senesinde hazırlanan Yaşam Memnuniyeti Araştırması bulgularına göre; evli bireylerin, evlilik yapmayanlara nazaran daha mutlu hissettiği sonucu ortaya çıkmıştır. Evli bireylerin 2017 senesinde %60,6'sı mutlu hissederken evli olmayanlarda ise mutluluk oranının %52,4 olduğu, evli kadınların %65,2'sini mutlu iken, evli erkeklerin ise %55,7'sinin kendisini mutlu hissettiği saptanmıştır.

Jaspers (2001)' a göre aile olarak yuva, aşktan doğar. Bu aşk aracılığı ile koşulsuz bir sadakatle iki kişi bir yaşam süresince birbirlerine bağlanırlar. Bir yuva kurar, böylece birbirlerine bağlanır ve bu yuvada evlatlarını yetiştirmek için bir fırsat bulurlar. Ayrıca hakiki ve sonsuz bir samimiyetle, günlük yaşamın zorluklarına göğüs gererek, kesintisiz

bir iletişimin garantiye alınmasını bu yuva sağlar. Ayrıca aile fenomeni içerisinde karşılıklı destek görenler arasında ve onu inşa eden bölümlerin karşılıklı dayanışmasını, bağlılığını ve güvenini gerektirir. Mutlu bir evlilik en az kültürel ve kişisel benzerlik gerektirir. Benzerlik normal kişiler için geçerlidir. Zira kişinin sevgi ve kinlerinin kaynağı olan kişilik biçimleri henüz çocukken şekillendirilir.

Heitler (1997)'e göre, bir sayıyı kendisiyle çarparsanız, o sayının gücünü iki katına çıkarırsınız. Benzer durum evlilik için de söz konusudur. İki birey ilişki oluşturduğunda, daha önce ayrı olan toplumsal güçleri büyür, iki katına ulaşır. İki kişi evlenerek bir bütün olduklarında sevgi, şefkat, güç ve cinsel haz dolu birlikteliklerinin gücüne kaynak oluştururlar. Bazen de bunun tam tersi olur. Çift anlaşamadığında hayli büyük bir enerji açığa çıkar. Bu enerjiyi boşuna, birbirlerini incitmek için kullanabilirler. İletişimsizliğin neden olduğu negatif enerji yaşamınızı engelleyebilir, moralinizi bozabilir, iletişimsizliğe ve nefrete neden olabilir.

Humphreys (1998)'e göre, insanlar kendilerini sevgililerine ya da eşlerine babam ya da annem gibi konuşuyorsun, babama ya da aynı anneme benziyorsun diye söylenirken bulabilirler, hatta anne ya da babalarında yargıladıkları bir şeyin aynısını yapıyor ya da yargıladıkları şeyin tam tersini uygulamak için çabalıyor olabilirler. Ebeveynlerden öğrenilen kalıplar iyi öğrenilmiş kalıplardır. Fakat bunlarla ilgili bilinçlenmek gerekir. Bu bilinçlenme çözülmemiş problemler nedeniyle devam eden bağlılıkla yüzleşme ile olur. Aksi takdirde anne-babaya çok benzeyen biriyle evlenme söz konusu olabilir. Baskın erkek-pasif kadın bu türden bir ilişkidir. Çocukluğunda yaşadığı, olumsuz duygular hissettiği bu ilişki kalıbıyla bir yetişkin olarak başa çıkabilme adına genellikle böyle bir seçim yapılır. Birey başkalarıyla ilişkilerinde kendi anne-babasının kullandığı yöntemleri seçer, kendi çocukluğunda bu davranışlardan hiç hoşlanmamış olsa bile bunları yapar hale gelir. Hem erkek hem kadın kendi anne babalarından duygusal olarak ayrılmak ve onlara bağımlı ya da onlarca yönetilir bir durumda olmamak için çaba göstermelidir.

2.1.4. Evliliğin Önemi ve İşlevi

Nazlı (2001)'ya göre İnsanın maddi ve manevi gereksinimlerini karşılayabileceği en birincil kaynak ailesidir. İnsanın yaşamında doyuma ulaşması, görevlerini etkin bir biçimde yapması, içerisinde bulunduğu topluma uyum göstermesi, ailede gerçekleşmektedir. Öztürk ve Arkar (2014)' a göre evlilik aile oluşumunda etkili bir

yoldur. Fowers (1993)' a göre evlilik bireyin benliğini bir başka benlikle birleştirmesine imkan sağlayan, ve onun kişiliğinin gelişmesine katkısı olan ve mutlu bir kişi olmasına imkan veren bir kurumdur. Hansen ve L'Abate (1982)'a göre evlilik, çiftlerin arasında düşünce birliğinin olduğu, eşler arasında karşılıklı doğru ve güvenle birlikte inşa edilen bir ilişkinin olduğu, eşlerin kendilerini rahatça sergileyebildiği, kişisel farklılıklarını gösterebildikleri bir nevi sistem olarak tanımlanmaktadır. Glenn (1990) evliliğin kişilerin yaşamında çok sayıda pozitif katkısı olduğunu söylemektedir. Evlilik bireylerin hayatını uzatmakta, ruhsal ve bedensel varlıklarını korumakta, hayattan sağladıkları neşe ve mutluluğu artırmaktadır.

Kalkan ve Ersanlı (2008), bireylerin birçok nedenden ötürü evlilik süreci içerisine girdiklerini söylemektedir. Kişileri evlilik sürecine getiren en önemli sebepler arasında kişilerin duygusal ve sosyal ihtiyaçlarını karşılama amaçları yer almaktadır. Evliliğin kişisel ve sosyal açıdan birçok işlevleri vardır; neslin devamını sağlamak, toplumun sürekliliğinin sağlanması, aile fertlerinin çeşitli gereksinimlerinin sağlanması ve çocukların toplumsallaşmasını sağlamaktır. Bununla birlikte, evlilik, çiftlerin ortak bir amaçları olması ve sevme-sevilme ihtiyaçlarını karşılamak gibi işlevleri de sağlamaktadır.

Özgüven (2000)'e göre evlilik, farklı yönleri olsa bile, birçok kültürde görülen bir yaşam şeklidir. Tüm toplumlarda evlenmek, hayatta yeni bir dönem anlamına gelir. İnsanları evlenmeye iten çok farklı sebepler vardır. Bireysel olarak kendini çok daha iyi hissetme, gerçek arkadaşlık duygusunu tatma, anne-baba olabilme, güvende hissetme gibi çok farklı nedenlerle insanlar evlenebilirler.

Evlilik müessesesi ile birlikte aile kurulur. Ailenin kurulması için evlilik şarttır. Ailenin kültürden kültüre farklılaşan çok farklı tanımları bulunmakla beraber; aile, içerdiği üyelerin birbirleriyle etkileşim halinde olduğu ve birbirlerini sözlü veya davranışlarla etkiledikleri sistemdir. Genel olarak kabul gören tanıma göre ise, doğum, evlenme veya evlat edinme yoluyla birbirleriyle akrabalık bağı olan, birbirlerine biyolojik veya psikolojik olarak bağlı bulunan iki veya daha çok kişinin aynı yaşam alanında birlikte yaşamasıyla oluşan birliktir (Ekşi ve Kahraman, 2012).

Aile bir toplumun en minik yapı taşıdır. Ailedeki sorunlar topluma yansıtacağı gibi, toplumdaki sıkıntılar da aileye yansır. Sağlıklı toplum sağlıklı aileler tarafından

oluşturulur. Ailenin sosyokültürel açıdan durumu, toplumun sosyokültürel açıdan ne durumda olduğunu belirler. Toplum ve aile karşılıklı iyi veya kötü bir etkileşim halindedir. Ailenin toplumdaki konumunu ve değerini, üstlendiği sorumluluklar ve karşıladığı işlevler belirlemektedir (Canel,2007). Evliliğin ailenin oluşumu açısından son derece önemli bir işlevi vardır. Schwab (2000)'a göre ailenin en mühim görevleri arasında topluma uygun çocuklar yetiştirmek, aile fertlerinin birbirlerinin duygusal açıdan ihtiyaçlarının karşılanması, manevi değer, inanç, yetenek ve becerilerin bir sonraki kuşaklara aktarılması, evlilikle birlikte karı koca arasındaki cinsel ihtiyaçların karşılanmasıdır.

2.1.5. Evlilik Şekilleri

Evlilik çeşidi açısından genel olarak aşk veya mantık evliliği olarak ikiye ayrılır. Ancak birçok çeşidi vardır. Türkiye gibi geleneksel değerlere son derece bağlı olan bazı toplumlarda ise, rızaya dayalı evlenmeye ek olarak, ailelerin evlatları adına eşlerine karar verdikleri görücü usulü ve geniş aile içinden olan kişilerle gerçekleşen akraba evliliği görülür. Batı toplumlarında görülmeyen bazı evlilik şekilleri de mevcuttur. Batı toplumlarında, karşılıklı beğeni, aşk ve yakınlığı, evlilikte eşitliği simgeleyen anlaşarak evlenme türü yaygındır (Hortaçsu, 1999). Toplumumuzda evlenme şekilleri denilince ilk akla gelenler şöyle sıralanabilir:

2.1.5.1 Görücü Usulü Zorla Evlendirme

Gelenekselliğin hakim olduğu yerlerde rastlanan bir evlenme türüdür. Bu evlenme biçiminde evlenecek olan kız seçme işi, evlenecek erkeğin annesi veya babası ya da diğer akrabaları tarafından yapılmaktadır. Tanımlamak gerekilen kavramlardan önemlisi “zorla” terimi, bu da demektir ki evlenecek bireylerden birinin veya her ikisinin de rızası olmadan evlendirildikleridir (Sezen, 2005).

2.1.5.2 Görücü Usulü İsteyerek Evlenme

Modern değerlerin ananevi değerleri kısmi olarak etkilediği bölgelerde yapılan bir evlenme şeklidir. Bu evlenme biçiminde evlendirilen kadın ve erkeğin evlilikle ilgili rızalarının olması söz konusudur. Yakın akraba veya eş dost tarafından tanıştırılıp başlatılan, onların denetiminde süren sonrasında da tarafların rızasına başvurulmuş olarak yapılan bir evlenme biçimidir (Çimen, 2007).

2.1.5.3. Flört Ederek Evlenme

Modern kültürün geleneksel değerlere nazaran daha baskın olduğu bölgelerde karşılaşılan evlenme şeklidir. Bireylerin ailelerden bağımsız olarak sosyal bir çevrede tanışmaları, ilişkiyi kendileri başlatmaları ve ardından evliliğe karar vermeleri ile gerçekleşen bir evlenme biçimidir.

Evlenme şekillerinin çeşitliliğine göre pek çok çeşit evlenme şekli vardır. Görücü usulü evlenme, başlık parası ile evlenme, oturak alma evliliği, başörtüsü kaçırmak evlilik, kız kaçırma, kuma getirme evliliği, beşik kertme, taygeldi evlilik, berdel evliliği, kardeş ölümünde karısıyla evlenme, kepir (yaban değişimi) evliliği, baldızla evlilik, yetim evliliği, içgüveyi evliliği, yakın akraba evliliği, başlık parası karşılığı evlenme, kan parası karşılığı evlenme, oldu-bitti evlilik, oç alma karşılığı evlilik, çok eşli evlilik, hileli evlilik, rastlantı evliliği, anlaşmalı evlilik, yabancı ile evlilik, ilan yoluyla eş arama evliliği, tercihli evlilik, farklı mezhepten biriyle evlilik, muta evliliği, dış güveyi evliliği, dul evliliği, metres edinme yoluyla evlilik, anlaşarak evlenme, televizyonda tanışarak evlenme gibi pek çok evlenme çeşidi vardır (Tacoğlu, 2011).

Sezen (2005)'e göre evlilik kavramı, toplumun değer yargılarına göre ve kültürel yapısına göre değişiklikler gösterir. Evlilik şekillerinin evlilik davranışları üzerinde bir etkisinin olduğu; görücü usulü ile yapılan evliliklerde kadınların erkekler tarafından pasif hale getirildiği ve kısıtlandıkları bulgulanmıştır.

2.1.6 Evliliğin Amaçları

İnsanlar evlilikte birbirlerinden farklı amaçlar güdebilir, öncelikleri farklı olabilir. Birey daha flört ederken evleneceği kişinin, gerçekleştirmek istediği amaçlar için uygun olup olmadığına karar verebilir. İlişkinin evlilikle son bulmasını ortak amaç ve beklentiler sağlamaktadır diyebiliriz. Canel (2012) bu amaçları şöyle sıralamıştır;

- Sevme ve sevilme gereksinimi
- İki bireyin biyolojik, psikolojik ve sosyal gereksinim ve güdülerini doyurması
- Dünyaya yeni kuşaklar getirme
- Toplumda bir yere sahip olma
- Birlikteyken güven hissetme ve korunma hissi

- Dayanışma duygusu hissi
- Geleceğe güven içinde bakabilme
- Karşılıklı onur ve kıvanç hissedebilme
- Cinsel yaşamın düzenli hale gelmesi

Evlilik olgusu aile olgusuna göre daha belirgin bir olgudur. Aile bir örgüt veya grup, evlilik ise farklı cinsiyetten iki kişinin beraber yaşamak, hayatlarını paylaşmak, çocuk sahibi olmak ve yetiştirmek amacıyla yaptıkları bir tür sözleşmedir. Evlilik, müesseseleşmiş bir kurum, ilişkiler sistemi, erkek ve kadını karı-koca olarak bütün olarak birbirine bağlayan, dünyaya gelecek çocuklarına belli bir ayrıcalık sağlayan, toplumsal açıdan devletin kontrol, irade ve yetkisi bulunan meşru bir ilişki oluşumudur.

Bir yaşam şekli olarak evlilik kavramına, birbirinden farklı pek çok kültürde evrensel düzeyde karşılaşılması, evliliğin toplumda pek çok işlevi karşılamasından kaynaklanmaktadır. Bunlar; cinsel hayatın sağlıklı bir şekilde sürdürülmesi, soy bağının, cinsiyet rollerinin ve iş bölümünün tayini, ekonomik üretim ve tüketim faaliyetlerinin organize edilmesi gibi temel işlevleri sayılabilir. Evliliğin en önemli işlevleri arasında fizyolojik bir ihtiyaç olarak ‘cinsel hazzı doyumak’ vardır. Eşlerin bu açıdan uyum halinde olmaları, birbirlerinin cinsel arzu ve beklentilerini doyumaları ile cinsel güdünün doyumunun sağlanması gerekir. Cinsel doyum bir evliliğin en temel koşuludur (Kır, 2011).

Evlilikte sosyal ihtiyaç olarak beraber güven içinde hissetme, dayanışma halinde olduklarını hissetme, korunma, geleceğe güven içinde bakabilme, eşinden onur duyabilme gibi gereksinim duyarlar. Evlilikte psikolojik ihtiyaçlar da doyumlanmaktadır. Her iki cinsiyet de sevilme ve beğenilmek isterler. Her iki taraf kendini eşine adamakta, acı ve tatlı anlarını paylaşabilmekte ve beraber olma hazzını hissetmektedir. Eşler diğerini koşul olmaksızın sevebildiği oranda bu ihtiyaçlar doyuma ulaşmaktadır (Çaplı, 1992).

Evlilik hayatının başarılı veya başarısız oluşu, bu evliliğin mevcut göstergelere uygun olup olmamasıyla belli olur. Göstergeler, ailenin, içinde büyüüp geliştiği kültüre, coğrafi özelliklere ve evlilik müessesesinin üyelerinin kişiliklerine göre şekillenir. Bu sebeple evlilikte mutlak bir başarı göstergesi düşünülemez. Doğal olarak evlilikte başarı

değişken bir yargıdır. Başarının olması demek, eş seçiminin iyi yapılmış olması demektir (Yavuzer, 2015).

Evliliğin birçok nedeni vardır. Evlilikten faydalanma, duygusal gereksinimler ve mutmain edici cinsiyet ilişkilerinden bahsetmiştir. İnsanlar, ego memnuniyetinin bir payı için evliliğe bağımlıdır. Evliliğin her şeyden önce karı-koca için statü ve tanınma ihtiyacından kaynaklandığını belirtmiştir. Başka bir çalışmada, deneklerden evlenme için sıkça tutulan sebepler sorulmuştur. Yanıtlar; arkadaşlık isteği %25,4, çocuk sahibi olmak %10,8, romantik aşk %9,7, sosyal beklentiler, ekonomik beklentiler, güvenlik, yalnızlık, sosyal statü isteği, ailedeki olumsuzluklar gibi sebepler belirtmişlerdir. Sevgi kavramı en önemli motivasyon çıkmıştır. Evlenmek için olumsuz nedenler de vardır. Evliliği seçmek için mutsuz bir evden kaçmak, yalnızlık duygusu, maddi yoksunluk gibi nedenler kişiyi evliliğe itmektedir (Landis,1970; Akt. Duclos, Thomas, ve Zusman, 1971).

Çaplı (1992)' ya göre bazı kişiler evliliği toplumsal hayatın bir gereği gibi düşünerek, böyle bir beraberliğin son derece doğal ve elzem olduğunu kabullenerek evliliğe karar verirler. Kimileri yalnız kalmaktan kurtulmak için, gelecekte hayatlarını yalnız sürdürmemek için evlenirler. Kimileri ise, ekonomik sebeplerle, maddi koşulları çok daha iyi ve onlara daha iyi hissettirecek insanlarla evliliği tercih ederler. Bazı insanlar da çocuk sahibi olmak için evlenmek isterler. Kimileri ise cinsel yönden doyuma ulaşmak için evlenirler. Bazı kişiler ise evlilik kurumunu iki cins arasında bir ortaklık gibi kabul eder ve evlilik kurallarını belirleyerek bir sözleşme yapar ve evlilik kurumunu bu kurallarla kurarlar.

Evliliğin işlevini ve önemini ortaya çıkarmak amacı ile kişilerin neden evlendiği araştırmacılar tarafından irdelenmiştir. Evlilik ve eş seçme konusu hakkında üniversite öğrencileri ile yürütülen bir çalışmada evliliğin niçin gerekli görüldüğü sorusuna öğrencilerin % 68'i, yaşantılarını biriyle paylaşmak olarak cevaplandırmışlardır. Bu sorunun cevapları arasındaki, çocuk yapmak, yalnız kalmamak, cinsel ilişkinin özgür olması ve aile baskısı gibi verilen cevapların oranı ise daha düşük çıkmıştır. Öğrencilerin % 10'u evliliğin gerekliliğine inanmadıklarını söylemişlerdir. Benzer bir çalışmada da öğrencilerin % 84'ü hayatını bir eşle paylaşmak, % 11'i yalnız olmamak için ve geleneklerden ötürü, % 5'i ise evlat sahibi olmak için evliliği istediklerini belirtmişlerdir (Özgüven, 2000).

2.1.7. Evlik Öncesi Arkadaşlık (Flört)

Eş seçimine karar vermeden önceki arkadaşlık dönemi özenli bir şekilde sürdürülmesi ve güzel değerlendirilmesi gereken bir dönemdir. Arkadaşlık kişilere, karşı cinsin karakterine özgü bireysel vasıflarını tanıma, benzer ve farklı taraflarını inceleme fırsatı verir. Kişiler iyi bir eşte olması gereken özellikler açısından öncelikle kendilerini değerlendirmeli ve tanınmalıdır. Üniversite gençleri üzerinde yapılan, karşı cinsle yapılan arkadaşlığın eş seçimine etkisi olup olmadığının araştırıldığı çalışmada büyük oranda arkadaşlığın eş seçimini etkilediği sonucuna varılmıştır. Gençler, kuracakları ailede olabilecek problemleri önceden tahmin edip, birbirlerini tanımaya çalışarak deneyimleri sonucunda eşlerini seçeceklerdir (Yavuzer, 2015).

Evlilik öncesi geçirilen zaman çiftler için yanıltıcı olabilmektedir. Duyguların etkisiyle kişiler karşı tarafa yalnızca olumlu yönlerini gösterdikleri gibi, flört ettikleri kişinin olumsuz yönlerini de bilerek görmezden gelebilirler. Bu dönemde her iki taraf hem kendisinin hem de eş adayının niteliklerini, beklentilerini, gerçekten kim olduğunu anlamaya çalışmalıdır. Bireylerin kendileriyle ilgili farkındalıkları, yapacakları seçimin ilk aşamasını oluşturmaktadır. Bireyin kendine sorduğu "kiminle evleniyorum" gibi soruların cevabı önce kişinin kendisini iyi tanmasına bağlıdır. Evlenmeyi arzulayan kişiler genellikle karşındakinin nasıl biri olduğu sorusuna yoğunlaşır; fakat önce kendilerini analiz etmeleri, karşı tarafla anlaşıp anlaşamayacaklarına karar verebilmek için gerekli olan anahtardır.

2.1.8. Evlilik Öncesi Hazır Oluş

Karşı cinsten birisiyle hayatın paylaşılması demek olan evlilik, yasal ve toplumsal koşulların yanı sıra, bireye has sorumluluklar da getirir. Bunun için bireyler evlenme ve eş seçme aşamasına gelmeden önce evliliğin öngördüğü koşullar ve evliliğin yükleyeceği doğal sorumluluklar açısından, kendi durumunu, bireysel koşullarını tartmasında yarar vardır.

Modern yaşam, tüketim endüstrisi, rekabetin her sektörde teşvik edilmesi için sergilenen tutumlar kişinin beklenti seviyesini arttırmıştır. Kapitalist sistem, aile müessesesini, kadın-erkek hakimiyet çatışması üstüne kurulan bir savaşıma alanına sürüklemiştir. Nikaha karşı akımlar, evlilik dışı birlikteliği teşvik ederken, insanlık tarihinde şimdiki kadar yüksek oranda boşanmanın yaşandığı başka bir dönem olmamıştır. Batıda her iki evlilikten biri boşanmayla son bulurken, Türkiye'de boşanma

yüzdeleri her geçen gün artmaktadır. Evliliğe hazır hissetme, evlilik için gerekli olgunluğa ulaşmış olmanın dışında evliliği etkileyecek değişik sorunları da çözüme kavuşturmuş olmayı gerektirir. Evliliğe hazır olmak için yaş olarak olgunluk, fiziksel olgunluk, duygusal olgunluk, sosyal olgunluk gerekir. Evlilik için önemli olan 3 soru; ‘ne zaman, neden ve kiminle?’ sorularıdır (Tarhan, 2008).

Muench ve Landrum (1994)’a göre yapılan araştırmalar, anne babaları boşanmış çocukların gelecekte yapacakları evliliklerinin başarısı hakkında endişeli olduklarını, genellikle evlilik hakkında olumsuz bir bakışa sahip olduklarını, anne babalarının evliliğini mutsuz evlilik olarak gören kızların evlilik hakkında daha olumsuz yargılara sahip olduklarını ortaya koymaktadır.

Kişilerin kalan ömürlerini geçirmeyi düşündükleri eşlerini seçmeleri, insan yaşamı için önemli bir karardır. Söz edilen bu kararın değeri, evlilik öncesindeki aşamaların da önemini gözler önüne sermektedir. Evlilikten önceki süreçte kişiler eşlerini yakından tanımak, olumlu ve olumsuz yanlarını görmek ve geleceği planlamak için birlikte zaman geçirme şansı yakalamaktadırlar. Bu süreçte edindikleri deneyim ve geliştirdikleri değerlere göre evliliğe net biçimde karar vermektedirler (Tosun, Yazıcı ve Altun, 2017).

2.1.9. Evlilik Kararında En Önemli Üç Olgu

Evlilik anlık verilecek kadar basit bir karar olmamakla birlikte insanın tüm hayatını etkileyecek, belki de hayatında dönüm noktası olabilecek kadar önemli bir karardır. Kişinin bu kararda en etkili olacak üç olguya ihtiyacı vardır.

2.1.9.1. Kendini Tanımak

Eş seçimi aşamasında ilk adım bireyin kendine ait kişilik özelliklerinin farkında olması ve tanınmasıdır. Partnerinin kişilik özelliklerini bilmek ve tanımak sonraki adım olmalıdır. Evlenme kararını vermeden önce çiftler her bakımdan birbirleri için doğru kişi olup olmadıklarının farkına varmalıdırlar. Toplumsal bakış açısı, sahip olunan değerler, alışkanlıklar, hayat görüşleri, aile sistemlerindeki benzerlikler, siyasi fikirleri, kişilerin evlilik mutluluklarına etkide bulunur. Eğer çiftler kararlarından eminseler bundan sonra yapmaları gereken, evlilik beklentilerini gözden geçirmektir. İlerideki evlilik yaşantılarıyla ilgili olarak gerçekçi ve birbiriyle aynı doğrultuda olmaları,

benzerlikleri ve farklılıkları üzerinde konuşup bunu karara bağlamaları gerekir (Kalkan, Hamamcı ve Yalçın, 2015).

Evlilik kararı vermeden önce kendi özelliklerini bilen kişi, öncelikle onun için vazgeçilmez olan şeylerin neler olduğu ve evleneceği kişide hangi özelliklerin olması gerektiğini iyi bilir ve karşısındaki insanın bu özelliklerin ne kadarına sahip olduğunu son derece iyi değerlendirebilir. Evliliğin kendisi, kişilik özelliklerini ve evlilikte mutluluğu etkilemektedir. Evliliğe uygun insan olmanın, evlilik için uygun insanı bulmaktan çok daha elzem olduğunun altını çizmek gerekir. Kişi kendini evliliğe uygun kişi olma durumuna getirdikten sonra, uygun kişilik özelliklerindeki eşi seçmelidir. Evlilikte başarısızlığa neden olan olumsuz kişilik tiplerinden bazıları şunlardır; Bencil ve tekelci tipler, asla yetinmeyen tipler, sabırlı olmayan tipler ve flörtöz tiplerdir (Canel, 2012).

Kişinin kimle ve nasıl bir kişiyle evlenmesi gerektiği, aslında tamamen kendi özelliklerinden başlayarak kişinin cevaplayacağı sorulardır. Bireyin kendisini çok iyi tanıması, kendisi için en uygun kişiyi belirlemede son derece önemlidir. Kişinin nasıl birisini aradığını bilmeden, nelerin kendince son derece önemli olduğunu düşünmeden eş seçimine olur vermesi, bu kadar önemli bir konunun doğruluğunu bütünüyle şansa bırakması anlamına gelir. Nasıl birisiyle evleneceği, evleneceği insanın doğru kişi olup olmaması konusunda doğru karar vermek için kişinin kendini çok iyi tanıması, evleneceği kişide ne aradığını veya hangi tür özelliklerin partnerinde olmasına tahammül dahi edemeyeceğini iyi bilmesi gereklidir. Yavuzer (2015)'e göre kişi kendisiyle ilgili önemli sorular hakkında düşünmüş ve kendisiyle ilgili cevapları vermiş olmalıdır. Bu sorulardan bazıları şunlardır:

- Ben kimim?
- Nasıl bir hayat istiyorum?
- Hayatta neler yapmak istiyorum?
- Güçlü ve zayıf yönlerim nelerdir?
- Yaşamda benim için öncelikli olan şeyler nelerdir?
- Beni neler mutlu eder?
- Nelerden hoşlanmam?
- Karşı cinste aradığım vasıflar nelerdir? Bunlar niçin önem taşımaktadır?

- Nasıl özelliklere sahip kişilerle daha iyi anlaşırım?
- Hangi tür kişilerle neden anlaşamıyorum?
- Ne gibi özellikleri olan insanlara katlanamıyorum?

Bir ilişkinin başlangıç aşamasında benzer amaç, hayat görüşü ve beklentiler de ilişkideki ahenk ve tatmini artıracaktır.

Evlilikle ilgili kafasında oluşabilecek her türlü soruya kişi kendi içinde cevap vermiş olmalıdır. Mete (2012)'ye göre bu sorulardan bazıları şunlardır:

- Evleniyor muyum, yoksa evlendiriliyor muyum?
- Evlilik kararım benim seçimim mi, yoksa içinde bulunduğum topluma veya geçmişime bir tepki mi?
- Evlilikle alakalı beklentilerim bana ait beklentiler mi, yoksa anlamadan bana öğretilen kültürel şablona ait beklentiler mi?
- Evliliğimde çocuk sahibi olmak istiyor muyum?
- Anne-baba sorumluluğu altına girmeye kendimi hazır hissediyor muyum?
- Eşimle, eşit şartlarda hayatı paylaşarak yaşamak mı istiyorum, yoksa ona sahip olup ondan faydalanmak mı istiyorum?
- Herkes tarafından uzun zaman konuşulacak şaşaalı bir düğün mü, yoksa iki gönlün bir olacağı yuva mı benim için daha önemli?
- Benim için evliliğin gerçek amacı ne? Çekişme kavga gürültü eşliğinde üstünlük sağlamak mı, yoksa beraber birlikte yaşayacağımız hayatın müziğiyle beraber dans etmek mi?

Tanışma süreci boyunca çiftlerin pusulalarının aynı yönü gösterip göstermemesinin ya da farklı bir deyişle, inanç ve değerlerinin uyum içinde olup olmamasının farkında olmak, ilişkinin geleceği bakımından son derece önemlidir.

2.1.9.2. Evlenmeyi Düşüneceği Kişiye İlişkin Özellikleri Tanımlamak

Birey evlenmek istediği kişide istediği ve istemediği özelliklerin tümünü belirlemelidir. Olması ve olmaması arzulanan 10' ar özellik listelenebileceği gibi, kişi evlenmeyi istediği insanda olmasını ve olmamasını arzuladığı özellikler ile bu kişinin bu özelliklerin ne kadarına sahip olup, ne kadarına sahip olmadığını değerlendirebilmelidir. Bu amaçla, kişinin kendi özelliklerini baz alarak yola çıkması gerekmektedir (Yavuzer,

2015). Olgun bir yapıya sahip birey kendini tanıdıkça karşıdaki kişiyi de anlamaya ve tanımaya özen gösterir. Kendini tanımak için sorduğu soruların tümünü karşısındakine de sorar. Bu sorulardan bazıları şunlardır:

- Yetişirken bulunduğu ortamda korku kültürü mü hakim olmuş yoksa değerler kültürü mü?
- Sorumluluk sahibi mi?
- İnanç ve değerlerini özgür seçimleriyle mi oluşturmuş, yoksa hazır kalıpları mı kabul etmiş?
- Ben ilişkisi mi yoksa biz ilişkisi mi istiyor?
- Duygularının ne kadar farkında?
- Haksızken af dileyip gönül almak, paylaşılan değerleri ilişkide tutmak gerektiğinin bilincinde mi?
- Karı-koca ilişkisi yaşarken kırılğan, zayıf, mahrem yönlerimi açabilecek kadar yakın bir dost mu, yoksa bir yabancı mı?

Evlilik öncesi eş adayını özellikleriyle birlikte tanımak olgun bir birey olarak sizin sorumluluğunuzdadır. Evlendikten sonra ‘Bu şekilde olmandan hoşlanmıyorum’ diyerek pişman olmak veya onu değiştirmeye uğraşmak fayda vermez, mutsuz evliliklere bir de sizinki katılır. Unutmamak lazım, evlendikten sonra aşması zor olabilecek bir sorunun, evlenmeden önce mutlaka konuşulup halledilmesi çok önemlidir (Mete, 2012).

2.1.9.3. Sistemi Tanımak

Sistem denilen şey aslında evliliği etkileyen ve evlilikten etkilenen yapılardır. ‘Evlilik nedir, neneleri gerektirir, aile ile ilişkileri nasıl etkiler?’ gibi sorular tamamen içinde bulunulan sistemi gösterir. Evlenilecek birey toplumdaki, ailesinden ayrı düşünülemez. Evlilik sistemi dendiğinde akla gelen aile, çevre, akrabalar, arkadaşlar, iş gibi etkenlerin hepsi sistemin parçasıdır. Bu sistemi iyi tanımak uyumu kolaylaştıracağı gibi sorumluluk bilincine sahip olmayı da beraberinde getirir.

2.2. EVLİLİK OLGUNLUĞU

2.2.1. Olgunluğun Tanımı

Olgunluk beğenilecek özelliklere sahip olma, dengeli olma gibi anlamlarda kullanılır. İnsan nasıl yaşadığına göre değil ne söylediğine göre değerlendirilir. Olgunluk dendiğinde tepkileri çok duygusal olmayan, daha az konuşan ve konuştuğunda da önemli şeyler söyleyen insanlar akla gelir. Olgun bireyler diğerleriyle içten ve güveni temele koyan ilişkiler kurarlar; yeteneklerini durmadan ilerletirler, üretkendirler, kendilerini olduğu gibi kabul edebilmiş olmanın huzuruna sahiptirler. Olgun kişi paylaşımcıdır. Neşesini de üzüntüsünü de paylaşır (Geçtan, 2013).

Cüceloğlu (2015), yaşamında, var olmanın sorumluluğunu duyan insanın olgun insan olduğunu söylemiştir. Olgun kişi gelişmiş bir benlik olgusuna ve kimliğine sahiptir. Olgun kişiler en yakın ilişkilerinin kıymetini bilirler. Duygusal açıdan olgun insanlar üstün empati ve tepki denetimi becerisine sahiptir, duygularında son derece dürüsttür ve diğer kişilerle iyi geçinirler (Gibson, 2017).

İnsan mahlukatı gözlerini dünyaya açar açmaz, ne kendisi ne de çevresiyle ilgili iyi veya kötü olan hiçbir şeyi bilmez. Bu bilmeme durumundan dolayı kişinin kendini sevmemesi için hiç bir neden yoktur. Ancak bu geçici bilmeme halinden sonra, çocuk kazandığı bilgilerle kendisine ait dünyayı yetişkinlik sürecine kadar şekillendirir. Yüksek benlik saygısına sahip anne babası olan çocuklar, kendisini kabullenmeyi öğrenir. Bu kendilerine ait özsayıları için bir temel oluşturur. Buna karşılık otoriter tutumda olup, değerleri olmayan, özsayıları yetersiz olan anne babaya sahip çocuklar da benzer fikirlere sahip olurlar. Koşullu sevme dürtüsüne sahip olurlar. Olgun bireyin en önemli özelliği şudur ki öz saygıları gelişmiştir (Yavuzer, 2015).

Özen göstermek, bilgi ve saygı arasında güçlü bir bağ vardır. Bu özellikler olgun kişide bir arada olması gerekli olan davranış biçimleridir; yani kendilerine ait güçleri etkin hale getiren, yalnızca emek harcadığı şeyleri isteyen, her şeyi yapmayı istemek gibi narsistik amaçları olmayan, yalnızca yürekten yapabiliyor olmanın verdiği özgüvene dayanan bir alçakgönüllülüğe ulaşan kişide bulunması gereken özelliklerdir (Fromm, 2004).

Burger (2006) 'e göre benlik saygısı, kişinin kendisini olduğu kadarıyla kabul ederek değerli ve yeterli görmesiyle, kendisi hakkında olumlu fikirlere sahip olmasıyla

biçimlenen bir yapıdır. Benlik saygısının mutluluk ile doğrudan ilişkisi vardır; benlik saygısı yüksek olan kişiler çevrelerine göre hayatlarından ve kendilerinden daha memnun görünürler. Olgun insanların benlik saygısı da yüksek olur.

Kişiler olgunlaşmada güçlükler yaşayabilir. Kendi kimlikleriyle toplumsal roller arasında uzlaşma sağlayamayabilir. Kendi isteklerini veya toplumun isteklerini yapma arasında kalabilirler. Böylece kendine veya topluma yabancılaşabilir. Cinsellik ve uyuşturucu da olgunlaşmadaki diğer güçlüklerdendir.

2.2.2. Olgunlaşmamış Bireylerin Özellikleri;

Olgunlaşmamış bireyler; fikirleri sabittir ve tek bir amaca odaklanırlar, streslerini çok iyi yönetemezler, onlara en iyi hissettirecek şeyi yaparlar, özneldirler, farkındalıklara saygıları çok azdır, benmerkezcidirler, kendi isteklerine odaklanırlar ve bencildirler, kendilerini ön planda tutarlar, ilgi merkezi olmayı severler, empati kabiliyetleri düşüktür ve duygusal olarak duyarsızdırlar (Gibson, 2017).

Türk Medeni Kanunu'nun 185. Maddesi uyarınca evlilik olgusu; “ Evlenmeyle eşler arasında evlilik birliği kurulmuş olur. Eşler, bu birliğin mutluluğunu elbirliğiyle sağlamak ve çocukların bakımına, eğitim ve gözetimine beraberce özen göstermekle yükümlüdürler. Eşler birlikte yaşamak, birbirine sadık kalmak ve yardımcı olmak zorundadırlar.” şeklinde yer almaktadır (TMK, 2001: 185. madde). TMK' da 124. maddede evlilik yaşı düzenlenmiştir. 17 yaşını doldurmamış kadın veya erkek evlenemez denmiştir.

2.2.3. Evlilik Olgunluğu Aşamaları

Evlenecek bireylerin, evliliğin gerekliliklerini ve sorumluluklarını yapabilmeleri için bedensel, sosyal ve bilişsel açıdan belirli fizyolojik gelişim ve olgunlaşma adımlarını geçirmiş, evlilik koşulları için belli bir yaşam kademesine ulaşmış olması gerekir.

Erken yapılan evliliklerde kişilerin geleceğe dair amaç ve idealleri tamamen şekillenmemiş, hayat felsefeleri kesinlik kazanmamış ve evlilik koşullarının tam sağlanmamış olması sebebiyle evliliklerin başarılı ve ömrünün uzun olması ihtimali çok düşük görünmektedir. Erken yaştaki evliliklerde eşlerin maddi ve manevi bağımsız bir yuva kurma olasılığı çok düşüktür. Aile dışındaki yakınların, evli çiftin hayatına karışma olasılığı da artmaktadır.

Kişilerin gelişim ve olgunlaşmalarında kişisel farklar olduğundan, hayatlarının yanında, evlenecek kişilerin fiziksel gelişimi, gücü, çocuk yapabilme yeteneği, bilişsel gelişimi ve olgunluk seviyelerinin yasal yaşlarının haricinde, evlenecek bireylere özgü olarak, ayrıca değerlendirilmelidir. Genel gelişim ve olgunlaşma açısından bireyler buluşa ulaştıklarında çocuk yapabilir hale gelmekle birlikte, bireylerin çocuk yapabilecek ve onun bakımını yapacak, olgunlaşma düzeyine, ebeveyn olacak duygusal olgunluğa ulaşmadıkları için, çocuk yapabiliyor olması yalnız başına evlilik için kafi görülmemektedir. Gençlerin 17-21 yaşlarında, ebeveyn olacak duygusal, ekonomik ve sosyal olgunluğa ancak eribildikleri kabul edilebilir (Özgüven, 2000).

Evlilik, iki insanın birlikte inşa ettiği bir ilişki kurumudur. Bu kurumun sağlıklı bir şekilde işlemesi için bireylerin belli bir olgunluğa ulaşmış olmaları önemlidir. Türk Medeni Kanununa göre belirli bir yaşa ulaşmak ve ayırt etme yeterliliğine sahip kadın-erkek olmak yeterlidir. Burada anlatılmak istenen şey yeterlilikten ziyade olgunluktur. İlk olarak evlilik olgunluğuna ulaşabilmek olgun kişi olmakla mümkündür. Olgun insanın üç konu hakkında sorumluluk duygusu gelişmiştir; kendini tanıma, karşısındaki kişiyi tanıma ve sistemi tanıma.

Evlenme olgunluğuna sahip olan biri, yeterli olgunluğa ulaşamamış kişiye göre kendi hakkında, karşısındaki kişi hakkında ve sosyal ortamı hakkında daha farkındalık sahibidir. Her insanın kendine ait yaşam öyküsü vardır ve zamanla da bu öyküsünü keşfetmeye çabalar. Yetiştirildiği ailesi hakkında, nasıl bir ortamda ve çevrede yetiştiğini düşünüp sorgulaması çok önemlidir. Korku kültürü etkisinde mi, değerler kültürü etkisinde mi yetiştiğini sorgulamalıdır (Mete, 2012).

Tarhan (2013)'a göre evlilik, ortak bir seyahate çıkmak veya bir doktorun ameliyat yapması gibidir. Seyahate çıkan kişi, yolculuğun ortasında sıkılıp yolculuktan vazgeçemeyeceği gibi, doktor, ameliyatın tam ortasında sıkılıp bırakamayacaktır. Yani evlilik olgunluğuna sahip olmayan kişi, evlendiğinde evliliğini doğru yürütemez hale gelir ve boşanmaların artması gibi üzücü sonuçlar ortaya çıkar. Araba sürmek için nasıl ehliyet olgunluğu denilen bir şey varsa evlilik olgunluğu da vardır. Evlilik olgunluğunun tamamlanması için kişinin evlilikle alakalı bencil duygularını yok etmesi gerekir. Bencil insanlar evlilikte başarıyı yakalayamazlar. Evlilikte en çok problem yaşayanlar bencil kişilerdir, alttan almayı bilmezler ve ilişki yönetimi yapamazlar. Hep

onlara uyulmasını isterler, karşı tarafın durumunu ve ihtiyaçlarını anlamazlar, evlilikteki en önemli yapıyı, yani empatiyi başaramazlar.

Evlilik için olgunlaşmak uzun sürmektedir. Bazıları evlilik için ilk 7 yılın önemli olduğunu söylerken, bazıları ise çoğunluğun boşanmamak üzere evlenme niyetinde olduğunu söylemektedir. Olgunluk; enerji kaynağını şarj etmek, yani manevi ve duygusal pillerdir. Her insan güç kaynağını geliştirmelidir. Başarılı bir evlilik için güven şarttır. Eşler birbirleriyle konuşabilmeli ve şeffaf olmalıdır. Bir diğer önemli şey anlayışlı olmaktır. Olgun evlilik, ortak misyonun çift olmaktan daha önemli olduğunu zamanla anlamaktır (Jackson, 2017).

Evlilik için en doğru zaman kişinin çeşitli açılardan olgunluğa ulaştığı zamandır. Küçük yaşta evlenenlerde eş seçiminde önemli görülen beklentilerin ve değer yargılarının sonraki yıllarda değiştiği ve bu nedenle çiftler arasındaki uyumun dengelenemediği görülmektedir. Erken yaşta olan evliliklerde, kişilerin amaçları, idealleri, zevkleri, standartları biçimlenmeden, yaşam felsefeleri kazanılmadan kurulduğundan, bu evliliklerin ömrünün uzun olma olasılığı çok düşüktür. Bireylerin çocuk sahibi olabilmesi fiziksel olgunlukla alakalıdır. Ancak bireyler çocuk yapabilecek bedensel olgunluğa, ebeveyn olabilecek duygusal ve sosyal olgunluktan çok daha önce ulaşmakta, bu yüzden bedensel olgunluk evlilik için tek başına yeterli görülmemektedir. Evlenecek kişilerin meslek sahibi olmaları, eğitimlerini tamamlamaları, evliliğin getirdiği sorumluluğu yerine getirebilecek ekonomik güce ve yönetime sahip olmaları gerekmektedir. Tüm bunlar baz alındığında, yirmi yaşın ve daha küçük yaşların evlilik yapmak için ve sözü edilen gereklilikleri yerine getirmek için uygun bir yaş olmadığı söylenebilmektedir (Kalkan, Hamamcı ve Yalçın, 2015).

Evlenecek kişiler evlilik gereklerini ve yükümlülüklerini yerine getirebilmeli, bilişsel ve sosyal açılardan belirli gelişim ve olgunlaşma aşamalarının geçirmiş, evlilik koşullarında fonksiyonel bir yaşam seviyesine ulaşmış olmalıdır. Türk Medeni Yasasına göre bu gelişim ve olgunluk düzeyi yaş olarak 17 sayılıp, ancak bu yaşlarda olgunluk göstergesi sayılan ekonomik bağımsızlığa ulaşmış olmak, toplumsal ve sosyal olgunluğu kazanmış olmak, öğrenimini tamamlamış olmak, erkek için askerliğini tamamlamış olmak gibi koşulların gerçekleşmesi pek mümkün görülmemektedir.

Diğer gelişim aşamalarında olduğu kadar, birden çok ve mühim değişikliklerin yaşandığı yetişkin dönemde yakın ilişkilerde bulunma döneminin en önemli gelişim sorumluluklarından biri olarak karşımıza çıkar. Bu dönemde genç yetişkinler, Erikson (1977)'un psikososyal gelişim kuramına göre yakınlığa karşı yalıtılmışlık dönemini yaşar ve bu dönemi, genel olarak orta yaşlara kadar, aile kurma ve flört dönemini kapsamaktadır. Eğer arkadaşlarla veya karşı cinsle yakınlık kurulamazsa, Erikson (1977)'a göre kişi, sevgi ve paylaşma olmaksızın yalnız olur ve yalıtılmışlık hisseder. Kişiler 18-30 yaş arasında genç yetişkinlik dönemini yaşar ve bu dönemde eş adayı seçme, bağımsız bir ev kurma, aile kurma, bir eşle yaşamayı öğrenme gibi gelişim görevlerini yerine getirirler (Erikson, 1977; Akt. Bayoğlu ve Atlı, 2014).

Evlenmede en önemli konulardan biri de kişinin evlenmeye hazır olup olmadığıdır. Evlenmek ve yuva kurmak için evlenecek kişilerin çeşitli yönlerden hazır olup olmamaları büyük önem taşır. Evlenmeye hazır bir olgunluk düzeyine henüz erişmemiş bir insanın evlenmeye karar vermesi ya da evlenmesi sakıncalı olabilir. Evlilik; yaş, birbirine bağlı ya da bağımsız olma, evlenecek insanın kendi ailesine bağlılığı, empati yapabilme, başkalarının düşüncelerine değer verme, bencillik durumu, çalışma, eğlenme, bağışlama davranışı gösterebilme, duygu ve heyecanı denetim altına alabilme ve ekonomik olarak bağımsız olabilme gibi yönlerden hazır olmayı gerektirir.

Bilen (2004)'e göre bireyin sağlıklı bir evlilik gerçekleştirmesi için öncelikle kronolojik olgunluğa ulaşması gerekir. Kronolojik olgunluğa ulaşmadan yapılan evliliklerde değer yargılarının ve beklentilerin ilerleyen yaşlarda değiştiği; bu yüzden evlilikte uyumun sağlanamadığı görülmektedir. Kişilerin zevkleri, beklentileri, amaçları, hayat felsefeleri ve sosyal değerleri oturmadığından küçük yaşta gerçekleşen evlilikler tam olarak sağlıklı görülmemektedir. Sosyal ilişkileri güçlendirici ve geliştirici sorumlulukları paylaşabilir bir düzeye gelmek, kişinin sosyal olgunluğa erişmesiyle mümkündür. Sosyal olgunluğa sahip olmak, toplumu oluşturan kişilerle ve aile bireyleriyle olumlu ve dengeli ilişkiler kurabilir duruma gelmek demektir. Bireylerin sosyal olgunluğa erişmesinin yanında duygusal olgunluğa da erişmesi gerekir. Duygusal olarak olgunluğa ulaşmış kimse, hatalarını görebilen ve bunları giderebilen kimsedir. Hatasında inatçılıkla direnen kimse yeterince olgunlaşmamıştır.

Kişinin sağlıklı bir evlilik gerçekleştirebilmesi için maddi ve törel olgunluğa ulaşmış olması gerekir. Parçalanmış ve dağılan ailelerin sorunlarının başında ekonomik sebepler

gelmektedir. Şimdiki anlamıyla maddi olgunluk, yalnızca bir evin gereksinimlerini karşılayacak kadar parayı kazanmak değil, bununla birlikte, ailede ekonomik olarak bağımlılığı olan bireylerin geleceğe ait her türlü gelişimlerini sağlamak ve onları meslek becerilerini kullanmaya hazır hale getirmek demektir. Öğrenciyken evlenenlerin, çoğunluğu maddi güce sahip olmadığı için ailelerinin yardımına muhtaçtırlar. Ailenin yardımı, gençleri denetleme ve yönetme hakkını da beraberinde getirmektedir. Ekonomik olgunlukla birlikte törel olgunluğa ulaşmış bireyler, evlilik ilişkilerini kuvvetlendirecek ve zenginleştirecek kuralları benimser ve uygularlar. Demokratik toplumlarda çiftler, hem kendi çıkarlarını, hem de ailelerinin devamı için toplumca kabul gören törel kuralları bilirler ve uygularlar (Ondaş, 2007).

Evlenen yüzbinlerce dünya insanı arasından bazıları bilinçli iken bazıları da toplumda alışlagelmiş bir davranış olduğundan evlenmektedir. Bireyin yaşamında bu derece büyük bir ehemmiyete sahip olan evlilik süreci öncesinde ciddi olarak hazırlık gerektiren, birtakım sorumlulukların artırılmasını gerekli kılan bir süreçtir. Kişiler evlilik sürecine girmeden önce toplumsal, maddi, psikolojik ve fizyolojik anlamda evliliğe tamamen hazır mı değil mi kendini değerlendirmelidir. Evlilik öncesinde kişiler kendilerinin ve evlenecekleri adayların bireysel özelliklerini, hayattan ne beklediklerini, nasıl biri olduklarını anlamaya gayret göstermelidirler (Ersanlı, 2003).

Kişiler eş seçimi süresince kendilerinden ziyade, karşı tarafın nasıl biri olduğuna odaklanırlar. Çok az kişi, evleneceği kişiden çok kendi kişisel vasıflarını anlamaya, kendini tanımaya, evlilik ilişkisinden neler beklediğini ortaya çıkarmaya önem verir. Bu durum evliliğin ilerleyen zamanlarında birtakım sorunları ve memnuniyetsizliği de ortaya çıkarmaktadır. Evlilik memnuniyetsizliği çiftler arasında bazı ilişki sorunlarının oluşmasına yol açabilir. Bununla birlikte yaşanan memnuniyetsizlik, çiftlerin evliliklerinden aldıkları doyum düşürebilir ve evli çiftlerin uyumlarını düşürerek mutsuz bir evliliğe yol açabilir ya da ilerleyen zamanda boşanma ile neticelenebilir (Yıldız, 2017).

Evlilik için yeterli ve ehil olma durumunun neticede bilinçli ve bilinç dışı rasyonel veya irrasyonel yığınla etkenin tam bir uyumla bağlantılı bir şey olduğunu fark etmek için sadece bir çifti bile gözlemlemek yeterlidir (Jaspers, 2001).

Türk toplumunda geleneksel evlilikler yerini modern evliliklere doğru bırakmaya başlamıştır. DPT'nin raporlarına göre iyi eğitime sahip olup şehirlerde yaşayan gençlerin evliliklerinde, ailelerin aracı olma oranlarında düşme saptanmıştır. Daha eğitilmiş kadınlar evlenecekleri kişiyi kendileri seçmeyi istedikleri gibi, evlenme yaşı olarak daha ileri yaşları tercih etmek istemişler, maddi olarak evin bütçesine ortak olmak ve alınacak kararlara daha çok katılmak istediklerini söylemişlerdir (İmamoğlu (2000); Akt. Gazioğlu, 2006).

Evlilikteki başarı büyük çoğunlukla hazır olma meselesidir. 'Ne zaman evleneceksin?' sorusunun cevabı tam olarak; kişinin evlenebileceği yaşa ulaşmış olması, planlarına dahil olmak, evlilik yükümlülüklerini kabul etmek ve taşımaya hazır olmaktır. Bir kişinin evlenmeye hazır olduğu veya olgunlaştığını bilebilmek için birçok test ve yöntem vardır. Kişilik, uyum, duygusal ve psikolojik olgunluk testle anlaşılabilir ancak olgunluğu veya evlilik için hazır olup olmadığı kronolojik yaşı ile belirlenemez. Duygusal olgunluk kavramı evlilik kararında çok önemli bir etkidir (Landis,1970; Akt. Duclos, Thomas ve Zusman, 1971).

İnsanlar tüm hayatı boyunca onları etkileyecek pek çok önemli kararlar alırlar. Bu önemli kararlardan biri de evliliğdir. Evlilik kararı kişinin hayatında son derece önemli bir dönüm noktasını oluşturmakta ve bir evlilikte kalınan süre bireylerin yaşam dönemlerinin büyük bölümünü kapsadığından verilen bu kararın önemi de artmaktadır. Bunun için kişiler çoğunlukla bazı gelişim görevlerini tamamladıktan sonra yaşamlarını biriyle paylaşma ihtiyacı hissederler ve kendilerine yakın buldukları biriyle evlenirler (Ondaş, 2007).

Uygun evlenme yaşı, tüm bu koşulları sağlayabilecek olgunluğa gelmiş olunan yaştır. Yeterli olgunluğa erişmeden yapılan evlilik, en baştan sorunlarla başlar. 'Ömür boyu mutluluk', 'Ölüm sizi ayırana dek' evliliklerin başındaki dileklerdir. Oysa evlilerin bireysel isteklerini, birbirlerine karşı aşklarını ve tatminlerini sağlamalarına izin vermek gerekir. Olgun bir ilişki başladıktan sonra, bulutların üzerindeki evlilikten, mükemmel çift olmaktan, yakın dostluk oluşturmaya giden sürece geçilir. Evlenilecek kişi seçilirken bilinçli veya bilinçsiz bir seçim yapılır. Herkesin evleneceği kişi için saydığı, fiziksel görünümünden davranış şekillerine uzanan, iş ve maddi durumu içeren listeleri vardır. Ancak kişi bu listelere hiç de uymayan birini seçebilir. Bunun nedeni genellikle aşık olmak, sevmektir. Ama genellikle aşk kavramı bunu açıklamakta yetersiz kalır. İşte

orada bilinç dışı istekler, beklentiler, gereksinimler devreye girer. Kişiyi bu seçimi yaptıran partnerinde aradığı güven, sığınma, bir baba, bir anne ya da fark edemediği bir başka gereksinim olabilir (Semerci, 2004).

2.2.4. Evlilik için Olgunlaşma Düzeyleri

2.2.4.1. Fiziksel Olgunlaşma

Peterson, Crockett, TobinRichards, ve Boxer (1988)'a göre ergenliğin baskın özelliklerinden biri de fiziksel olgunlaşma sürecidir. Hızlı sürede büyüme, vücudu teşvik eden hormonlar üretmeye başlar. Fiziksel değişiklikler ailesel ve sosyal değişimlere eşlik eder. Kadın ergenler fiziksel olarak daha olgun olma eğilimindedirler. Erken fiziksel olgunlaşmada dolaylı bir risk var çünkü duygusal ve bilişsel olgunlaşmanın olduğuna dair bir kanıt yoktur (Macbeth, 1996).

2.2.4.2. Duygusal Olgunluk

Duygusal olgunluk, bir bireyin başkalarıyla derin, duygusal bağlar kurarken aynı anda nesnel ve kavramsal olarak düşünebilme becerisine sahip olduğu anlamına gelir. Olgun insanlar duygusal ilişkiler kurabilir, arzu ettikleri şeylerin peşinden giderler. Kendi hayatlarını kurarken aile ilişkilerini bundan ayrı tutarlar (Gibson, 2017). Duygusal olgunluk demek kişilik özelliklerinizi anlamak, güçlü ve zayıf yönlerinizin farkında olmak ve onlarla uzlaşmaktır.

2.2.4.3. Ekonomik Olgunluk

Evlenme kararını vermeden önce, kişilerin ailenin geçimini temin edecek ve aile giderlerini karşılayabilecek kadar ekonomik gelire sahip olmaları gerekmektedir. Düzenli gelir elde edecek iş ve meslek sahibi olmaları gereklidir. Ayrıca bütçeyi idare edebilecek, ihtiyaç ve istekleri gider bütçesine göre oluşturabilecek bir olgunlukta olmak da önemlidir.

2.2.4.4. Toplumsal ve Sosyal Olgunluk

Sosyal olgunluk, toplumsal beklentilere uyum gösteren kazanılmış davranışlardır ve bireyin içinde yaşadığı fiziksel ve sosyal çevreye uyumu, sağlıklı, başarılı ve mutlu bir hayat sürdürmesi için son derece önemlidir. Böylece, sosyal açıdan gelişmiş kişiler, kendi ihtiyaçları ve istekleri ile yaşadıkları toplumun istekleri arasındaki dengeyi sağlayabilirler (Durualp, 2009).

Eşlerin aile içinde ve aile dışındaki ilişkilerini, toplumun evlilik kuralları ve geleneklerine göre, sosyal ilişki sistemi içerisinde sürdürmeleri gerekir. Karı-koca olarak sosyal rollerin yüklediği kural ve davranışları öğrenmeleri ve uygulamaları gerekmektedir. Toplumsal ve sosyal açıdan olgunluğa erişmiş kişiler, aile içi ilişkilerin dayanağı olan temel kurallara uyum sağlar, sevgi, bağlılık, saygı ve dürüstlüğü benimser ve uygular, eş ve diğer aile üyelerinin tüm ihtiyaçlarını karşılama konusunda istekli olur (Eşsizoglu, 2012).

Kadınlar için toplumsal olgunluk göstergesi anne olmak, bir evi çekip çevirmek olarak görülürken, erkekler için toplumsal olgunluğun göstergeleri şunlardır (Özgüven, 2000):

2.2.4.4.1. Öğrenimini Tamamlamış Olmak

Evlilik esnasında öğrenci olmak ya da okulu bırakmak önemli bir problem olarak ortaya çıkar. Öğrencilikle beraber evliliği yürütmek, ilişkileri de etkilemekte, bazen evliliğin veya öğrenciliğin ihmal edilmesine yol açmaktadır. İkisi de hayatta çok önemli olan dönemlerdir. Evliliğin en önemli ve en güzel yıllarını gerektiği gibi yaşayabilmek için evlilik kararını eğitim hayatının sonrasına bırakmak en doğru karar olarak düşünülmelidir.

2.2.4.4.2. Erkekler için Askerlik Hizmetini Yapmış Olmak

Askerliğini tamamlamadan evlenmiş olmak erkek için büyük zorluklar çıkarabilir. Yaşamda ve işlerde kopukluk olur, kişi eşini ya tek olarak bırakmak, ya da ailelerinin yanına emanet etmek zorunda kalırlar. Bu da ilişkileri yıpratıcı bir süreç olabilir. İş kurmak, bir düzen oturtmak, zor gelebilir. Ekonomik sorunlar yaşanırsa evlilikte diğer sorunlar da ortaya çıkabilir.

2.2.4.4.3. İş-Güç Sahibi Olmak

İş sahibi olmak maddi beklentiden farklı olarak toplumsal beklentiyi de etkilemektedir. ‘‘İş olmayana kız vermezler’’ sözü de bunu kanıtlamaktadır. Genel olarak, ülkemizde, zorunlu kalınan bir durum yaşanmadıkça, öğrenimini tamamlamadan, ekonomik olarak belli güce ulaşmış bir baltaya sap olmadan, askerliğini bitirmeden, bir meslek edinmeden erkeklerin evlilik yapması tavsiye edilmemektedir (Özgüven, 2000).

2.3. EVLİLİK BEKLENTİSİ

Sternberg (1986) evlilik beklentisini şöyle tanımlar; iki kişinin bir ilişkide paylaştığı bağ olarak samimiyet, tutku, cinsellik ve sadakat olduğunu söylemiştir. Waite ve Gallagher

(2000)' e göre, evlilik insan yaşamında en önemli şeylerden birisidir. Bununla birlikte insanların yaşamlarında en önemli amaçlardan biri de mutlu bir evliliğe sahip olmaktır. Bu nedenle kişilerin evlilikten beklentilerinin ne olduğunu tespit etmek önce kişinin kendisini doğru tanımasıyla mümkündür.

Beklentiler geçmişte geliştirilen belli davranış kalıplarıyla şekillenmektedir. Gerçek ve beklenen arasında fark olması da çoğu zaman davranışsal bozulmaya yol açacaktır. Gerçekçi olmayan beklentiler evlilik başarısını etkileyecektir. Evlilik araştırmaları göstermiştir ki birçok insan evlilikten birkaç ay sonra beklentileri karşılanmadığından ağır hayal kırıklığına uğramıştır. Evlilik beklentileri çatışmalara neden olabilir. Evlilik uyumunu daha da zorlaştırabilir. Aile içinde her rol için, karşılıklı bir rol vardır ve en az bir başka konum bu rollerden biri, bir veya daha fazla fert tarafından karşılanmazsa aile üyeleri etkilenir. Evlilikte de her bir kişinin iyi tanımlanmış rollere sahip olması gerekir ve bu rollerin yapılması beklenir. Beklentiler karşılanmazsa evlilikte bir aksama olabilir (Madsen, 1986).

Rolfe (1975)'a göre evlilikten sonra farklılık yaşayan çiftlerin evlenmeden önce mutlaka beklentileri vardır. Bu beklentiler evlilikten sonra evlilik gerginliğini geliştirmektedir. Baucom ve Epstein (1990)'a göre gerçekçi olmayan beklentilere katkısı olan pek çok şey vardır. İnsanlar evlilikten neler beklemeli bunu gözlem yoluyla öğrenebilir. Evlilikle ilgili gerçekçi beklentiler ve inançlar nasıl geliştirilir bunlarla ilgili eğitim alınmasında fayda vardır.

Çaplı (1992)'ya göre herkesin evlilikten bekledikleri vardır ve bu da kişiden kişiye değişmektedir. İnsanlar, evli insanlar çoğunlukta olduğu için, yalnız kalmaktan kurtulmak için, ekonomik güvence sağlamak için, evlat sahibi olmak için, mutlu ve iyi bir yaşam için, üstünlük ve cinsel tatmin sağlamak için, evliliği bir ortaklık olarak gördükleri için, insanların büyük kısmı evli olduğu için, evlilik doğal bir olay olduğu için,... gibi sebeplerden dolayı evlenirler.

Evlenme kararına kadar bireyler birbirlerini yeterince tanımış olmalı, birbirine pek çok yönden denk olmalıdır. Birbirlerini kimsenin etkisinde kalmadan eş olarak seçmelidirler. Evlenme kararını almadan önce bireyler ileride kuracakları ortak hayatları ile ilgili ortak bir paydada buluşmalı ve duygusal olarak da yakınlık içinde hissetmeleri gerekmektedir. Ancak bu şekilde kuracakları evliliğin sağlıklı olacağı düşünülmektedir.

Curran, Hazen ve Mann (2009)'in yaptığı çalışmaya göre, ebeveynlerinin evliliklerinden olumsuz etkilenen kişilerin evlilikle alakalı yüksek beklentilerini hayal kırıklığı yaşamamak için düşürmüş olabilecekleri rapor edilmiştir. Bireylerin içinde buldukları aile ilişkilerinden dolayı, evlilikle ilgili beklenti düzeyleri arasında farklılıklar vardır. Evlat sahibi olduktan sonra evlilik doyumlarının yükseleceği ve aile ilişkilerinin daha etkili olacağına dair yüksek beklentiler, ebeveynleri, evle ilgili maddi manevi mücadelelerle, çocuk yetiştirme sorumluluğuyla baş başa bırakmaktadır. Çiftlerin evlilikle ilgili beklentilerinin, yetiştikleri ailedeki ebeveyn evlilik ilişkisi yoluyla şekillenmesi oldukça olasıdır. Ebeveynlerinin evliliklerinde yaşadığı olumlu veya olumsuz durumlardan etkilenmeler, çoğunlukla çocukların kendi evliliğine dair beklentilerini de şekillendirmektedir.

Ergen ve genç yetişkinlerin içinde buldukları aile, bu bireylerin evlilik beklentilerinin şekillenmesinde önemli rol oynar. Evli olan ebeveynlerin olduğu evde büyümek, partnerlerin evlilik beklentilerini ve ilişki becerilerini de etkileyebilmektedir (Waller, 2005).

Evlilik ile alakalı arzu ve beklentiler konusunda kişisel farklılıklar vardır. Evlilik, evlendikten sonra çocuk sahibi olma ve evlenmeden çocuk sahibi olmayla alakalı arzu ve beklentilerin birçok nedeni vardır. Plotnick (2007) bu nedenleri (1) aile, (2) maddiyat (3) kişinin benlik saygısı ve kendini kontrol gibi üç başlıkta ele almıştır. Ajzen (1991; 2011) ise araştırmalara göre evliliğe yönelik beklentilerin ve bu beklentilerle ilgili tutumların ırk veya sınıfsal farklılıklara göre değişmediğine değinmiştir. Başka bir ifadeyle, evlilikle alakalı beklentiler neredeyse evrensel bir nitelik taşımaktadır. Deneysel araştırma sonuçlarına göre evlilikle ilgili tutumların ve beklentilerin evliliği son derece iyi yordadığını göstermektedir.

Evliliğe atfedilen değer karşısında, yapılan tanımların yanında gençlerin evlilik kurumundan beklentilerine, nasıl bir aile yaşantısı istediklerine bakıldığında kadın erkek fark etmeksizin verilen cevaplar arasında ilk sırada sevgi ve saygı yer almaktadır. Sevgi, saygı olmadan ideal bir evliliğin olmayacağı, evlilikten beklentilerinde bunların ilk sıralarda yer alması gerektiği belirtilmiştir. Kadının ve erkeğin görüşleri evliliğin iki yüzünü oluşturmaktadır. Çünkü ikisinin de kişisel ilişkileri ve toplum tarafından oluşturulan rolleri öznel deneyimlerle çeşitlenmektedir (Baş ve Cengiz, 2018). Bu

sebeple evlilik denildiği zaman klasik cevaplar arasında yer alan "huzur" ve "huzurlu bir yuva" beklentisi kadın ve erkek katılımcılarda farklı anlamlandırılmaktadır.

Popenoe ve Whitehead (2004)' e göre kadın ve erkeklerin %84 'ü yaşamları boyunca sadece bir defa evlenmektedir (Popenoe & Whitehead, 2004). Son yıllara bakıldığında özellikle batı ülkelerinde ve Türkiye'deki boşanma oranlarındaki artış dikkati çekmektedir. TÜİK (Türkiye İstatistik Kurumu)'e göre birinci evlilikte yapılan boşanmaların, evliliğin ilk beş yılında %50, ikinci evlilikte ise artarak %60'larda olduğu görülmektedir (Gökmen, Eralp ve Kayış, 2019). Larson (1988), boşanma yüzdelerindeki artışın nedeninin kişilerin evliliklerindeki doyumsuzluklar olduğunu ve doyumsuzlukların nedeninin gerçekçi olmayan beklentiler yüzünden olduğunu söylemiştir.

Jones ve Nelson (1996)' a göre kişilerin eşlerinden ebeveynlik, cinsel partnerlik, arkadaşlık gibi pek çok beklentisi vardır. Evlilikte ilişki boyutları olan samimiyet, eşitlik ve uyumla ilgili idealist, kötümser ve gerçekçi beklentiler oluşmaktadır. Araştırmalara göre, evlilikten yüksek beklentileri karşılamanın kişiyi zorladığı ve karşılanmadığında ise her iki tarafı mutsuzluğa sürüklediği ortaya çıkmıştır. Epstein ve Eidelson (1982) ve Larson(1988)'a göre beklentilerin yüksek oranda idealist olması ise hayal kırıklıklarına ve evlilikte sorunlara yol açmaktadır.

Riggio ve Weiser (2008)' e göre evlilikle ilgili beklentiler, daha önceki yaşantılara bağlı olarak ilişkilerle ilgili bilişsel bir tabloyu oluşturur. İlişkilerle ilgili beklentiler, bireysel ilişkilerdeki davranışlara ve ilişkilerle alakalı algılarla ilgili önemli bilişlerdir. Kişiler evlilik hayatı hakkındaki beklentilerini karşı cinsle kişisel ilişkileri vasıtasıyla, kendi anne-babalarını gözlemleyerek veya bir evlilik içerisinde olan başka kişileri gözlemleyerek oluşturabilirler.

Jones ve Nelson (1996)'a göre çocuklar kendi anne-babalarının ilişkilerindeki mutsuzluklarına şahit olsalar bile mutlu bir evlilik ilişkisi arayarak "bu benim başıma gelmez " diye düşünerek evlilikle ilgili gerçekleri inkar edebilirler, yani evlilikle ilgili idealist beklentiler sergilerler. Wallerstein'in (1987) on yıllık boylamsal çalışması katılımcıların anne-babalarının boşanmalarına şahit olmalarına rağmen, romantik aşka inandıklarını belirtmiştir.

Boyer ve Pennington (2001), boşanmış aileleri olan ve ebeveynleri birlikte olan gençlerin evlilik beklentilerini karşılaştırmıştır. Ebeveynleri birlikte olan öğrencilerin evlilik beklentileri pozitifken, buna karşın ebeveynleri boşanmış öğrencilerin romantik ilişkilerle alakalı beklentilerinin olumsuz olduğunu belirtmişlerdir. Jones ve Nelson (1996), ebeveynleri birlikte olan ve ailesi boşanmış olan, 17- 20 yaş aralığındaki toplam 307 üniversitelinin (220 kız, 87 erkek öğrenci) evlilik beklentileri ile aile durumları arasındaki ilişkiyi incelemişlerdir. Araştırmanın sonucunda; ailesi boşanmış olan gençlerle, ebeveynleri birlikte olan öğrencilerin evlilik beklentileri arasında önemli bir farklılık bulunamamıştır.

Sharp ve Ganong (2000)'un girişiminin daha zengin bir derinlik yakaladığını söylenebilir. Gerçekçi olmayan ilişki ve inançlar, bir kişiyi yakın ilişkiyi yorumlamaya yöneltten eğilimlerdir. Evlilik beklentileri çocukluktan itibaren değişen ilişkisel deneyimlerin gelişimsel bağlamı birincil bakıcıların gözlenmesi ve bunlarla ilişkilendirilmesi yoluyla elde edilir. Evlilik beklentileri rasyonel ve duygusal unsurlar olarak hem bilinçli hem de bilinçsiz bileşenlerden oluşabilir. Evlilik beklentilerinin kaynağını şu şekilde tanımlamak makul görünmektedir, bilinçli ve bilinçsiz duygular, kavramlar, idealler, fanteziler, arzular, umutlar; biri gelecekteki evliliğinin, yapısal ve işlevsel alanlarını hayal eder, deneyimlerinden yola çıkarak dış dünyayla olan ilişkisinin yanı sıra, bağlamlar ve anayasa kurar.

Baucom ve Epstein (1990) da benzer şekilde beklentilerin çoğunlukla temele dayandığını iddia etmişlerdir. Popüler medyadan elde edilen hatalı verilerin, gerçekçi olmayan beklentileri yansıttığını ifade etmişlerdir. Yüksek ve idealist ilişki beklentilerine sahip bireylerin evlilik oranlarındaki düşüşe katkıda bulunabileceğini, ayrıca, yüksek, gerçekçi olmayan beklentilerin evlilikteki başarıya zarar verebileceğini de belirtmiştir.

Popenoe (1991) insanların, hayal ettikleri yapılar yerine kendi hayal ettikleri yapılara aşık oldukları fikrini savunmuştur. Bu yüzden de, beklentilerin yüksek olduğunu ve karşılanmayan beklentilerin gittikçe artan boşanma oranlarına sebep olduğunu söylemiştir. Stabelli ve Pearce (1986) gibi bazı araştırmacılar bir gerilim, hayal kırıklığı ve uyumsuzluk kaynağı olarak yine beklentilere ulaşmışlardır.

Normatif veya öngörülen beklentilerin, evlilik için sosyal normları ifade ettiğini söylemişlerdir. Cinsiyet rolleri, cinsellik, iletişim kalıpları ile ilgili beklentilerin, güç, kontrol ve otorite, geniş aile ilişkileri vb. atanmış evlilik beklentileri gibi bilinçli ve bilinçsiz beklentiler olabileceğini ifade etmişlerdir. Çoğu zaman beklentilerimizi anlayana kadar bilmediğimizi, hayal kırıklığına uğradığımızda veya umduğumuz şeyin eksik olduğunu fark ettiğimizde ortaya çıktığını ifade etmişlerdir. İnsanların gelecekteki evlilikleri ile ilgili beklentileri çoğu zaman belirginleşmeden kalmaktadır. Bilinçsiz beklentiler çoğu zaman kişinin kendi farkındalığında bile net bir şekilde ortaya çıkmamaktadır (Azzopardi, 2007).

Sabatelli ve Pearce (1986), evlilik beklentilerinin bilinçaltı rolünü dolaylı olarak kabul etmişlerdir. Öncelikle bilişsel yöne odaklanırken beklentiler, gerçekçi beklentileri gerçekçi olmayan beklentilerden ayırt edebilmektedir. Beklentilerin diğerleri ideallerden, hayallerden ve umutlardan oluşur. Bilişsel beklentiler önceki yaşam deneyimlerine dayanarak, bireysel diğer ilişkilerle ilgili deneyim ve bilgi içeren ilişki gözlemine dayanarak oluşmaktadır.

Evlilik beklentilerinin oluşumu üç konu ile mümkündür; aile ortamı, medya ve din-gelenek bağlamı. Kuşkusuz, insanların kendi aile yaşam deneyimleri, çok boyutlu olmaları üzerinde büyük bir etkiye sahiptir. Heim (2000) , nereden geldiğimiz ve ailemizin, geçmişimiz ve evliliğimizle yüz yüze geleceğimiz her sorunun altında yattığını söylemiştir.

Beklentileri çiftlerin evlilik imajları olarak tanımlanır. Her bireyin beklentileri evliliği için sözleşme niteliğindedir. Odell ve Quinn (1998)'e göre beklentiler evliliğin ilk yılında çok önemlidir. Çünkü çiftler evliliklerini değerlendirmek ve rolleri tartışmak için kullandıkları kriterleri bu zamanda sağlarlar. Evlilikte mutluluğun en sık elde edildiği yerlerde tamamlayıcı beklentiler vardır. Evliliğin ilk yılında çiftler rol ve beklentileri müzakere etmeyi öğrenirler. Gerçekçi olmayan beklentiler ve bu beklentilerin müzakere edilmesinde zorluk yaşanması, evlilik uyumsuzluğu ve boşanma olasılığı üzerinde etkilidir (Rios, 2010).

Beklentilerin ne kadar gerçekçi olduğu, eşlerin beklentilerinin birbirleriyle uyumu, evlilikteki uyumun da derecesini belirler. Beklentiler birbirine ne kadar yakın olursa, uyum da o kadar kolay gerçekleşir. Evlilikte kadın ve erkeğin beklentileri farklıdır;

mesela erkek çocuk istiyor ama kadın buna sıcak bakmıyorsa, ya da eşlerden biri daha romantik bir ilişki beklentisi içindeyse ve diğeri ise bunu fark edemeyecek kadar romantizmden uzaksa sorunların yaşanması kaçınılmazdır (Yıldız, 2017).

KONUyla İLGİLİ YAPILAN DİĞER ARAŞTIRMALAR

Evlilik ile ilgili alan yazın incelendiğinde, araştırmaların evlilik doyumu ve evlilik uyumu üzerine odaklandığı görülmektedir. Evlilik olgunluğu ve beklentisi alanında ise yapılan yerli ve yabancı literatür taramasına göre, evlilik beklentisi konulu zengin bir çalışmaya rastlanmamıştır. Evlilik olgunluğu ile ilgili ise yabancı çalışmaya rastlanmazken, geliştirilen ölçek dışında yerli bir çalışmaya rastlanmamıştır. Araştırma konusunu etkileyen veya içeren konularda geniş bir araştırma yapılmıştır.

Bağlılık ve duygusal olgunluk eşe karar vermede öncelikli aranan özellikler olarak fark edilmektedir (Kalkan, Hamamcı ve Yalçın, 2015). Ekşi (2005)'nin "evliliğe hazırlık aşamasındaki karı-koca adaylarının evlilik ve anne-baba olma üzerine düşünceleri" konulu araştırmasında evlenmek üzere olan katılımcıların yaşlarına bakıldığında %42'sinin ile 20-24 yaş, %40'ının 25-29 yaş, %10,5'inin 30-41 yaş ve %7,5'inin 15-19 yaş aralığında olduğu saptanmıştır. Katılımcıların %81'inin evliliği "eş arkadaş dost edinme" olarak tanımladıkları görülmüştür.

Kişilerin evlilik kararı aldıkları yaşla alakalı görüşleri araştıran bir takım çalışmalar mevcuttur. Ondaş (2007)'in üniversite öğrencileriyle yaptığı bir çalışmada, araştırma katılımcılarının %52'si en ideal evlilik yaşı olarak 26-29 yaş aralığını belirtmişlerdir. Türkaslan ve Suleymanov (2010) tarafından yapılan araştırmada üniversiteli gençlerin en ideal evlenme yaşı olarak 22-25 yaşları seçtiklerini görülmüştür. Ekşi (2005) de evlenme hazırlığındaki kişilerle yürüttüğü araştırmasında evlenmek üzere olan gençlerin % 42'sinin yaşlarının 20-24 yaş arasında olduğunu ve % 40'ının da 25-29 yaş aralığında olduğunu tespit etmiştir. Bu açıdan değerlendirilirse, kuramsal görüşler ve yapılan araştırmalar kişilerin özellikle üniversite çağında evlilik kararını verebilecekleri söylenebilir.

Evlilik kararının alınma yaşıyla ilgili olarak Türkiye İstatistik Kurumu'nun 2010-2014 yılları arasındaki verilere bakıldığında da sonuçlar açısından benzerlik görülmektedir. Bu verilere göre 2010 senesinde kadınlarda ilk evlenme yaşı ortalaması 23,2 iken erkeklerde 26,5'tur. 2011 yılı için kadınlarda 23,3 iken erkeklerde 26,6; 2012 yılı için kadınlarda 23,5 iken erkeklerde 26,7; 2013 yılında kadınlarda 23,6 iken erkeklerde 26,8;

2014 yılında kadınlarda 23,7 iken erkeklerde ise 26,9 olarak görülmüştür. Bu çerçevede değerlendirilirse Türkiye’de de evlilik kararının ortalama olarak başlayan yetişkinlik döneminde verildiği ve yıllara nazaran evlilik kararının alınma yaşının arttığı söylenebilir (Karabacak ve Çifçi, 2016).

Özgüven (2000) tarafından yapılan “üniversite öğrencilerinin evlilik ve eş seçmeye ilişkin tercihleri” konulu çalışmasının sonuçlarına göre: yöneltilen “evleneceğin kişiyi kim seçmeli?” sorusuna öğrencilerin %80’i kendim, %20’si ailem ya da başkaları cevabını vermişlerdir.

Ceylan (1994) tarafından Cumhuriyet Üniversitesi Fakültelerinde öğrenciliğe devam eden 1. ve 4. Sınıfta 154 öğrenci ile yaptığı “öğrencilerin eş seçimindeki tercih ve beklentileri” konulu araştırmasında, evlenecekleri kişinin seçimi konusundaki soruya öğrencilerin çoğu ‘kendim’ seçeneğini işaretlemiştir.

Çerik (2002)’in üniversite gençleri üzerinde yaptığı araştırma sonuçlarına göre, aileler %63,5 oranla gelenek ve göreneklere bağlı sayılabilir. Ailelerin çoğunluğu, gençler tarafından “demokratik” ve “serbest bırakıcı” olarak tanımlanmıştır. Bir geçiş toplumu olma yönümüzden dolayı, aileleri tam olarak “modern” ya da “geleneksel” olarak tanımlama zorluğu ortaya çıkmaktadır. Bununla birlikte ailelerin gençlere demokratik davrandıkları neticesine ulaşılmışsa da, ailelerin, sahip olunan gelenekselliğe bağlı olarak, kız evlatlarının kararları üzerinde daha baskın olduğu yorumu yapılabilir.

İstanbul Üniversitesi Tıp Fakültesi Anabilim Dalı öğrencilerinin görücü usulüyle evlenmeye karşı gösterdikleri tutum ve tavırları ortaya koymak amacıyla, İstanbul Üniversitesi’nde son sınıfta okuyan öğrenciler üzerinde bir araştırma yapmıştır. Öğrencilerin görücü usulü yoluyla evlenmeye karşı tutum sergiledikleri, erkeklerin %80’inin kadınların tamamının evlilik kararını almanın evlenecek kişiye ait olması fikrinde birleştikleri saptanmıştır (Ondaş, 2007).

Üniversite öğrencilerinin evlilik hakkındaki görüşlerini incelendiği çalışmada evliliğin yaşamı sevilen biriyle paylaşmak amacıyla, çocukların sağlıklı kimlik kazanması amacıyla, neslin devamının sağlanması amacıyla, cinselliğin daha rahat yaşanması amacıyla, daha düzenli bir hayat amacıyla yapıldığı gibi görüşleri çalışmaya katılan öğrencilerin yüksek oranda onayladıkları görülmüştür. Üniversitelilerin eş seçimine ve

evlilikle ilgili görüşlerinin ne olduğunun incelendiği başka bir araştırmada ise öğrencilerin evliliğe nasıl bir anlam yüklediği araştırılmış ve çalışmaya katılan öğrencilerin evliliği, yeni ve düzenli bir yaşam tabiriyle değerlendirdikleri görülmüştür (Kılıç, Kaygusuz, Bağ ve Tortumluoğlu, 2007).

Yıldırım (2007), üniversite gençlerinin eş seçme önceliklerini araştırmış, ayrıca Türk kültüründeki cinsiyete dayalı eş seçim önceliklerini araştırmış, evrimsel yaklaşım ve sosyal rol kuramlarının eş seçme aşamasındaki geçerlilikleri test etmiştir. Araştırmanın katılımcıları Hacettepe Üniversitesinde öğrenime devam eden 732 kız, 394 erkek son sınıf öğrencisinden oluşmuştur. Araştırma bulgularına göre öğrencilerin eş adayında olmasını istediği özellikler: sadakatlilik, anlayışlı, güvenilir, kültürlü, açık görüşlü, dürüst, iletişim becerisine sahip, saygılı kişilikli, sözünü tutan, sevgi potansiyeli yüksek, destekleyici, cinsel olarak uyumlu, güçlü karakterli, değer bilen, paylaşımcı, muhabbetinde iyi olma ve özverili davranma şeklindedir. Bu sonuçlara göre kız ve erkek öğrencilerin cevaplarının birbirine yakın olduğu ortaya çıkmıştır.

Üstün ve Bora (2005)' ya göre erkek öğrenciler açısından evlenecekleri kadın için yapılan başka bir sınıflandırma, namus, aileye bağlılık ve güven kavramlarından oluşmaktadır. Kadın ve erkek öğrencilerin arasından kadınlığı bunlarla tanımlayanlar olmuştur. Erkek öğrenciler evleneceği kadının namus kavramına vurgu yapıp ve onun namuslu olmasının önemini savunurken, benzer söylemlere başka çalışmalarda da rastlanmıştır. Kadınların sıcak aile ilişkilerinin kurucuları olduğu düşüncesi ve mutlu yuva tanımlamaları da bu düşüncüyü desteklemektedir.

Uraz (1979)'ın 111 üniversite öğrencisi ile yaptığı, onların eşlerinden beklentilerini araştırdığı çalışmada erkeklerin daha çok fiziksel görünüme ve manevi değerlere, kızlarınsa evlilik ilişkileri konusuna önem verdikleri saptanmıştır. Kitson ve Sussman (1982)'ın Detroit ve Cleveland'da 322 kişi üzerinde boşanma üzerinde etkili olan evlilik sorunlarının belirlenmesi amacıyla yaptığı araştırmada; boşanmak isteyen çiftlerin maddi konulardaki problemleri sürekli olarak çok büyük bir problem olarak algıladıkları ortaya çıkmıştır.

Evliliğin işlevini ve önemini ortaya çıkarmak için kişilerin evlenme nedeni pek çok araştırmacı tarafından irdelenmiştir. Evlilik ve eş seçme konusu ile ilgili üniversite öğrencileri üzerinde yapılan bir araştırmada evliliğin niçin gerekli olduğu sorusuna

öğrencilerin % 68'i, hayatlarını biriyle paylaşmak cevabını vermişlerdir. Bu sorunun diğer cevapları, çocuk yapmak, evlilikte cinselliğin özgür yaşanması, yalnız kalmamak için ve aile baskısı gibi şıklar ise daha az tercih edilmiştir. Öğrencilerin % 10'u ise evliliğin gerekli bir şey olduğu düşüncesine inanmadıklarını söylemişlerdir. Yapılan benzer bir çalışmada da öğrencilerin % 84'ü yaşamını bir eşle paylaşmak, % 11'i yalnız kalmamak nedeniyle ve geleneklerden dolayı, % 5'i ise çocuk için evliliği isteyebileceklerini söylemişlerdir (Özgüven,2000).

Üniversite öğrencilerinin evlilikle ilgili düşüncelerindeki farklılıklar şu şekildedir: evliliğin erkek katılımcılar için düzen ve sorumluluk olgularını çağrıştırırken; kadın katılımcılarda ise bir olmak, hayatı paylaşmak, sevgi ve her açıdan diğerine destek olmak gibi olgular ön plana çıkmıştır. Gençler evliliğin önemli bir olgu olduğunu düşünmekle beraber toplum baskısı nedeniyle evliliğe aşırı bir değer yükledikleri görülmüştür ve evliliği bir imza olarak görmek yerine belli bir anlam ve değer taşıması açısından evliliğe pozitif yaklaşmışlardır (Baş ve Cengiz, 2018).

Madsen (1986)'in çalışmasında, evlilikteki huzur kavramının kadın ve erkek öğrenciler için farklı anlamlara geldiği, huzurun tanımının cinsiyet bazında değişkenlik gösterdiği sonucuna ulaşılmıştır. Huzur, kadın katılımcılar için anlaşmak, paylaşma, birbirine destek olmak gibi anlamları taşırken; erkek katılımcılarda ise huzur kavramı daha çok çocuk sahibi olmak, eve geldiğinde yemek masasının hazır olması anlamına gelmektedir. Huzur kavramı kadınlar için daha duygusal anlamlar taşımaktadır, erkeklerde ise daha çok kadından beklenen roller çerçevesinde şekillenmiştir. Kadınların evlilikten beklentileri arasında evleneceği kişiye güvenmek, mutlu olmak, sevgi, anlaşmak, paylaşmak, her zaman bir ve beraber olmak, birbirini dinlemek, görüşlerine fikirlerine saygılı olunması, her konuda destek olmak gibi etkenler yer almaktadır. Erkeklerin ise evlilikten beklentileri arasında, mutlu bir yuva, güven, namuslu bir eş, uyumlu bir beraberlik, geçimini sağlayacak düzeyde para ve çocuk sahibi olmak fikrinin bulunduğu görülmektedir.

Özabacı (2004)'ya göre üniversite öğrencileriyle ilgili yapılan çalışmalarda, eş seçimi kararında karşı cins arkadaşlığının büyük ölçüde etkili olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kişiler karşı cinsle ilişkileri esnasında ileride kuracakları ailede yaşanması ihtimal sorunlardan bazılarını yaşamakta ve partnerler birbirlerini tanıma sırasında olumlu ve olumsuz birçok deneyim kazanmaktadır. Bunun neticesinde iki cins elde

ettiği deneyim ve belirlediği kriterlere göre eş tercihi yapmaktadır. Eş seçimi kararından önceki flört dönemi önemle sürdürülmesi ve iyi kullanılması gereken bir süreçtir.

Ünal (1996)'ın kişilerin eş seçimi kriterlerindeki psiko-sosyal etkenleri belirleyerek, evliliğin düşünülmesinde etkili olan maddelerin sıralanması amacıyla yaptığı çalışmada; kadınların kendileriyle aynı veya daha yüksek eğitim almış kişiyle, erkeklerin kendileriyle aynı veya daha düşük eğitimli bir kişiyle evlilik kararı aldıkları sonucuna ulaşılmıştır. Bireyler evliliği (%71) "hayatı sevdiği biriyle paylaşma" olarak görmüşlerdir. Araştırmaya katılanların tümü evleneceği kişiye kendileri karar vermek istediklerini belirtmişlerdir.

Özgüven (2000)'in yaptığı çalışmada öğrencilere 'Evlilik dendiğinde ilk akla gelen şeyin ne olduğu' sorulmuş, katılımcıların %52'si sorumluluk cevabını vermiş, %28'i yuva cevabını vermiş, %13'ü arkadaşlık cevabını vermiştir. Sorumluluk cevabı kızların %30'una erkeklerin %22'sine aittir. Buradan anlaşılacağı gibi aile sorumluluğunun alınmasında kızlar erkeklere nazaran daha fazla sorumluluk duygusuna sahiptir. Özgüven (2000)'in "üniversite öğrencilerinin evlilik ve eş seçmeye ilişkin tercihleri" ile ilgili araştırmasından elde edilen sonuçlara göre: "evleneceğin kişiyi kim seçmeli?" sorusuna katılımcıların %80'i kendim, %20'si ailem ya da başkası cevabını vermişlerdir. Öğrencilerin eşlerinde aradıkları kişilik özelliklerine bakılırsa sevgi (%29) ve dürüstlük (%24) diğer aranılan özelliklere göre daha yüksek oranda çıkmıştır. Öğrencilerin %78,2'si maddi bağımsızlıklarını sağlamadan evlenmeye olumsuz bakmaktadır. Dini inançların benzer olması konusunda öğrencilerin %86'ı için çok önemli ve kısmen önemli, %14'ü için ise önemsiz olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Araştırmalara göre evliliğin yapılmış olması olgunluk göstergesi olarak görülmüş, ancak kişilerin ne kadar olgun olduklarına değinilmemiştir. Başka bir çalışmada elde edilen bulgulardan, üniversite öğrencilerinin evlilik hayatı ile ilgili bilgileri, genellikle yakın çevrelerindeki arkadaşlarıyla evlilikle ilgili düşünce, duygu ve yaşantılarını birbirleriyle paylaşarak ya da kendi ebeveynleri ya da yakın çevrelerinin evlilik hayatlarını gözlemleyerek kazandıkları belirlenmiştir. Öğrencilerin evlilik hakkındaki bilgilerini daha çok yakın çevrelerinin evlilik yaşantılarına bağlı olarak oluştuğu anlaşılmaktadır. Ülkemizde gençliğin, daha sağlıklı işleyen bir aile yapısı kurabilmeleri, sorumlulukları ve nelerle karşılaşabileceklerini bilmeleri, gelecekte evliliğin sağlıklı yürüyebilmesi için vazgeçilmez olan iletişim, problem çözme ve çatışma çözme gibi

becerilere sahip olabilmeleri ve evlilikte gerçekçi beklentilere sahip olabilmeleri için evlilik öncesinde eğitim almaları oldukça önemlidir (Hamamcı, Buğa ve Duran, 2011).

Evlilik beklentilerini ortaya koymak için kolej öğrencileriyle yürütülen bir çalışmada evlilik beklentileri olarak, arkadaşlık, aşk, cinsel tatmin, çocuk, yuva ve güvence gibi seçeneklere kız ve erkek öğrencilerin verdikleri önem sıralaması incelenmiş ve çalışmanın sonucunda kız ve erkek öğrencilerin evlilikten beklentilere verdikleri önem sıraları arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Kızların daha çok aşk, çocuk, güvence ve yuva; erkeklerin ise arkadaşlık ve cinsel tatmin gibi konulara önem verdikleri görülmüştür (Ceylan, 1994).

Larsen, Harding ve Klein (2011), 814 (275'ü erkek, 539'ü kız) üniversite öğrencisi ile yaptıkları araştırma sonucunda, erkek katılımcıların evlilik beklentilerinin kızlara göre daha iyimser olduğunu ve dahası anne ve babası beraber olan kişilerin, anne babası ayrılmış olan kişilere göre evlilik beklentilerinin daha iyimser olduğunu bulmuşlardır. Özellikle kendini gerçekleştirme, duygusal kararlılık, nevrotik eğilim, aile ilişkileri boyutu ve sosyallik karşıtı eğilimler ile iyimserlik arasında manidar bir fark olduğu saptanmıştır (Larsen, Harding, Klein (2011); Akt. Gençoğlu, 2006).

Cinsiyet ile evlilik beklentisi arasında nasıl bir ilişki olduğunu sorgulayan bazı araştırma sonuçları; kızlardaki evlilik beklentilerinin erkeklere nazaran daha iyimser sonuçlandığını ortaya koymuşlardır. Bazı çalışmaların sonuçları da kız ve erkek katılımcılar arasında önemli bir fark bulunmadığını göstermektedir (Jones & Nelson, 1996). Birçok ergen ileride evlenmeyi istemekte ve yaşları arttıkça bu istek daha çok artmaktadır. Genç yetişkinlik yaşlarında partner davranışları yeni şekil almakta ve evlilik en mühim hayat amaçlarından biri olmaktadır (Kaufman, 2005). Yapılan son çalışmalar evlilik için en uygun yaşın, genç yetişkinlik zamanına denk gelen 20 ile 25 yaşları olduğunu göstermektedir (Plotnick, 2007). Bu zaman zarfı üniversite öğrencilik zamanına denk düşmektedir.

Tütengil (1978) araştırmasında, İstanbul Üniversitesinin birçok fakültelerinde 1614 öğrenci ile "aile ve evlilik" hakkındaki düşünceleri belirlemek için yapılan araştırmada: katılımcıların % 49,4'ü toplumda ailenin en önemli varlık olduğunu, % 75,3'ü evlenmede karşılıklı rızanın son derece önemli olduğunu, %45,6'sı evliliğin birincil

amacının yakın arkadaş sahibi olmak olduğunu vurgulamışlardır. Ayrıca katılımcıların % 68,9'u erkeğin evlenmeden önce bir işi olmasını çok önemli bulurken, % 27,2'si askerliğini yapmış olmasını da oldukça önemli bulmuştur. Öğrenciler kadının erkekten yaş olarak büyük olmasını (% 52,4) ve erkekten daha iyi eğitim almış olmasını (% 56,5) yüksek ölçüde sakıncalı bulmuşlardır.

Üniversite öğrencileri ile yapılan bir araştırmada kızlar erkeklere göre dini inançları kendine benzer birini daha çok tercih etmişlerdir. Erkekler ise evleneceği bireyle inançlarının benzemesini ve eşinin dini sorumluluklarını yerine getiren biri olmasını istemişlerdir. Kız öğrenciler evleneceği erkeğin kendilerinden büyük ve maddi durumunun kendinden daha iyi olmasını istemişlerdir (Doğru, 2017).

Evlilikle ilgili eğitim programlarının gençlerin evlilik beklentilerini nasıl etkilediğini ölçen bir araştırma yapılmıştır. Öğrencilere çalışma yapılmadan önce ideal evlilikten beklenecek yüksek ve düşük beklentilerin kendilerine göre neler olduğunu belirtmeleri istenmiş ve bunlara göre 32 maddelik bir beklenti listesi oluşturulmuştur. Gerçekleştirilen deneysel çalışma neticesinde kadınların beklentilerinin yüksek olduğu yakın arkadaşlık, ev işleri görevlerinin paylaşılması, aşk ve karşılıklı saygı gibi beklentilerde anlamlı düzeyde azalma olmuştur. Erkeklerde aşk beklentisi anlamlı derecede azalırken ev işlerinde görevlerin paylaşılması ve ilişkilerde eşitlik beklentisi sonuçlarında anlamlı derecede bir artış olmuştur. Araştırma sonuçlarına göre bu eğitim sonucunda, evlilikten yüksek beklentilerde az bir değişme olmuştur. Bekar katılımcılar halen evlilikten yüksek beklentilere sahipken, evlilikleri en az 10 yıldır süren kişiler düşük düzeyde evlilik beklentisine sahiptir (Laner & Russel 1994; Akt. Keldal, 2015).

Mutlu (2004) tarafından üniversite öğrencilerinin evlilik ve aile kurumuna bakışı ile ilgili bir araştırma yapılmıştır. Çalışmaya Fırat Üniversitesinde okuyan 212 (155 erkek, 57 kız) öğrenci katılmıştır. Öğrencilerin yaklaşımlarını belirlemek için anket formu vasıtası ile 54 soru sorulmuştur. Araştırma bulgularına göre öğrencilerin çoğunluğu (%84,9) evleneceği kişiyi kendileri seçmek istediğini ve daha sonra aileye onaylayacağını belirtmiştir. Araştırmaya katılanların yarıdan fazlası (%55,7) daha önceden flört etmiş kişiyle evlenir misiniz sorusuna hayır cevabını vermiştir. Evlilikte çok eşlilikle alakalı soruya ise öğrencilerin çoğunluğu (%75,9) onaylamadıkları cevabını vermişlerdir. Evlenebilme şartı olarak ise okulunu bitirmek, uygun bir eş adayı bulmak ve iş bulmak gibi maddelerin yüzdeleri birbirine yakındır. Evliliğin önemine dair suale

ise katılımcıların nerdeyse yarısı (%45,3) ‘sevdiğin insanla hayatı paylaşmak’ cevabını vermişlerdir. Katılımcıların anlaşamayan eşlerin boşanması uygun mudur sorusuna cevapları ise çoğunluğu (%58,5) olumlu yaklaşmışlardır.

Gazioğlu (2006)’nun öğrencilerin evlilik ve aile yaşamıyla ilgili görüşlerini değerlendirmek amacıyla yapılan araştırma üniversite ve tezsiz yüksek lisansta okuyan 546 öğrencinin katılımıyla gerçekleştirilmiştir. Araştırmacının hazırladığı 109 maddelik bir anket uygulanmıştır. Değerlendirme sonucunda erkek ve kızların yüksek puan aldıkları seçenekler farklılaşma göstermektedir. Erkeklerin yüksek puan aldıkları seçenekler şöyle sıralanmıştır; boşanmak günahdır, evlilik dini bir gerekliliktir ve evlilikte eşitlik yoktur. Kadınların yüksek puan aldıkları seçenekler; eşler tüm görevleri paylaşmalıdır, eşler birbirlerine arkadaşça davranmalıdır, evlilikte erkek kesinlikle yaş bakımından büyük olmalıdır ve çiftlerin her biri çalışmalıdır şeklindedir.

Pınar (2008), üniversite son sınıfta okuyan öğrencilerin evliliğe bakışını belirlemek amacıyla bir araştırma yapmıştır. Çalışmaya Başkent Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi son sınıftaki öğrencilerden duygusal ilişkiye sahip 70 öğrenci katılmıştır. Öğrencilerin %4,3’ü nişanlı, %88,6’sı sözlü, %7,1’i ise birlikte yaşamaktadır. Araştırma bulguları göstermiştir ki ideal evlilik yaşı 25-29 aralığındadır. Öğrencilerin eş adaylarında istedikleri özelliklerin eğitilmiş olma ve güzel huylu olma olduğu, evlenme kararı verdikten sonra ailenin onaylaması gerektiği sonucuna ulaşılmıştır. Araştırmaya katılanların birçoğu evlilikte yaşayacakları iletişim problemleri sorununu çözebileceklerine inanırken, yaşanan cinsel sorunları aşabilecekleri konusunda güvensiz olduklarını ve evlilik öncesinde cinsellikle ilgili eğitime ihtiyaç duyacaklarını belirtmişlerdir.

Manning ve diğerleri (2007), yaptıkları çalışmada gençlerin evlilik dışı beraber yaşama ve evlilikten beklentilerini incelemişlerdir. Araştırmaya daha önce evlenmemiş veya karşı cinsle evlilik dışı beraber yaşamamış 1.293 kişi katılmıştır. Araştırma bulgularına göstermiştir ki bireylerin evlilikten beklentileri evlilik dışı beraber yaşamaya ilişkin beklentilerine göre daha açık ve nettir. Çalışmanın sonucuna göre kişiler ileride hayatlarının bir kısmında evlilik dışı beraber yaşamaya olumlu yaklaşırken, evlilik dışı beraber yaşamın giderek evliliğin yerine geçmesinin nadiren olabileceğini belirtmişlerdir.

Hacettepe Üniversitesi, Eğitim Fakültesinde okuyan birinci ve son sınıf öğrencilerinin evlilik gelecek, meslek ve genel beklentileri okunan sınıfa, cinsiyetlerine ve devam ettikleri anabilim dallarına göre farklılık gösterip göstermediği araştırılmış, ancak son derece yüzeysel bir araştırma yapılmıştır. Evlilik beklentisi; öğrencilerin genel beklenti ölçeği içindeki, evlilikle alakalı beklenti alt ölçeğinden elde ettikleri puandır. Öğrencilerin evlilikle ilgili beklentilerinde, değişkenlerinin bir fark oluşturmadığı görülmüştür. Cinsiyetler açısından da her iki evlilik beklentilerinde bir fark bulunmamıştır. Bu durum, kızların ve erkeklerin evlilik beklentilerinin yakın olduğunu düşündürmektedir. Araştırmada, kişilere evliliğe yönelik algıları soruşturulmamıştır. Ancak ulaşılan bulgulardan, katılımcıların evlilik kurumuna yönelik algılarının da benzer olduğu kanısına varılmıştır (Akman, 1992).

Türkarlan ve Süleymanov (2010) yaptıkları çalışmada, Azerbaycan ve Türkiye’de üniversite okuyan son sınıf öğrencilerinden oluşan, 530 Azerbaycan ve 1680 Türkiye örnekleminde üniversite öğrencisinin katıldığı çalışmada evlilik hakkındaki görüşleri ve düşünceleri karşılaştırılarak incelenmiştir. Yaş değişkeni baz alınmış, iki ülkenin erkekleri de ideal evlenme yaşı olarak 25-29 aralığını seçerken, kızlar farklı yaşları tercih etmiştir. Nitekim Azerbaycan örneklemindeki kız katılımcılar kendileri için en ideal yaşı 22-25, Türkiye’deki kız öğrenciler ise kendileri için en ideal yaşı 25-29 olarak belirtmişlerdir. Eş adayında aranan özellikler açısından ise iki örneklem grubundaki erkekler birbirine benzer cevaplar olarak iyi huy ve güzellik özelliklerini ön planda tutarken, kız öğrenciler ise iyi bir huy, güzel bir iş ve iyi bir aileye sahip olma özelliklerini ön planda tutmuşlardır. Evlilik dışı beraber yaşam hakkında Türk katılımcılar daha sıcak bakarken Azerbaycanlı katılımcılar daha tutucu bir davranış göstermişlerdir. Çocuk sayısı açısından kızlar az çocuğa sahip olmak isterken erkekler ise daha çok çocuk istemektedir. Boşanma konusuyla ilgili her iki ülkenin öğrencileri evlilikte anlaşamama durumunda boşanmaya olumlu bakmaktadır ancak erkekler kızlara oranla boşanma hususunda daha katı bir tutum sergilemektedir.

Gelişim psikolojisi açısından genellikle gelişmekte olan yetişkinler evlilik beklentileri ve evlilik olasılığını düşünmeye başlarlar. Ergenlerin görüşlerini beklentilerini göz önünde bulundurarak değerlendirmek önemlidir. Lise çağındakilerin çoğunluğu (% 78) gelecekte evlenmeyi beklemediklerini, gençlerin çoğunluğu (7-12. Sınıf) 25 yaşına kadar en az % 50 evlenme ihtimalleri olduğunu söylemişlerdir (Bradshaw, 2015).

Köroğlu (2013), üniversitelilerin aile, evlilik ve boşanma hakkındaki düşünce ve fikirlerinin nasıl şekillendiğini ve neler olduğunu incelemiştir. Araştırmaya Karabük Üniversitesinin farklı fakültelerinde okuyan 570 (366 erkek, 204 kız) öğrenci katılmıştır. Araştırma bulguları göstermiştir ki, kız öğrencilere göre uygun evlenme yaşı 22-24, erkek öğrencilere göre 25-29 aralığındadır. Öğrencilerin evlilik kararını vermesi için gerekli kriterler okulunu tamamlamak, maddi özgürlüğe kavuşmak ve güzel bir iş sahibi olmak gibi önemli kriterlere ulaşılmıştır. Bireyler önce evlilik kararını partnerleriyle birlikte almayı ancak daha sonra ebeveynlerinin izinlerini almayı düşünmektedirler. Tanışarak evlilik tercihi en fazla oranda tercih edilen evlilik türü olmuştur. Kişiler sanal ortamda tanıştığı biriyle evlenme fikrine olumlu bakarken, televizyon programlarında tanışarak evlenmeye olumlu bakmamışlardır. Kişiler önceden başkasıyla duygusal yakınlık yaşamış kişiyle evliliğe olumlu bakarken nişan atmış kişilerle evliliğe olumsuz bakmaktadırlar. Kişiler için hem dini nikah önemli bulunmuş, hem de resmi nikah önemli bulunmuştur.

Çok amaçlı bir çalışma kitabı hazırlamak ve etkinliğini bir bakanlık ortamında test etmek amacıyla 'The Marriage Builder' a bir proje hazırlanmıştır. Değerlendirme amaçları için ilişki olgunluk hakkında diğerinin bakış açısı temel bağımlı değişken olarak seçilmiştir. Küçük bir grup çift, çalışma kitabını beş aylık bir süre boyunca kullanmış ve ön ve son puanları bir kontrol grubuyla karşılaştırılmıştır. Deney grubu, yukarıdaki ilişki olgunluk ölçümlerinde önemli ölçüde iyileşmiştir. İyileşmeler dört aylık bir takipte büyük ölçüde devam etmiştir (Himes, 1990).

Madsen (1986) tarafından yapılan çalışmada yaş, cinsiyet ve kontrol odağı ile bekarların evlilik beklentileri arasındaki ilişki incelenmiştir. Araştırmaya 66 bekar erkek, 70 bekar kadın, 51 evli erkek ve 50 evli kadın katılmıştır. Araştırma sonucuna göre bekar kadınların evlilik beklentileri erkeklere göre daha gerçekçi bulunmuştur. Katılımcılardan 18 yaşın üzerinde olanların evlilik beklentileri 14-17 yaş arasındaki katılımcılardan daha gerçekçi bulunmuştur. Kadınların beklentileri de erkeklerden daha gerçekçi bulunmuştur. Beklentiler alt ölçeğinde 25 yaş ve üstünün anlamlı düzeyde diğerlerinden daha gerçekçi beklentilere sahip olduğu sonucuna varılmıştır. Gerçekçi olmayan beklentilerin en çok ilk evliliğini yapacak orta yaş erkeklerde ve kadınlarda görüldüğü saptanmıştır.

Knox (1970)'un evliliğin romantik algıları üzerine bekar ve evli üniversite öğrencileri ile yapılan çalışmada bekarlar evlilere göre daha romantik bir evlilik anlayışına sahip bulunmuştur. 20 yıldan fazla ve 4 yıldan az evli olanlar daha gerçekçi beklentilere sahiptir.

Jones ve Nelson (1996) evlilikle ilgili idealist beklentilerin olduğunu belirtmişlerdir. Gerçekçi evlilik beklentilerinin eşlik eden sevgi ile ilişkilendirileceğini varsaymıştır. Son olarak, Jones ve Nelson (1996) evliliğin gerçekçi veya idealist beklentilerinin kötümser olduğunu bulmuşlardır. Kötümser evlilik beklentileri, boş sevgiyle ilişkilidir. Samimiyet, tutku ve bağlılığın yokluğu, cinsiyet rolleri ve beklentiler ailede önemli bir rol oynamaktadır. Son zamanlarda yapılan çalışmalar, geleneksel cinsiyet rollerinde ciddi bir değişim olduğunu göstermektedir. Bu da kadınların işgücüne katılmasıyla ilişkilidir. Öte yandan, farklılaşmamış bireylerin gerçekçi olmayan kötümser sonuçlara yol açacak net beklentileri yoktur. Bradshaw (2015), ilişkilerine daha fazla yatırım yapan bir bireylerin, kaybedecekleri çok şey olduğundan daha gerçekçi evlilik beklentilerine sahip olduklarını söylemiştir. Daha az yatırım yapanların ise kendi ilişkilerinde, gerçekçi olmayan idealist ve gerçekçi olmayan kötümser evlilik beklentilerine sahip olduklarını söylemiştir.

Kelly (1981) ve Long (1987) bazı araştırmacıların, ebeveyn uyumsuzluğu ve boşanmanın çocukların evliliğe karşı tutumları üzerindeki etkilerini incelediklerini söylemişlerdir. Bazı çalışmalar göstermiştir ki boşanmış ebeveynlerin evlilik konusunda olumsuz bir görüşü vardır. Bozulmuş (boşanmış) ailelerin çocukları kendi evliliği için endişeli iken, evlilikle daha az ilgilenmektedirler.

Medya aynı zamanda insanların evlilik beklentilerini etkileme gücü ile de ilişkilendirilmiştir. Ancak, "bu iddiayı destekleyecek ampirik kanıt yoktur. Özellikle Segrin ve Nabi (2002) konulu seminal araştırmalarında televizyon izleme ile ilgili beklentiler arasındaki ilişkiyi incelemiştir. Romantizm konusunda gerçekçi olmayan beklentiler olduğundan bahsedebileceğini söylemişlerdir.

Kanada'da, Laner ve Russel (1995) bir ön test - test sonrası karşılaştırmalı çalışma tasarlamışlardır. Evlenmemiş üniversite öğrencilerinin katılımı ile ders yapılmış, amaç öğrencilerin evlilik konusundaki yüksek beklentilerini azaltmak ve onları eğitime tabi

tutmaktı. Öğrencilerin gerçekçi olmayan romantik inançlarını ve diğer gerçekçi olmayan ilişki inançlarını bıraktıkları görülmüştür.

Azzopardi (2007) Malta Katolik kilisesinde 10 çift ile nitel bir çalışma yapmıştır. Bu nedenle bu çalışma genellenebilir bir çalışma değildir. Araştırma, evlilik beklentilerinin çeşitli özelliklerini ve kökenlerini vurgulamış olup, evliliğin ilk yılındaki değişim ve evlilik hakkında birçok soru üretmiştir. Azzopardi (2007)'ye göre bu çalışmadaki eksik, amacı gereği evlenmeyle ilgili sorumlulukların artırılması nedeniyle eğlence ve romantizm kısmının gözden kaçırılmasıdır.

Bir başka araştırmada; Iowa State Üniversitesi'ne kayıtlı, evli olmayan 449 katılımcıdan evlenme arzusu, tutum ve beklenti farklılıklarını araştırmak için anket verileri toplanmıştır. Sonuçlar, eğitim ve yaşın kolej kadınlarının evlenme arzusu üzerinde çok az etkiye sahip olduğunu göstermiştir. Evlilik için genel beklenti arasında, yetişkinliğe girme yönünde güçlü bir beklenti, evlenme arzusunu etkileyen en önemli faktördür. Çalışma ayrıca, özellikle çocuk sahibi olmak ve geleneksel eş kimliği sahibi olmak gibi geleneksel bir cinsiyet rolüne sahip olanların evlenme konusunda nispeten güçlü bir istekleri olacağını göstermektedir. Evlilik yaşamı için bireyin beklentisi gerçekleştiğinde hayatları ya da gelecekleri için faydalı ve bu nedenle de kendileri için cazip bir evlilik yapmış olurlar (Xu, 2012).

Benzer perspektif, South (1993) tarafından yapılan çalışmada ortaya konmuştur. Araştırmaya katılanlara, seçenekteki alanların her biri için nasıl olduğunuzu seçin denmiştir. Evlenirse kişiye hayatının farklı olabileceğini düşünüp düşünmediği sorulmuştur. ”Sekiz fayda alanı “genel mutluluk”, “yaşam standardı”, “güvenlik”, “ekonomik” bağımsızlık, “cinsel yaşam”, “başkalarıyla arkadaşlık”, “ailenizle ilişkiler”, ve “eşin ebeveynleri ile ilişkiler” olarak belirlenmiştir. Her bir madde derecelendirilmiştir. Daha yüksek puanlar daha yüksek beklentiler demektir. Evlilikten daha fazla fayda beklemek, evlenmek için daha büyük isteklere yol açacaktır sonucuna ulaşılmıştır. Bu katılımcılar için bir evlilik başlatmanın anlamı ayrıca kısmen bir yetişkin olmaya başlamak demektir. Yetişkin olmak arzusu insanların evlilik isteğini olumlu yönde etkilemektedir. Daha iyi bir ekonomik durum kadınların evlilik arzuları üzerinde çok etkilidir. Kadınların sosyal kabul beklentileri arasında da küçük bir ilişki vardır. Eğitim ve yaşlılık çağındakiler yetişkinliğe göre daha düşük beklentiler içindedirler.

Üniversitede aşk stilleri, romantizm seviyeleri ve evlilik beklentilerini inceleyen çalışmada 244'ü sağlam evlerden (ebeveynler bir arada ve hiç ayrılmamış) ve 61'i bozulmamış (Ebeveynler boşanmış, birleşmiş) evlerden olan öğrencilerin evlilik beklentileri araştırıldığında, iki grubun evlilik beklentilerindeki benzerlik (kötümser, gerçekçi, ya da idealist) dikkati çekmektedir. Sonuçlar gerçekçi olmayan idealist beklentileri göstermektedir. Sonuçlar da Evlilik Beklentisi Ölçeğinin (MES) yeterliliği olduğunu belirtmektedir. Düşük puanlar, yakınlık, uyumluluk, eşitlik gibi konularda evliliğin kötümser olmayan beklentilerini işaret etmiştir. Yüksek puanlar evlilik dışı gerçekçi-idealist beklentileri göstermiştir. Bu çalışmanın sonuçlarına göre üniversite öğrencilerinden sağlam ve bozulmamış evlerin evlilik beklentileri farklı değildir. Her gruptaki öğrencilerin yüzdesi evliliğin kötümser, gerçekçi ve idealist beklentilerinin tahmin edilenin aksine oldukça benzer olduğunu göstermiştir. Sonuç olarak, insanların zor evliliklerde kalmadıkları ve sadece mutlu oldukları sürece ve kendi ihtiyaçları karşılandığı sürece ilişkiyi taahhüt ettikleri sonucuna varılabilir (Jones ve Nelson, 2008).

Rios (2010)'un yaptığı araştırmanın içerdiği konular; yasalar, eşle yakınlık, kendi kimliğini sağlama ve ev işleri gibi beklenti alanlarıydı. Hem karı-koca hem de yaş, eğitim, gelir, nişanlananlar ve ilişkilerin sayısı istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Kocalar için dindarlık aynı zamanda evlilik beklentilerinin bir göstergesi olarak bulunmuştur. Sonuçlar, farklı alanlarla demografik özellikler ilişkilendirildiğinde istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Bu çalışmadan ilk çıkarım, çiftlerin birbirlerinden bilgi alması gerektiğidir. Çoğu kaynak çift kullanımı, arkadaşlar, aile ve din adamları gibi resmi olmayan kaynaklardır. Çünkü çiftler, daha resmi bilgi kaynaklarından daha az yararlanmışlardır. Çiftler kendi beklentilerini oluşturmak için kullandıkları bilgileri toplamalarına yardımcı olmak için, çevrelerinden bilgiyi sistemlerine dahil etmişlerdir. Evlilik için beklentilerin daha büyük bir sistemin küçük bir parçası olarak aileden ve diğer yakın çevreden kaynaklandığını söylemişlerdir.

BÖLÜM III: YÖNTEM

Araştırmanın bu bölümünde araştırmanın modeli, çalışma grubu ve veri toplama araçları hakkında bilgi verilmiş; verilerin toplanması ve analizinde kullanılan istatistiki teknikler açıklanmıştır.

3.1. ARAŞTIRMA MODELİ

Araştırma evlilik öncesi olgunluğu ve evlilik beklentisini belirlemek ve aralarındaki ilişkiyi belirlemek üzere ilişkisel tarama modelinde tasarlanmıştır. Araştırmanın modeli nicel araştırma türlerinden tarama modelidir. Karasar (2009) ilişkisel tarama modelini mevcut durumu ve konuya ilişkin değişkenler arasındaki ilişkileri ortaya koyan araştırmalar olarak tanımlamakta ve konu olan olay, birey ya da nesnenin değiştirilmesi ve etkilenmesinin yapılmadığını belirtmektedir.

3.2. ARAŞTIRMA EVRENİ VE ÖRNEKLEM

Araştırmaya konu olan bireylerin tümüne ulaşmak mümkün olmadığından ve böyle bir tam sayım sürecinin zaman ve maliyet açısından zor olması nedeniyle tüm katılımcılara ulaşmak yerine, daha az katılımcı sayısı ile bütün katılımcıları temsil gücü olan bir katılımcı kitlesi oluşturmaya örnekleme süreci denmektedir. Uygun örnekleme yöntemleri kullanılarak oluşturulan yeni kitleye ise örneklem denilmektedir. Araştırmaya konu olan tüm katılımcıların bulunduğu kitleye ise evren denilmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2011).

Bu araştırmanın evreni, 2018-2019 eğitim öğretim yılında İstanbul Ticaret Üniversitesi ile İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesinin bütün fakülte ve bölümlerinde okuyan 1-2-3-4. sınıf ve yüksek lisans olarak eğitimlerine devam eden veya bu okullardan mezun olmuş, bekar ve hiç evlenmemiş 18-25 yaş öğrencileri kapsar.

Araştırmanın örneklemini 290'ı kadın ve 86'sı erkek olmak üzere toplam 376 kişi oluşturmaktadır. Örneklem seçimi tamamen gönüllülük esasına dayanmaktadır. Örneklem tekniği olarak olasılığa dayalı olmayan örnekleme türlerinden amaçlı örnekleme yapılmıştır. Amaçlı örnekleme, derinlemesine bir çalışma yapabilmek amacıyla, bilgi açısından en zengin durumların seçilmesidir. Amaçlı bir örneklem stratejisi, durumların rastgele seçilmesi ihtimalini ortadan kaldırmaz (Patton, 2014). Bu araştırma kapsamında böyle bir çalışmanın yapılacağı, İstanbul Sabahattin Zaim

Üniversitesi ve İstanbul Ticaret Üniversitesi'nde öğrenim gören veya mezun olan, 18-25 yaşlarında, bekar olan herkese duyurulmuştur. Bu şartları sağlayan ve katılmak isteyenler çalışmaya alınmıştır.

3.3. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Demografik değişkenleri elde etmek amacıyla, Kişisel Bilgi Formu (Ek-1), Evlilik Olgunluk Ölçeği (Ek-2), Evlilik Beklentisi Ölçeği (Ek-3) kullanılmıştır.

3.3.1.Kişisel Bilgi Formu: Araştırmada araştırmacı tarafından geliştirilen, araştırmanın amacına uygun olarak demografik bilgi formu kullanılmıştır. Bu formunun geliştirilmesinde konu ile ilgili kaynaklardan, daha önce bu konuda yapılmış çalışmalardan yararlanılmıştır. Kişisel bilgi formu iki kısımdan oluşmaktadır. Birinci kısmı demografik veriler, ikinci bölümü ise araştırmayı içeren bir anket oluşturmaktadır.

3.3.2.Evlilik Olgunluk Ölçeği: Yıldız (2017) tarafından hazırlanan Evlilik Olgunluk Ölçeği, evlenmeye hazırlanan kişilerin, evlilikle ilgili ne kadar bilgi sahibi olduklarını belirlemek, bu süreçte oluşabilecek krizlerle ne kadar baş edebileceklerini belirlemek için geliştirilen bir ölçme aracıdır. Ölçeğin geçerlik çalışmaları kapsamında, kapsam geçerliği çalışmaları yapılmış, yapı geçerliği açımlayıcı faktör analizi ve doğrulayıcı faktör analiziyle yapılmıştır. Evlilik Olgunluk Ölçeği, dört alt boyuttan oluşmaktadır. Bunlar, duygusal boyut (1,2,3,4,5,6,17), ekonomik boyut (7,8,9,10), toplumsal boyut (11,12,13,14,16), ve biyolojik boyuttur (15,18,19). Ölçekte yer alan maddelerin varyans değerleri 0.42 ile 0.86 arasında değişmektedir. Ölçeğin bütününe açıkladığı varyans % 60.91'dir. Açımlayıcı faktör analizinde oranda ve anlamlı bir ilişki göstermiştir. Ölçeğin alt boyutlarının, diğer alt boyutlar ve genel ölçekle korelasyonuna bakılmış, anlamlı bir ilişki ortaya konmuştur. Ölçek toplamda 19 maddeden ortaya çıkan bulgular doğrulayıcı faktör analiziyle test edilmiş, dört boyutlu yapının geçerli bir model olduğu göstermektedir (Yıldız, 2017).

Tablo 1. Evlilik Olgunluk Ölçeği Yıldız(2017) KMO ve Bartlett Testi Sonuçları

Kaiser-Meyer-Olkin Örneklem Uyum Ölçüsü	0.893
Bartlett Küresellik Testi	
X ²	5454.983
sd	171
p	0.000***

Tablo 1'e göre ölçeğin faktör analizine uygunluğuna bakılmıştır. Tablo 1'e göre Yıldız(2017), ölçeğin KMO değerini 0.893 bulurken, Bartlett küresellik testi sonucunda ($p=0.000<0.05$) düzeyinde anlamlı bir sonuç çıkmıştır. Bu veriler Pullant'ın (2001) kriterlerine göre, ölçeğin faktör analizine uygun olduğunu göstermiştir.

Tablo 2. Evlilik Olgunluğu Yıldız(2017) Güvenilirlik Çalışması

Faktör	Madde	Cronbach's Alpha
Duyusal Boyut	1,2,3,4,5,6,17	0.85
Ekonomik Boyut	7,8,9,10	0.68
Toplumsal Boyut	11,12,13,14,16	0.80
Biyolojik Boyut	15,18,19	0.91
Toplam		0,90

Tablo 2'ye göre ölçeğin güvenilirlik çalışmaları kapsamında iç tutarlılık katsayılarına bakılmıştır. Yıldız (2017)'in araştırmasına göre ölçeğin alt boyutlarının iç tutarlılık katsayıları 0.68 ile 0.91 arasında değişmektedir. Ölçeğin tamamına ilişkin iç tutarlılık katsayısı ise 0.90 bulunmuştur. Ölçek geliştirme çalışmalarında güvenilirlik aralıklarına bakıldığında, ekonomik boyuta ait iç tutarlılık katsayısı $0.60 \leq \alpha \leq 0.80$ olduğu için oldukça güvenilir, ölçeğin duygusal boyutuna, toplumsal boyutuna ve biyolojik boyuta ait iç tutarlılık katsayısı $0.80 \leq \alpha \leq 1.00$ aralığında olduğu için yüksek derecede güvenilir ve ölçeğin tamamına ait iç tutarlılık katsayısı $0.80 \leq \alpha \leq 1.00$ aralığında olduğu için EOÖ yüksek derecede güvenilir bir ölçme aracı olarak gösterilebilir. Ölçekten alınan yüksek puanlar evlilik olgunluğunun da yüksek olduğunun belirtisi iken, düşük puanlar düşük evlilik olgunluğunu göstermektedir.

3.3.3. Evlilik Beklentisi Ölçeği: Evlilik Beklentisi Ölçeği (Marriage Expectation Scale): Evlilikten beklentileri ölçmek için Jones ve Nelson (1996) tarafından geliştirilmiştir. 40 maddelik, 5'li likert tipi tek boyutlu bir ölçektir. Ölçek sonucu alınacak düşük puanlar evlilikten kötümser beklentiyi, yüksek puan ise idealist beklentiyi, ortalama puan ise gerçekçi beklentiyi göstermektedir. Ölçekten alınacak en düşük puan 40 iken en yüksek puan ise 120'dir. Sıfır ile 85 puan aralığı kötümser, 86-96 puan aralığı gerçekçi, 97-120 puan aralığı idealist beklenti olarak sınıflandırılmıştır. Jones ve Nelson tarafından yapılan ölçeğin geliştirme çalışmalarında test tekrar test güvenilirlik katsayısı 0,80, iç tutarlılığını belirlemek için hesaplanan Cronbach Alpha güvenilirlik katsayısı ise 0,79 olarak bulunmuştur.

Evlilik Beklentisi Ölçeği Özsoysal, Baş, Aysan (2016) tarafından Dokuz Eylül Üniversitesi'nde 440 öğrenci ile yapılan güvenilirlik çalışmasında ise ölçeğe ilişkin Cronbach Alfa katsayısı 0.93 olarak belirlenmiştir. Bununla birlikte ölçek 92 kişiden oluşan gruba 4 hafta aralıkla uygulanmış ve bu iki uygulama sonrasında grubun ölçeklerden aldıkları toplam puanlar arasındaki korelasyon katsayısı hesaplanmıştır. Test güvenirligi kapsamında elde edilen korelasyon katsayısı ($r=0.97$) ölçeğin test-tekrar test güvenirliginin oldukça iyi düzeyde olduğunu göstermektedir.

3.4. VERİLERİN TOPLANMASI

Veriler araştırmacı tarafından google form aracılığı ile toplanmıştır. İki üniversiteye farklı zamanlarda yapılan ziyaretlerle öğrencilerin çoğuna ulaşılmış, yüz yüze görüşmede bilgi verilerek, mail adreslerine anket linki yollanmıştır. Katılımcılar araştırmanın konusu ve amacı hakkında önceden bilgilendirilmiştir. Gizlilik ve gönüllük esasına dayanarak etik kurallar katılımcılara açıklanmıştır. Bilgilerin tamamen gizli kalacağı, sadece bu araştırmada kullanılacağı ve hiç kimseye paylaşılmayacağı bildirilmiş; araştırmaya tamamen gönüllük esasına dayalı katılabilecekleri açıklanmıştır. Ayrıca öğrenci whats up gruplarından ulaşılarak yine arzu edenler anketi doldurmuşlardır. Ardından demografik form ve iki ayrı ölçek formlarını linkten doldurmaları istenmiştir. 2019 senesinin Şubat– Mayıs ayları süresince veriler toplanmış, sonrasında ileri istatistik analizler için uygun bilgisayar programına kodlanmıştır.

3.5. VERİLERİN ANALİZİ VE YORUMLANMASI

Araştırmada evlilik beklentisi ve evlilik olgunluğunu belirleyici veriler yukarıda detaylı bir şekilde açıklaması yapılan ölçekler uygulanarak toplanmıştır. Değişkenler arasındaki ilişkiyi ölçmek için korelasyonel bir çalışma yapılmıştır. Verilerinin programda analiz edilebilmesi için veriler sayısallaştırılmıştır. Katılımcılardan elde edilen veriler üzerinde SPSS 15 paket programında betimsel analizler yapılmıştır. Öncelikle uygulanan ölçekten elde edilen veriler üzerinde güvenilirlik testleri yapılmış, demografik özellikler ve evlilik beklentisi arasındaki ilişkinin belirlenmesi amacıyla da tanımlayıcı analizler (frekans, yüzde, anlamlılık) ve tablolar oluşturulmuştur.

Bunun yanı sıra, niceliksel veriler karşılaştırılırken iki grup arasındaki farkı belirlemek amacı ile t-testi, ikiden fazla grup olduğunda gruplar arasındaki verilerin karşılaştırılması amacı ile tek yönlü (one way) Anova testi kullanılmıştır. Araştırmadaki bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki ilişkiyi ölçmek amacıyla Pearson korelasyon testi yapılmıştır. Ulaşılan bulgular %95 güven aralığı ve %5 anlamlılık düzeyi sınırları içinde değerlendirilmiştir.

Son olarak, faktörler arasındaki etkiyi incelemek için regresyon analizi kullanılmaktadır. Alt değişkenlere olan etkinin belirlenmesi için çoklu regresyon analizi yapılmıştır.

BÖLÜM IV: BULGULAR

4.1. Kullanılan Ölçeklerin Güvenilirlik Çalışması Bulguları

Kullanılan ölçeğin bu araştırma grubundaki ilgili öğrenci grubu için sağlıklı çalışıp çalışmadığı ölçülmüş, güvenilirlik analizleri tekrar yapılmıştır. Aşağıda tabloda verilen güvenilirlik sonuçlarının kullanılabilir ölçü aralığında olduğu tespit edilmiştir.

Tablo 3. Evlilik Olgunluğu Alt Boyutları Güvenilirlik(Doğrulama) Analiz Tablosu

Faktör	Madde	Cronbach's Alpha
Duygusal Boyut	1,2,3,4,5,6,17	0,629
Ekonomik Boyut	7,8,9,10	0,499**
Toplumsal Boyut	11,12,13,14,16	0,738
Biyolojik Boyut	15,18,19	0,634
Toplam		0,829

Tablo 3'te ölçeğin güvenilirlik analizleri bu çalışma için tekrarlanmıştır. Güvenilirlik sonuçları farklı çıkmıştır. Güvenilirlik analizindeki farklılıklar örneklerden kaynaklanabileceği gibi, ölçekte az ve birbirine yakın soru olması nedeniyle de olabilir. Ekonomik Boyutun güvenilirliği 0,499 gibi düşük bir değer olarak bulunmuştur. Tablo 3'e göre ölçek ekonomik boyut hariç kullanılabilir aralıklardadır. Ekonomik boyut düşük güvenilirliğe sahip çıkmıştır.

Tablo 4. Yıldız(2017) Evlilik Olgunluğu Ölçeği Alt Boyutlarının Birbiriyle ve Toplam Ölçekle Korelasyonu

Alt Boyutlar	1	2	3	4	5
Duygusal Olg.	1				
Ekonomik Olg.	0.581***	1			
Toplumsal Olg.	0.502***	0.477***	1		
Biyolojik Olg.	0.434***	0.463***	0.290***	1	
Toplam	0.873***	0.821***	0.702***	0.664***	1

Tablo 4'e göre Yıldız (2017) tarafından yapılan çalışmada Pearson korelasyonu kullanılarak alt boyutlar arasındaki ilişkiye bakılmıştır. Tablo 4'e göre Ekonomik Olgunluk ile Duygusal Olgunluk arasında 0,581 gibi orta düzeyde ve anlamlı bir ilişki vardır. Toplumsal Olgunluk ile Duygusal Olgunluk arasında 0,502 gibi, Toplumsal Olgunluk ile Ekonomik Olgunluk arasında 0,477 gibi orta düzeyde anlamlı bir ilişki vardır. Biyolojik Olgunlukla Duygusal Olgunluk arasında 0,434, Biyolojik Olgunlukla Ekonomik Olgunluk arasında 0,463 gibi orta düzeyde ve anlamlı bir ilişki vardır. Biyolojik Olgunlukla top Toplumsal Olgunluk arasında 0,290 düzeyinde düşük bir ilişki vardır.

Tablo 5. Alt Ölçek İlişki Doğrulama Analizleri

Alt Boyutlar	1	2	3	4	5
Duygusal Olg.	1				
Ekonomik Olg	0,470***	1			
Toplumsal Olg.	0,550***	0,397***	1		
Biyolojik Olg.	0,50***	0,334***	0,481***	1	
Toplam	0,856	0,712	0,796	0,699	1

Tablo 5'e göre bu araştırmanın çalışma grubu üzerinde uygulanan evlilik olgunluğu ölçeğinin alt boyutları arasındaki ilişkiye ve toplam ölçekle ilişkisine bakılmıştır. En fazla ilişki Duygusal olgunluk ve Toplumsal olgunluk arasında çıkmıştır. Bunu Biyolojik olgunluk ve Duygusal olgunluk arasındaki olgunluk izlemiştir. Tüm alt boyutlar arasındaki ilişki orta düzeyde ve anlamlıdır. Pearson korelasyonuna göre Evlilik Olgunluk ölçeği alt ölçekleri ilişki gücüne göre sıralanmıştır. Önem sıralaması 1. Duygusal Olgunluk, 2. Toplumsal Olgunluk, 3. Ekonomik Olgunluk,4. Biyolojik Olgunluk olarak sıralanır.

Evlilik beklentisi güvenilirlik analizine göre, Cronbach's Alpha 0,821 bulunmuştur. F. Selda Öz Soysal, Aslı Uz Baş, Ferda Aysan'ın Evlilik beklentisi çalışmasında Evlilik Beklentisi Ölçeğinin iç tutarlılık katsayısı 0,93, test-tekrar test güvenilirlik katsayısı ise 0,97 olarak hesaplanmıştır. Jones ve Nelson çalışmasında güvenilirlik katsayısı 0,79 bulunmuştur. Farklı bir örneklem grubunda yeniden yapılan bu çalışmada ölçeğin güvenilirlik katsayısı 0,821 olarak bulunmuştur. Yine ölçek kullanılabilir aralıklardadır.

Evlilik olgunluğu ölçeği ve alt değişkenleri (Duygusal, Ekonomik, Toplumsal ve Biyolojik Olgunluk) ve Evlilik beklentisi için güvenilirlik test sonuçları yapılmıştır. Tüm ölçek değişkenleri için Cronbach's Alpha 0,872 bulunmuştur.

4.2. Kişisel Bilgi Formu Tanımlayıcı Bulguları

Kişisel Bilgi formu iki bölümün birleşiminden oluşmaktadır. Birincisi demografik bilgilerden, ikincisi ise anket sorularından elde edilen frekans tablolarından oluşturulmuştur.

Tablo 6. Katılımcıların Demografik Özelliklere Göre Dağılımı

Yaş	Erkek	Kadın	Toplam	%
18-19	12	48	60	16
20-23	50	163	213	57
24-25	24	79	103	27
Toplam	86	290	376	100

Tablo 6'da katılımcıların yaş ve cinsiyete göre dağılımı gösterilmektedir. Tablo 8'e göre katılımcıların çoğunluğunu kadınlar oluştururken, kadın ve erkek katılımcıların çoğunluğu 20-23 yaş aralığındadır. Bunu 24-25 yaş arası katılımcılar takip etmiştir.

Tablo 7. Katılımcıların Cinsiyetlerine Göre Sınıf Dağılımları

Sınıf	Erkek	Kadın	Toplam	%
1	20	59	79	21
2	11	69	80	21
3	9	39	48	13
4	33	68	101	27
Yüksek Lisans	10	37	47	13
Mezun	3	18	20	5
Toplam	86	290	376	100

Tablo 7'ye göre araştırmaya katılanların çoğunluğunu 101 kişi ile 4. sınıf öğrencileri oluşturmuştur. Bunu 1 ve 2. Sınıflar takip etmiştir.

Tablo 8. Katılımcıların Anne-Baba Birlikte Olma Durumuna Göre Dağılımı

Durum	Erkek	Kadın	Toplam	%
Ayrı yaşıyor	10	18	28	7
Birlikte yaşıyor	76	272	348	93
Toplam	86	290	376	100

Tablo 8'e göre katılımcıların anne babalarının %93'ü birlikte yaşamaktadır. Kadın katılımcıların anne-babalarının % 94'ünün birlikte yaşadığı görülmektedir. Erkeklerde ise bu oran %88'dir.

Tablo 9. Katılımcıların Anne-Babalarının Yaptığı Evlilik Şekline Göre Dağılımı

Evlilik Şekli	Erkek	Kadın	Toplam	%
Flört ederek	33	84	117	31
Görücü usulü isteyerek	51	194	245	65
Görücü usulü zorla	2	12	14	4
Toplam	86	290	376	100

Tablo 9'a göre kadınların %67'sinin anne-babası görücü usulü isteyerek, %29'u flört ederek evlenmiştir. Erkeklerin %59'unun anne-babası görücü usulü isteyerek, %38'i flört ederek evlenmiştir.

Tablo 10. Katılımcıların İlişki Durumuna Göre Dağılımı

İlişki	Erkek	Kadın	Toplam	%
Var	30	123	153	40
Yok	56	167	223	60
Toplam	86	290	376	100

Tablo 10'a göre erkeklerin %35'inin ilişkisi varken, %65'inin yoktur. Kadınların %41'inin ilişkisi varken %59'inin yoktur. Toplamda ise %40 katılımcının ilişkisi vardır.

Tablo 11. Katılımcıların Kendilerini Evliliğe Hazır Hissetme Durumuna Göre Dağılımı

Durum/Hazırım	Sayı	%
Erkek	86	
Evet	18	21
Hayır	50	58
Kararsızım	18	21
Kadın	290	
Evet	94	32
Hayır	102	36
Kararsızım	94	32
Toplam	376	100

Tablo 11'e göre Erkeklerin %21'i evliliğe hazır olduklarını, %58'i evliliğe hazır olmadıklarını belirtmişlerdir. %21'i ise kararsız kalmıştır.

Kadın katılımcıların %32'si evliliğe hazır olduklarını, %36'sı evliliğe hazır olmadıklarını belirtmişlerdir. %32'i ise kararsız kalmıştır.

Tablo 12. Katılımcıların Evlilik Biçimlerini Tercihine Göre Dağılımı

Evlilik Biçimi	Erkek	Kadın	Toplam	%
Flört-Aşk evliliği	70	213	283	66
Görücü usulü	4	44	48	14
Mantık Evliliği	12	33	45	10
Toplam	86	290	376	100

Tablo 12'ye göre Erkeklerin %81'i flört-aşk evliliği yapmak isterken, kadınların %73'ü flört-aşk evliliği yapmak istemektedir. Görücü usulünü ise kadınların %15'i seçerken erkeklerin %5'i tercih etmiştir. Erkeklerin %14'ü mantık evliliğini düşünüyorken, kadınların %11'i mantık evliliğini düşünmektedir. Kadınlarda anne-babalarının görücü usulü evlenme oranı %67 iken, erkeklerde bu oran %59 çıkmıştır.

Tablo 13. Erkeklerin Tercih Edilen Evlenme Yaşlarına Göre Dağılımı

Yaş	Kişi/Erkek	%
18-21	4	5
22-25	20	23
26-29	42	49
30-35	17	20
36 ve yukarı	3	3
Toplam	86	100

Tablo 13’de erkek katılımcılara evlilik için tercih ettikleri yaş sorulmuştur. Erkeklerin %49’u 26-29 yaş aralığını evlilik yaşı olarak tercih ettikleri görülürken, %23’ü 22-25 yaş aralığını tercih ederken, %20’si 30-35 yaş aralığını tercih etmiştir.

Tablo 14. Kadınların Tercih Edilen Evlenme Yaşlarına Göre Dağılımı

Yaş	Kişi/Kadın	%
18-21	4	1
22-25	128	44
26-29	141	49
30-35	16	6
35+	1	0
Toplam	290	100

Tablo 14’de kadın katılımcılara evlilik için tercih ettikleri yaş sorulmuştur. Kadınların %44’ü evlilik için 22-25 yaş aralığını, %49’u 26-29 yaş aralığını tercih etmişlerdir.

30-35 yaş tercihi erkeklerde %20 iken kadınlarda %6 gibi düşük bir oranda tercih edilmiştir. Kadın ve erkek katılımcılar eşit oranda 26-29 yaş aralığını tercih etmişlerdir.

Tablo 15. Katılımcıların Kiminle Evleneceğine Karar Veren Kişi Tercihine Göre Dağılımı

Karar Veren	Erkek	Kadın	Toplam	%
Ailem	2	2	4	1
Evleneceğim kişiyle birlikte	50	170	220	59
Kendim	34	118	152	40
Toplam	86	290	376	100

Tablo 15’de ‘Kiminle evleneceğinize kim karar vermeli?’ sorusuna erkeklerin %58’i evleneceğim kişiyle birlikte derken, %40’ı kendim karar veririm demiştir. Kadınların %59’u evleneceğim kişiyle derken, %40’ı kendim cevabını vermiştir. Erkek ve kadınların kiminle evleneceğine karar verme konusundaki düşünceleri benzerken, çoğunluk evleneceği kişiyle birlikte karar verme seçeneğini seçmiştir.

Tablo 16. Katılımcıların Evliliklerinde Örnek Alacakları Kişilere Göre Dağılımı

Örnek Alınacak	Erkek	Kadın	Toplam	%
Annemi/Babamı	14	65	79	21
Kararsızım	7	31	38	10
Kimseyi örnek almam	55	169	224	60
Yakın akrabaları	2	4	6	1
Toplam	86	290	376	100

Tablo 16’da katılımcılara evlilikte kimi örnek alacakları sorulmuştur. Kadın katılımcıların %58’i kimseyi örnek almayacağını söylerken, %22’si anne-babasını örnek alacağını söylemiştir. Erkek katılımcıların %64’ü kimseyi örnek almayacağını söylerken, %16’sı anne-babasını örnek alacağını söylemiştir.

Tablo 17. Katılımcıların Evlilikte En Önemli Gördüğü Soruna Göre Dağılımı

Sorun	Erkek	Kadın	Toplam	%
Aile ve sosyal çevreyle ilgili	33	124	157	42
Duygusal konular	16	73	89	25
Fiziksel sorunlar ve cinsellik	6	24	30	7
Kararsızım	13	32	45	12
Maddi konular	18	37	55	15
Toplam	86	290	376	100

Tablo 17’de katılımcılara evlilikte en önemli gördüğü sorun sorulmuştur. Kadınların %43’ü aile ve sosyal çevreyle ilgili, %23’ü duygusal konularla ilgili, %13’ü maddi konularla ilgili sorunları önemli bulurken; erkeklerin %38’i aile ve sosyal çevre, %19’u duygusal konularla, %21’i maddi konularla ilgili sorunları önemli bulmuştur.

Tablo 18. Katılımcıların Kendilerini Tanımlamalarına Göre Dağılımı

Tanım	Erkek	Kadın	Toplam	%
Gerçekçi	37	97	134	36
idealist	4	31	35	9
İyimser	28	114	142	38
Kötümser	6	11	17	4
Mükemmeliyetçi	11	37	48	13
Toplam	86	290	376	100

Tablo 18’de katılımcılara kendilerini nasıl gördükleri sorulmuştur. Kadınların %39’u kendini iyimser görürken, erkeklerde bu oran %33’tür. Kadınların %33’ü ve erkeklerin %43’ü kendini gerçekçi görmektedir. Kadınların ve erkeklerin %13’ü kendini mükemmeliyetçi görmektedirler. Kadınların %11’i kendini idealist görürken, erkeklerde bu oran %5’dir. Kadınların %4’ü kendini kötümser görürken erkeklerde bu oran %7’dir.

Jones ve Nelson (2008) beklentileri kötümser, gerçekçi ve idealist olarak 3’e ayırmıştır. Jones ve Nelson (2008)’in çalışmasında, kişilerin kendilerini nasıl gördükleri sorularak bir sınıflandırmaya gidilmiştir. Sınıflandırma bu araştırma sonuçlarına uygulanacak olursa;

- 0-85 kötümser : 1kişi
- 88-96 gerçekçi : 0 kişi
- 97-120 idealist : 37 kişi
- 120 üzeri iyimser : 338 kişi çıkmaktadır.

Bu sonuçların Türkiye için doğru sonucu yansıtmadığı düşünülmektedir. Bu çalışmada Kişisel Bilgi Formuna göre kadınların %39’u kendini iyimser olarak görürken, erkeklerin %33’ü iyimser olarak görmektedir. Kadınların %33’ü gerçekçi olarak görürken, erkeklerde ise bu oran %43’tür. İdealist seçeneğini kadınlar %11, erkekler %5 oranında, kötümser seçeneğini kadınlar %4, erkekler %7 oranında seçmişlerdir. Kadınlar ve erkekler içinden %13 oranında mükemmeliyetçi seçeneği çıkmıştır.

Toplamda katılımcıların 142 kişisi yani %38’i kendilerini iyimser, 134 kişisi %26’sı gerçekçi, 48 kişisi %13’ü mükemmeliyetçi, 35 kişisi %9’u idealist, 17 kişisi %4 ü

kötümser olarak görmektedir. Ayrıca Jones ve Nelson araştırmasının bu çalışmaya uyarlanan sonuçları, yine bu çalışmanın demografik formu ile son derece farklı bulunmuştur. Jones ve Nelson'un yaptığı çalışmanın sonuçlarının bu denli farklı çıkmasının nedeni olarak, farklı bir kültürü temsil etmesi ve çalışmanın 1996 yılında yapılmış olmasından kaynaklandığı düşünülmekte bu yüzden de bu araştırma sonuçlarını yansıtmadığı düşünülmektedir.

Çalışmada katılımcıların ortalama evlilik beklentisi puanı 140, ortalama Evlilik Olgunluğu puanı 79 bulunmuştur. Buna göre erkeklerin evlilik beklentisi ortalama puanı 141, kadınların 140; erkeklerin ortalama evlilik olgunluğu puanı 77, kadınların ise 79,5 bulunmuştur. 197 kişinin evlilik beklentisi ortalamasının üzerinde iken, 197 kişinin evlilik olgunluğu puanı ortalamasının üzerinde bulunmuştur. Buradan bir kez daha evlilik olgunluğu ve beklentisinin aynı yönde ve anlamlı olarak sonuç verdiği anlaşılmaktadır. Sonuç olarak; 197 kişi için evlilik olgunluğuna ulaşmıştır; iyimser ve gerçekçi beklentiye sahiptir denilebilmektedir. Demografik formda toplam 142 kişi kendini iyimser ve 134 kişi gerçekçi gördüğünü ifade etmiştir. Bu da sonuçları olumlu yönde desteklemektedir.

Tablo 19. Katılımcıların Algıladıkları Aile Yetiştirme Tutumuna Göre Dağılımı

Tutum	Erkek	Kadın	Toplam	%
Aşırı izin verici	2	9	11	3
Baskıcı	7	17	24	6
Demokratik	38	87	125	33
İlgisiz	11	21	32	9
Korumacı	28	156	184	49
Toplam	86	290	376	100

Tablo 19'a göre katılımcıların ailelerinin yetiştirme tutumunu nasıl algıladıkları sorulmuştur. Demokratik olarak algılayan erkekler %44 iken, kadınlar %30; korumacı olarak algılayan erkekler %33 iken, kadınlar %54; baskıcı olarak algılayan erkekler %8 iken, kadınlar %6; ilgisiz olarak algılayan erkekler %13 iken, kadınlar %7 olarak belirlenmiştir. Yetiştirme tutumunu kadınlar çoğunlukla korumacı, erkekler ise demokratik olarak algılamışlardır. Toplam katılımcılara bakarsak, korumacı algılama oranı ilk sıradayken, demokratik olarak algılama ikinci sıradadır.

Tablo 20. Katılımcıların Evlilikten Bekledikleri En Önemli Şeye Göre Dağılımı

Beklenti	Erkek	Kadın	Toplam	%
Yakın Duygusal ve Romantik İlişkiler	44	152	196	52
Ait Olma	4	45	49	13
Düzenli Hayat	20	34	54	14
Eşitlik	3	22	25	7
Cinsellik	8	3	11	3
Maddi Güvence	1	2	3	1
Arkadaşlık	5	30	35	9
Toplam	86	290	376	100

Tablo 20'ye göre katılımcıların evlilikten bekledikleri en önemli şey sorulmuştur. Erkeklerin %51'i, kadınların %52'si yakın duygusal ve romantik ilişki beklerken, erkeklerin %5'i, kadınların %16'sı ait olma; erkeklerin %23'ü kadınların %12'si düzenli bir hayat; erkeklerin %3'ü, kadınların %8'i eşitlik; erkeklerin %6'sı, kadınların %10'u arkadaşlık; erkeklerin %9'u, kadınların %1'i cinsellik beklentisi içerisinde. Katılımcılar %52 oranla yakın duygusal ve romantik ilişki beklentisi içinde olduklarını belirtmişlerdir. Bunu düzenli hayat ve ait olma beklentisi izlemiştir.

Tablo 21. Katılımcıların Evlilikten Beklentilerini Nasıl Oluşturduklarına Göre Dağılımları

Beklenti oluşturma şekli	Erkek	Kadın	Toplam	%
Ailede görerek	22	64	86	22
Duygusal ilişkiler sayesinde	27	99	126	34
Eğitimle öğrenerek	10	28	38	10
Eksikliğini duyarak	16	71	87	23
Arkadaş ve çevremden görerek	8	25	33	9
Medyada görerek	3	3	6	2
Toplam	86	290	376	100

Tablo 21'de katılımcıların evlilik beklentilerini nasıl oluşturdukları sorulmuştur. Tablo 21'e göre, beklentiyi ailede görerek oluşturma cevabını verenler erkek katılımcıların %26'sını, kadın katılımcıların % 22'sini oluştururken, duygusal ilişkiler sayesinde cevabını verenler erkek katılımcıların %31'ini kadınların %34'ünü, eğitimle cevabını veren erkeklerin %11'ini, kadınların % 10'unu, eksikliğini duyarak cevabını veren

erkeklerin %19'unu ve kadınların da %19'unu oluşturmaktadır. Evlilikten beklenti en çok duygusal ilişkiler sayesinde oluşturulmuştur.

4.3. İlişki Analizleri

Tablo 22. Evlilik Olgunluğu ve Evlilik Beklentisi Arasındaki İlişki

		Beklenti	Olgunluk
Evlilik Beklentisi	Pearson	1	,499(**)
	Correlation		
	p		
Evlilik Olgunluğu	Pearson	,499(**)	1
	Correlation		
	p		
	N		
		376	376

Tablo 22'ye göre, $p < 0,01$ anlamlılık seviyesine göre, evlilik olgunluğu ve evlilik beklentisi arasındaki korelasyon 0,499 olarak bulunmuştur. Aralarında orta düzeyde pozitif ve anlamlı bir ilişki vardır. Evlilik olgunluğu arttıkça evlilik beklentisinin arttığı söylenebilmektedir. Araştırmaya göre Evlilik öncesi olgunluğu arttıkça evlilik beklentisinin de arttığı görülmüştür. Kişi evlilik öncesinde evlilikle ilgili bilgiye ne kadar çok sahipse, evlilikten beklentisinin de artacağı düşünülmektedir. Evlilik öncesindeki hazır oluşun evlilikten de beklentileri arttırdığı düşünülmektedir.

Tablo 23. Evlilik Beklentisi ve evlilik Olgunluğu Regresyon Analizi

Yordayan							
Değişken	Olgunluk						
	R2	B	β	t	df	F	p
	,249	1,758		11,110	1	123,916	0,00
Beklenti		0,421	0,499	11,132	,112		

Tablo 23'e göre $R^2=0,249$ değerine göre 'olgunluk artışı beklentinin %25'ini açıklamaktadır' sonucuna ulaşılmaktadır. P anlamlılık değeri 0,05'den küçük olduğundan İlişki anlamlıdır. $F(1,112)=123,9; p < 0,05$) regresyon modelinin anlamlı olduğu görülmüştür.

Tablo 23’de Olgunluğun beklentiyi nasıl yordadığına bakılmıştır. B 1,758 değeri; 0 olgunluk olsaydı bile beklentinin bu değerden başladığını anlatmaktadır.

Bu değerler $Y = bX + a$ denkleminde yerleştirildiğinde; $Y=0,421X+1,758$ sonucuna ulaşılmıştır. Bu eşitlik evlilik olgunluğunun alacağı değerlerin öğrencilerin evlilik beklentisini nasıl etkilediğini göstermektedir.

Tablo 24. Beklenti ve Olgunluk Alt Değişkenleri İstatistik Değerleri Tablosu

Durum	ortalama	ss	N
Beklenti	3,5089	,38587	376
Duyg.Olg.	4,1205	,51111	376
Ekon. Olg.	3,7832	,66950	376
Biyo. Olg.	4,4949	,66048	376
Top. Olg.	4,3218	,58802	376

Tablo 24’e göre beklenti ölçeği ortalama puanı 3,51 ile Olgunluk Ölçeği alt boyutları olan, duygusal boyut ortalaması 4,12, ekonomik boyut ortalaması 3,78, biyolojik boyut ortalaması 4,49, toplumsal boyut ortalaması 4,32’dir.

Tablo 25. Evlilik Beklentisi ve Olgunluk Alt Değişkenleri Korelasyon Analizi Sonuçları

	Durum	Beklenti	Duy. Olg.	Eko. Olg.	Biy. Olg.	Top. Olg.
Pearson Correlation	Beklenti	1	0,43	0,326	0,36	0,42
	Duygusal Olg.	0,425	1	0,47	0,5	0,55
	Ekonomik Olg.	0,326	0,47	1	0,33	0,4
	Biyolojik Olg.	0,357	0,5	0,334	1	0,48
	Toplumsal. Olg.	0,42	0,55	0,397	0,48	1

N= 376 Model değişkenleri: Bağımlı değişken Beklenti; Bağımsız değişkenler: Duygusal Olgunluk, Ekonomik Olgunluk, Biyolojik olgunluk, Toplumsal Olgunluk

Tablo 25’e göre, evlilik beklentisi ve evlilik olgunluğu alt değişkenleri arasındaki ilişkiye bakılmıştır. Faktörler arasındaki ilişkiyi incelemek için korelasyon analizi kullanılmaktadır. Pearson Korelasyonuna göre Evlilik Olgunluğu Ölçeği alt boyutlarından olan Duygusal Olgunluk ve Evlilik Beklentisi arasında 0,425 düzeyinde

orta ve anlamlı düzeyde bir ilişki vardır. Ekonomik Olgunluk ile Evlilik Beklentisi arasında 0,326 düzeyinde düşük ve anlamlı bir ilişki vardır. Biyolojik Olgunlukla Evlilik Beklentisi arasında 0,357 düzeyinde düşük ve anlamlı bir ilişki vardır. Toplumsal Olgunlukla Evlilik Beklentisi arasında 0,420 düzeyinde orta ve anlamlı bir ilişki mevcuttur. Ayrıca Evlilik Olgunluğu alt değişkenleri arasında da anlamlı bir ilişki olduğu bulunmuştur. Tablo 25’de 0,70 den büyük bir değer olmaması çoklu doğrusallık problemi olmadığını göstermektedir.

Tablo 26. Alt Değişkenler Çoklu Regresyon Model Özeti

Mod	R	R2	Düzeltilmemiş R2	Standart Hata
	,501(a)	,251	,243	,33577

Yordayıcı Değişken: (Sabit), Duygusal Olgunluk, Ekonomik Olgunluk, Biyo. Olgunluk, Top. Olgunluk
Bağımlı Değişken: Beklenti

Tablo 26’ya göre evlilik olgunluğundaki 1 birim artışın, evlilik beklentisi değerini 0,501 oranında artıracığı söylenebilir. Evlilik olgunluğu bütün alt boyutlarının birlikte evlilik beklentisi puanını yordama gücü istatistiksel olarak anlamlı bulunmuştur. Dört yordayıcı değişken ele alındığında, R2 0,251 demek, dört bağımsız değişken için, yani evlilik olgunluğu alt değişkenlerinin (duygusal, ekonomik, biyolojik, toplumsal olgunluk) evlilik beklentisini %25 düzeyinde açıklama gücüne sahip olduğu görülmektedir.

Tablo 27. Evlilik Beklentisi ve Evlilik Olgunluğu Alt Değişkenleri Varyans Analizi

Mod	KT	df	KO	F	p
Regresyon	14,009	4	3,502	31,065	,000(a)
Kalan	41,827	371	,113		
Toplam	55,837	375			

Bağımlı Değişken: Beklenti

Yordayıcı Değişken: (Sabit), Duygusal Olgunluk, Ekonomik Olgunluk, Biyolojik Olgunluk, Toplumsal Olgunluk

Tablo 27’de Evlilik olgunluğunun evlilik beklentisine etkisine bakılmıştır. Anova tablosuna göre; 4 değişkenin evlilik beklentisini etkilediğini ortaya koyan bu tabloda, p anlamlılık değeri en az bir değişkenin beklentiyi etkilediği anlamına gelmektedir. Değişkenlerin kaçını etkiliyor cevabı alt tabloda verilmiştir. Tablodaki ilişki formüle edilecek olunursa $F(4,371) = 31,065$; $p < 0,01$ denklemi oluşturulabilir.

Tablo 28. Evlilik Beklentisinin Yordanmasına İlişkin Regresyon Analizi

Model	B	ss	β	t	p
(Sabit)	1,743		0,16	10,894	0
Duygusal Olg.	0,149	0,045	0,197	3,322	0,001
Ekonomik Olg.	0,063	0,03	0,109	2,098	0,037
Biyolojik Olg.	0,07	0,032	0,121	2,221	0,027
Toplumsal Olg.	0,138	0,037	0,211	3,704	0
R=0,05		R2=0,25		F=31,065	

Bağımlı değişken: Beklenti

Tablo 28 regresyon denklemi için kullanılan regresyon katsayılarını ve bunların anlamlılık düzeylerini vermektedir. Evlilik beklentisi ve Evlilik olgunluğu alt faktörleri arasındaki ilişki $p < 0,01$ düzeyinde anlamlı bir ilişki iken, duygusal olgunluktaki 1birimlik artış beklentiyi 0,149 arttırırken, ekonomik olgunluktaki 1 birimlik artış beklentiyi 0,063 arttıracaktır. Biyolojik olgunluktaki 1 birimlik artış beklentiyi 0,070 arttırırken, toplumsal olgunluktaki 1 birimlik artış beklentiyi 0,138 arttıracaktır. Evlilik olgunluğunun alt değişkenlerine göre evlilik beklentisinin yordanmasına ilişkin regresyon analizi sonuçlarına göre;

Evlilik olgunluğu tüm alt değişkenleri birlikte evlilik beklentisi puanları ile düşük düzeyde ve anlamlı bir ilişki vermektedir($R=0,05$ $R2=0,25$ $p<0,01$). Adı geçen dört değişken birlikte, evlilik beklentisindeki toplam varyansın yaklaşık % 25'ini açıklamaktadır. Standardize edilmiş regresyon katsayısına (Beta'ya) göre, yordayıcı değişkenlerin evlilik beklentisi üzerindeki görelî önem sırası toplumsal olgunluk, duygusal olgunluk, biyolojik olgunluk ve ekonomik olgunluktur. Regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t testi sonuçları incelendiğinde ise, toplumsal olgunluğun evlilik beklentisi üzerinde diğer değişkenlere oranla daha yüksek bir yordayıcı olduğu görülmektedir. Regresyon analizi sonuçlarına göre evlilik beklentisinin yordanmasına ilişkin regresyon eşitliği (matematiksel model) aşağıda verilmiştir.

Beklenti=1,743+0,149.DuygusalOlg.+0,063.EkonomikOlg.+0,07.BiyolojikOlg.+0,138.
ToplumsalOlg.

Tablo 29. Evlilik Olgunluğu Varyans Oranları

Boyut	Özdeğer	Koşul		DuygusalOl gunluk	Ekonomik Olg.	Biyolojik Olg.	Toplumsal Olg.
		Dizini	Sabit				
1	4,954	1,000	,00	,00	,00	,00	,00
2	,019	16,138	,03	,00	,91	,11	,02
3	,011	21,397	,26	,02	,04	,84	,08
4	,009	23,375	,53	,00	,00	,02	,72
5	,007	27,014	,19	,97	,04	,03	,17

Bağımlı Değişken: Beklenti

4.4. Farklılık Test Sonuçları

Tablo 30. Evlilik Beklentisi ve Evlilik Olgunluğu Betimleyici İstatistikleri

	Cinsiyet	N	Ortalama	ss	Std. Ortalama
Beklenti	Erkek	86	3,5379	,37580	,04052
	Kadın	290	3,5003	,38903	,02284
Olgunluk	Erkek	86	4,0859	,50653	,05462
	Kadın	290	4,1839	,44041	,02586

Tablo. 30'da olgunluk ve beklenti için cinsiyete göre ortalamalar ve standart sapmalar verilmiştir.

Tablo 31. Evlilik Beklentisinin Evlilik Olgunluğu ve Cinsiyet Açısından Farklılığına İlişkin Test sonuçları(Çift Yönlü Varyans Analizi)

Değişkenler	KT	df	KO	F	p
Model	35070,461(a)	67	523,440	2,971	,000
Intercept	2600712,390	1	2600712,390	14763,422	,000
Cinsiyet	606,626	1	606,626	3,444	,064
Olgunluk	25887,988	39	663,795	3,768	,000
Cinsiyet*olgunluk	4207,358	27	155,828	,885	,635
Hata	54257,028	308	176,159		
Toplam	7485832,000	376			
Düzeltilmiş Toplam	89327,489	375			

R2= ,393 (Düzeltilmiş R2 = ,260)

Tablo 31. Evlilik Beklentisinin Evlilik Olgunluğu ve Cinsiyet Açısından Farklılığına İlişkin Test sonuçları(Çift Yönlü Varyans Analizi)

Tablo 31’de erkek ve kadınların beklentilerinin olgunluğa bağlı olarak farklılık gösterip göstermediğine bakılmıştır. Cinsiyet*olgunluk satırındaki P değeri 0,635 olarak bulunmuştur. 0,05’den büyük olduğu için erkek ve kadın katılımcıların evlilik beklentisi, evlilik olgunluklarına bağlı farklılık göstermemektedir. Yani erkek ve kadın katılımcıların sonuçları birbirine yakın çıkmıştır. Ancak olgunluk seçeneği için anlamlılık değeri p 0,00 çıkmıştır. Yani evlilik beklentisi ile olgunluk arasındaki ilişkinin $p < 0,01$ düzeyinde istatistiksel olarak anlamlı olduğunu ortaya koymaktadır. Diğer bir ifade ile evlilik beklentisi cinsiyete bağlı olarak anlamlı bir farklılık göstermiyorken olgunluğa bağlı olarak farklılık göstermektedir.

Tablo 32. Evlilik Beklentisinin Yaşa Göre Farklılaşma Durumu için Betimleyici İstatistikler

Yaş	N	Ortalama	ss	95% Güven Aralığı		Minimum		
				Üst Sınır	Alt Sınır	m	Maximum	Üst
	N	Ortalama	ss	Üst Sınır	Alt Sınır	Sınır	Alt sınır	Sınır
,00	60	3,5400	,40589	,05240	3,4351	3,6449	2,10	4,23
1,00	213	3,5122	,38282	,02623	3,4605	3,5639	2,48	4,43
2,00	103	3,4839	,38250	,03769	3,4091	3,5586	2,48	4,23
Toplam	376	3,5089	,38587	,01990	3,4698	3,5480	2,10	4,43

Tablo 32'ye göre 0 puan 18-19 yaşı, 1 puan 20-22 yaşı, 2 puan 23-25 yaşı temsil etmektedir.

Tablo 32'ya göre 18-19 yaş grubunda 60 kişi, 20-22 yaş grubunda 213 kişi, 23-25 yaş grubunda 103 katılımcı mevcuttur.

Tablo 33. Evlilik Beklentisi Farklılaşma Durumu Homojenize Varyans Testi

Levene İstatistiği	df1	df2	p
,025	2	373	,975

Varyans homojenliği Levene İstatistiği kullanılarak kontrol edilir. Tablo 33'e göre homojenize varyansın ön kabulü için p değerine bakılmıştır. P değerinin 0,05 ten büyük olması gerekmektedir. Sonuç p 0,975 bulunmuştur. Veriler homojen dağılmıştır.

Tablo 34. Evlilik Beklentisi Farklılaşma Durumu AnovaTesti

	KT	df	KO	F	p
Gruplar Arası	,125	2	,062	,418	,659
Gruplar İçinde	55,712	373	,149		
Toplam	55,837	375			

Tablo 34'e göre ortalama beklenti değerleri alınmıştır. Yaş değerlerine göre beklentinin farklılaşıp farklılaşmadığını ortaya koymak için 18-19 yaş 20-23 yaş ve 24-25 yaş olarak üç grup oluşturulmuştur. Buna rağmen P değeri 0,659' dur. 0,05 den büyük olduğu için üç grup arasında anlamlı bir farklılaşma çıkmamıştır.

Evlilik Beklentisi Ölçeğinden alınan puanlara göre beklentiler şöyle sıralanmıştır;

1. Birbirinden yardım isteyebilme
- 2- Birbirine karşı şefkatli olma
- 3- Birbirine karşı neşe kaynağı olma
- 4- Duyguları ifade edebilme
- 5- Kararları birlikte alma
- 6- Ev işlerini paylaşma
- 7- Birbirini mutlu etme
- 8- Yakın ilişki kurma
- 9- Birbirini dinleme
- 10- Cinselliğe önem verme
- 11- Benzer temizlik alışkanlıkları
- 12- Çocuk sahibi olma
- 13- Benzer ilgilerin paylaşımı
- 14- Romantizm.

Tablo 35. Evlilik Olgunluğu Yaşa Göre Farklılaşma Durumu için Betimleyici İstatistikler

Yaş	N	Ortalama	Ss alt	Ss üst	P alt	P üst	Min.	Max.
,00	60	4,1682	,52159	,06734	4,0334	4,3029	1,42	4,79
1,00	213	4,1193	,44078	,03020	4,0598	4,1789	2,32	5,00
2,00	103	4,2448	,44464	,04381	4,1579	4,3317	2,58	5,00
Toplam	376	4,1615	,45753	,02360	4,1151	4,2079	1,42	5,00

Tablo 35’de Yaş grubu 3’e ayrılmış (18-19, 20-22, 23-25), ortalama olgunluk değerleri kullanılarak değişken sayısı 2’den fazla olduğu için One Way Anova yapılmıştır.

Tablo 36. Evlilik Olgunluğu Homojenize Varyans Testi

Olgunluk	Ön Koşul		
Levene İstatistiği	df2	p	
,051	2	373	,950

Tablo 36.’ya göre Levene İstatistiğinden elde edilen p değeri 0.05’ten büyük ise varyans homojenliği varsayımı sağlanmıştır denilebilir.

Tablo 37. Evlilik Olgunluğu Yaşa göre Farklılaşma Durumu Anova Analizi

	KT	df	KO	F	p
Gruplar Arasında	1,095	2	,548	2,639	,073
Gruplar İçinde	77,405	373	,208		
Toplam	78,501	375			

Tablo 37 Anova sonuçlarına göre;

Yaş değerlerine göre olgunluğun yaşa göre farklılaşıp farklılaşmadığını ortaya koymak için 18-19 yaş 20-23 yaş ve 24-25 yaş olarak üç grup oluşturulmuştur. Anova sonucuna göre p değeri 0,73 olarak bulunmuştur. P değeri 0,05 den büyük olduğu için üç grup arasında anlamlı bir farklılaşma olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 38. Katılımcıların Anne- Baba Birlikte/Ayrı Olma Durumu Grup İstatistikleri

Birlikte/Ayrı	Cinsiyet	N	Ortalama	ss	Ortalama ss
	1,00	86	1,8837	,32244	,03477
	2,00	290	1,9345	,24786	,01456

Tablo 39. Katılımcıların anne babalarının birlikte/ayrı olma durumuna göre kadın ve erkek katılımcılar arasındaki Fark Testi

		p	t	df.	Ort.Fark	Std.Hata Fark
Birlikte/Ayrı	Eşit Varsayılan	,003	-1,550	374	-,0507	,03274
	Eşit Varsayılmayan		-1,347	116,350	-,0507	,03769

Tablo 39’de Independent Samples Test yapılmıştır. P anlamlılık değeri 0,03 bulunmuştur, yani 0,05 den küçüktür. Katılımcıların anne-babalarının birlikte/ayrı olma durumuna göre kadın ve erkek katılımcılar arasında farkın anlamlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Kişisel bilgilere yönelik yapılan frekans tabloları da bunu desteklemektedir.

Tablo 40. Evlilik olgunluğu ve evlilik beklentisi açısından sağlam evler ile bozulmuş evler arasındaki grup istatistikleri

	Birlikte/Ayrı	N	Ortalama	ss	Std.Ortalama Hata
Beklenti	1,00 ayrı	29	3,5369	,44696	,08300
	2,00 birlikte	347	3,5065	,38097	,02045
Olgunluk	1,00 ayrı	29	4,2703	,36874	,06847
	2,00 birlikte	347	4,1524	,46347	,02488

Tablo 41. Sağlam evler ile bozulmuş evler arasındaki Fark Testi (Independent Samples Test)

		p	t	df	Ort.Fark	Std. H.F
Beklenti	Eşit Varsayılan	0,062	0,407	374	0,03035	0,07467
	Eşit Varsayılmayan		0,355	31,494	0,03035	,08548
Olgunluk	Eşit Varsayılan	0,127	1,335	374	0,11795	0,08835
	Eşit Varsayılmayan	1,619	35,831	35,831	0,11795	0,07285

Evlilik Olgunluğu ve evlilik Beklentisi açısından boşanmış veya birlikte yaşayan aileler açısından bir fark olmadığı tespit edilmiştir. $P>0,05$ olduğundan, beklenti için 0,062, olgunluk için 0,127 p (anlamlılık) değeri bir fark olmadığını göstermektedir.

BÖLÜM V: SONUÇ, TARTIŞMA VE ÖNERİLER

Yapılan analizlere göre, araştırmadan elde edilen bütün bulgular, sıralanmış olan araştırma sorularına karşılık gelecek şekilde sunulmuştur. Ayrıca, bu konu ile ilgili araştırma yapmak isteyen araştırmacı ve diğer uygulayıcılar için de bazı öneriler sıralanmıştır. Ardından araştırma sonucu elde edilen bulgular ile benzer çalışmalar karşılaştırılmış ve yorumlanmıştır. Son olarak, ulaşılan sonuçlardan yola çıkılarak diğer araştırmacılara önerilerde bulunulmuştur.

5.1. Sonuç

Analiz bulgularına göre ulaşılan sonuçlar şöyledir:

1. Genel olarak bakıldığında evlilik olgunluğu ile evlilik beklentisi arasında orta düzeyde ve anlamlı bir ilişki vardır.
2. Olgunluğu evlilik beklentisini düşük düzeyde yordamaktadır. Olgunluk artışı beklentinin %25'ini açıklamaktadır.
3. Evlilik olgunluğu ve evlilik beklentisi cinsiyete bağlı olarak farklılık göstermemiştir. Kadın ve erkek puanları birbirine yakın çıkmıştır.

4. Evlilik olgunluğu ve evlilik beklentisi yaşa göre farklılık göstermemiştir. Bunun nedeninin, eğitim durumunun benzer olması ve yaş aralıklarının yakın olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

5. Evlilik olgunluğu arttıkça beklentinin de arttığı ortaya çıkmıştır. Buradan yaş arttıkça insanların daha seçici olabileceği ve beklentilerinin de artabileceği tahmin edilmektedir.

6. Ekonomik olgunluk ve evlilik beklentisi arasında düşük ve anlamlı düzeyde bir ilişki olduğu ortaya çıkmıştır.

7. Sosyal ve toplumsal olgunluk ile evlilik beklentisi arasında orta ve anlamlı düzeyde bir ilişki vardır.

8. Biyolojik olgunluk ile evlilik beklentisini arasında düşük ve anlamlı düzeyde bir ilişki vardır.

9. Duygusal olgunluk evlilik beklentisi arasında orta ve anlamlı düzeyde bir ilişki vardır.

10. Evlilik olgunluğunun alt değişkenleri önem sıralaması farklıdır. 1. Duygusal Olgunluk, 2. Toplumsal Olgunluk, 3. Ekonomik Olgunluk, 4. Biyolojik Olgunluk, olarak sıralanır.

11. Evlilik olgunluğu ve evlilik beklentisi açısından sağlam (ebeveynleri birlikte olan) evler ile bozulmuş (ebeveynleri boşanmış) evler arasında anlamlı bir fark olmadığı sonucuna ulaşılmıştır.

12. Gençler evlilikte kimseyi örnek almak istememektedirler.

13. Gençlerin evlilikten en önemli beklentisi 'birbirinden yardım isteyebilme' dir. Bu beklentiyi duygusal ilişkiler sayesinde farketmişlerdir.

14. Gençler en çok flört evliliğini, evlilik yaşı olarak 26-29 yaş aralığını tercih etmişlerdir.

5.2. Tartışma

Araştırma konusu ile ilgili literatür incelendiğinde evlilik olgunluğu ile ilgili gerek yurt içinde gerekse yurt dışında yapılan literatür incelemesinde herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu durum yapılan karşılaştırmaların sınırlı olmasına yol açmıştır.

Evlilik Olgunluk Ölçeği Yıldız (2017) tarafından geliştirilmiş, ancak hiçbir çalışmada kullanılmamıştır. Evlilik Beklentisi Ölçeği Jones ve Nelson (1996) tarafından geliştirilmiş, Özsoysal, Baş, Aysan (2016)'ın çalışmasında Türkçeye çevrilmiştir. Türkiye'de hiçbir çalışmada henüz kullanılmamıştır. Literatür incelendiğinde böyle bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu yüzden benzer araştırma sayısının oldukça az olması, yapılan karşılaştırmaların da sınırlı olmasına neden olmuştur. Bu bağlamda, elde edilen sonuçlar, bu sonuçlardan elde edilen bilgiler ile geçmiş araştırmalar arasındaki benzerlikler ve farklılıklar aşağıda tartışılmıştır.

Larsen, Harding ve Klein (2011) erkek katılımcıların kız katılımcılara göre evlilik beklentilerinin daha iyimser olduğunu ve dahası anne ve babası beraber olan kişilerin, anne babası ayrılmış olan kişilere göre evlilik beklentilerinin de daha iyimser olduğunu belirlemişlerdir (Larsen, Harding, Klein (2011); Akt. Gençoğlu, 2006). Evlilik Olgunluğu ve Evlilik Beklentisi çalışmasında kadın ve erkeklerin beklentileri arasında fark çıkmamıştır. Ancak kadın ve erkek katılımcılar açısından anne-baba birlikte olma durumundaki farka bakacak olursak p değeri 0,03 çıkmıştır yani 0,05 den küçüktür. Katılımcıların anne-babalarının birlikte/ayrı olma durumuna göre kadın ve erkek katılımcılar arasında fark anlamlı çıkmıştır. 86 erkek katılımcının 10'u ayrı yaşamaktadır. Kadınlarda bu oran daha azken erkeklerde daha fazladır. Erkeklerde kötümser beklentinin daha fazla çıkmasının ve iyimserlik ortalamasının daha düşük çıkmasının nedenlerinden birinin de anne-babaların ayrılması olduğu düşünülmektedir.

Cinsiyet ile evlilik beklentisi arasında nasıl bir ilişki olduğunu inceleyen bazı araştırma sonuçları; kızların evlilik beklentilerinin erkeklere göre daha iyimser olduğunu ortaya koymuşlardır (Özsoysal, Baş, Aysan, 2016). Richard B. Madsen (1986) tarafından yapılan çalışmada bekar kadınların evlilik beklentileri erkeklere göre daha gerçekçi bulunmuştur. Evlilik Olgunluğu ve Evlilik Beklentisi araştırmasında; evlilik olgunluğuna erişmiş bir kişinin yaş aralığı 18-25 yaş olarak kabul edildiğinden bu çalışmada daha alt yaş grubu alınmamıştır. Çalışmaya evliler dahil edilmemiştir. Kadın ve erkeklerin beklentilerinde fark bulunmamıştır. Demografik form verilerine göre kadınların ve erkeklerin gerçekçi beklentileri arasında fark görülmemiştir. Ancak demografik formda iyimser beklentiler için erkekler %33 iken kadınlarda bu oran %39'dir. Kadınlar erkeklere nazaran daha iyimserdir denilebilir. Araştırma verilerine göre evlilik beklentisinde ve olgunluğunda erkek ve kadın katılımcılar açısından fark

bulunmamıştır. Türkiye çalışması olarak evlilikte gerçekçi, idealist, mükemmeliyetçi iyimser, kötümser beklentileri ortaya koyacak model bir çalışma yoktur ve bu farklı bir araştırmayı içermektedir. Evlilik olgunluğu ve evlilik beklentisi araştırmasında Kişisel Bilgi Formunun anket kısmında katılımcılara kendilerini nasıl gördükleri sorulmuştur. Çıkan sonuca göre; kadınların %39'u kendini iyimser görürken, erkeklerde bu oran %33'tür. Kadınların %33'ü ve erkeklerin %43'ü kendini gerçekçi görmektedir. Kadınların ve erkeklerin %13'ü kendini mükemmeliyetçi görmektedirler. Kadınların %11'i kendini idealist görürken, erkeklerde bu oran %5'dir. Kadınların %4'ü kendini kötümser görürken erkeklerde bu oran %7'dir.

Hacettepe Üniversitesinde yapılan çalışmada cinsiyetler açısından da evlilik beklentilerinde bir fark bulunmamıştır. Bu durum, kızların ve erkeklerin evlilik beklentilerinin yakın olduğunu düşündürmektedir (Akman, 1992). Evlilik Olgunluğu ve Beklentisi çalışmasında beklenti ve cinsiyet arasında herhangi bir fark bulunmamıştır. Bunun nedeninin örneklemin eğitim durumunun benzer ve yaş aralıklarının yakın olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Mutlu (2004) tarafından yapılan araştırma bulgularına göre gençlerin çoğunluğu (%84,9) evleneceği kişiyi kendilerinin seçeceğini ve daha sonra aileye onaylayacağını belirtmiştir. Ceylan (1994)'ın çalışmasında da evlenecekleri kişiyi kendileri seçmek istediklerini belirtmişlerdir. Evlilik Olgunluğu ve Evlilik Beklentisi araştırmasında 'evleneceğin kişiye kim karar verir?' sorusuna; erkeklerin %58'i evleneceğim kişiyle birlikte karar veririm derken, %40'ı kendim karar veririm demiştir. Kadınların %59'u evleneceğim kişiyle birlikte karar veririm derken, %40'ı kendim cevabını vermiştir. Öğrencilerin geneline bakarsak, 220 öğrenci %59'luk oranla evleneceğim kişiyle birlikte derken, 152 öğrenci %40 kendim karar veririm cevabı vermiştir.

Pınar (2008)'in üniversitelilerle yaptığı çalışmada en ideal evlilik yaşının 25-29 yaş aralığında olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Ondaş (2007)'in üniversiteli gençlerle yaptığı bir çalışmada, en ideal evlilik yaşı olarak öğrenciler 26-29 yaş aralığını belirtmişlerdir. Evlilik Olgunluğu ve Evlilik Beklentisi araştırmasında da %49 oranla 26-29 yaş, hem kadınlar hem erkekler açısından en uygun yaş olarak seçilmiştir. Ancak kadınlar %44 gibi yüksek bir oranla 22-25 yaş aralığını da ikinci olarak tercih etmişlerdir.

Çerik (2002)'in üniversite gençleri üzerinde yaptığı araştırma sonuçlarına göre, ailelerin çoğunluğu, gençler tarafından “demokratik” ve “serbest bırakıcı” olarak tanımlanmıştır. Evlilik Olgunluğu ve Evlilik Beklentisi araştırmasında ailesinin yetiştirme tutumunu demokratik olarak algılayan erkekler %44 iken, kadınlar %30; korumacı olarak algılayan erkekler %33 iken, kadınlar %54; baskıcı olarak algılayan erkekler %8 iken, kadınlar %6; ilgisiz olarak algılayan erkekler %13 iken, kadınlar %7 olarak belirlenmiştir. Yetiştirme tutumunu kadınlar çoğunlukla korumacı algılamışlardır, erkekler ise demokratik olarak algılamışlardır. Toplam katılımcılara bakarsak, korumacı algılama oranı ilk sıradayken, demokratik olarak algılama ikinci sıradadır.

Başka bir çalışmada bireyler evliliği (%71) ”hayatı sevdiği biriyle paylaşma” olarak görmüşlerdir (Ünal, 1996). Başka bir çalışmada evliliğin önemini katılımcılar; hayatlarını biriyle paylaşmak için, çocuk yapmak için, evlilikte cinselliğin özgür yaşanması için, yalnız kalmamak için, ve aile baskısı yüzünden, şeklinde sıralamışlardır. Evlilik olgunluğu ve evlilik beklentisi çalışmasında, evlilik beklentisi ölçeğinden alınan en yüksek puanı alan beklentiler ‘Birbirinden yardım isteyebilme, birbirine karşı şefkatli olma, birbirine karşı neşe kaynağı olma’ olmuştur.

South (1993) ve Jones ve Nelson (1996)’a göre evlilik beklentisindeki yüksek puanlar, yüksek beklentiyi göstermektedir. Evlilik Olgunluğu ve Evlilik Beklentisi araştırmasında da ölçekten alınan yüksek puanlar yüksek (iyimser) beklentiyi gösterirken düşük puanlar kötümser beklentiyi göstermektedir.

5.3. Öneriler

Bu bölümde, araştırmanın sonuçlarına göre elde edilen bilgiler ışığında aile kurumunun sağlam kurulabilmesi, işlevini sağlıklı yerine getirmesi için ve bunun devamlılık arz etmesine katkıda bulunmak amacıyla birtakım önerilerde bulunulmuştur.

5.3.1. Araştırmacılara Öneriler

- Bu çalışmada yer alan katılımcıların sadece İstanbul’da okuyan üniversite öğrencilerinden oluşması, eğitim düzeylerinin yüksek olması çalışmada sonuçlarının genellenebilir olmasını kısıtlamaktadır. Örneklemi oluşturan katılımcıların farklı yaşlarda ve farklı eğitim gruplarında yer alan bekar

katılımcılardan oluşması ve örneklem grubunun daha geniş tutulması araştırmayı daha çok genellenebilir kılacaktır.

- Yapılan bu çalışmanın örneklemini üniversite gençliğinden farklı olarak, 18-35 yaş aralığında ve farklı eğitim düzeyinde gençler üzerinde yapılabilir.
- Aynı çalışma kırsal ve kent ayrımını ortaya çıkaracak şekilde tekrarlanabilir.
- Aynı çalışma bekarlar ve evlilerle aynı anda yapılabilir. Bekar ve evliler arasındaki evlilik beklentisi ve evlilik olgunluğu farklarına bakılabilir.
- Aynı çalışma bekarlar ve boşanmışlarla aynı anda yapılabilir. Aradaki beklenti farklarına bakılabilir.
- Yürütülen bu çalışma üniversite gençlerinin olgunluk ve beklentilerinin yakın olduğunu ortaya koyarken, farklılaşan beklentilerinin neler olduğunu anlamak açısından evlilik hazırlığında olan çiftlere beklenti ve olgunluk seviyelerindeki benzerlik ve farklılıkları ortaya koyacak bir çalışma yapılabilir.
- Diziler, tv programları, reklamlar ve sosyal medyanın kişiler üzerinde bir etkiye sahip olduğu düşünüldüğünden medyanın evlilik beklentisine etkisi üzerine bir araştırma yapılabilir.
- Çiftlerin farklılaşan ve gerçekçi olmayan beklentilerin ortaya çıkarılması için yeni bir ölçek geliştirilebilir.
- Beklentilerin iyimser, gerçekçi, idealist, mükemmeliyetçi ve kötümser puan aralıkları ülkemiz için yeni bir araştırmayla belirlenebilir.
- Bozulmuş ve bozulmamış (boşanmış ve boşanmamış ebeveynli) evler arasındaki beklenti farkları araştırılabilir.
- Evlilik beklentisi ve evlilik olgunluğundaki farklar nitel bir çalışmayla da ortaya konulabilir.
- Evlilik beklentisinin en önemli faktörlerinden biri olan cinsellik beklentisi ayrıca ele alınabilir. Bunun için bir ölçek geliştirilebilir. Uygulanabilir olan cinsel uyum veya eşten beklenti ölçeği içerisinde evlilik öncesi cinsel beklentilerle ilgili bir bölümün bulunmadığının farkına varılmıştır. Bunun başlı başına yeni bir çalışmayla ortaya çıkarılabileceği düşünülmektedir. Ayrıca cinsel beklentilerle ilgili gerçekçi ve gerçekçi olmayan beklentiler konusunda bireyler evlilik öncesinde bir eğitim verilerek bilgilendirilebilir.

5.3.2. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı, Politika Yapıcılar ve Uygulayıcılar İçin Öneriler

- 2015 yılında TÜİK (Türkiye İstatistik Kurumu)' in açıkladığı sonuçlara göre evliliklerin ilk 5 yılında gerçekleşen boşanma oranlarının sonraki yıllara göre daha yüksek olduğu görülmüştür (Gökmen, Eralp, Kayış, 2019). Bunda bireylerin evlilik beklentilerinin çok yüksek olması, gerçek dışı beklentilere sahip olmaları, hatta evlilik beklentilerinin uyuşmaması gibi birçok etkenin payı olduğu düşünülmektedir. Evlilik olgunluğu arttıkça beklentinin artması gençlerin eş konusunda seçici olabileceklerini göstermektedir. Sonuç olarak bu seçiciliğin evlilik yaşının artmasına neden olduğu düşünülmektedir. Evlilik olgunluğu ve evlilik beklentisi ana başlığında, gerçekçi beklentilerin neler olabileceği, aşırı beklentinin kişiye yaşattığı zorluklar, aşırı beklentinin evlilik yaşını öteleyebileceği gibi maddelerin bulunduğu eğitimlerin gençlere faydalı olabileceği düşünülmektedir.
- Boşanma nedenlerinin araştırıldığı bir çalışma yapıp, boşanmışlarla beklentiler konusu derinlemesine ele alınabilir.
- Bireyin belli bir olgunluğa ulaşması, beklentilerini oluşturması, kişinin kendini tanımasıyla mümkün olacağından, kendini tanıma, kişisel keşif gibi seminerler düzenlenebilir ve buradan yola çıkarak kişinin partnerinde isteyip istemediği özellikleri keşfetmesi sağlanabilir. Bu evlilik öncesi eğitimin bir parçası olarak verilebilir.
- Evlilik olgunluğu ve evlilik beklentisi puanlarındaki artışın sağlanması, gençlerin evliliği daha iyi tanımasıyla mümkün görüldüğünden, evlilik öncesinde çiftlere evliliğin gereklilikleri ve sorumlulukları hakkında eğitim verilebilir. Ortak beklenti ve amaçların evlilikteki mutluluk ve doyumunu arttıracakları düşünüldüğünden, eş seçiminde benzer veya ortak beklentilerin önemi konusunda gençler bilgilendirilebilir. Bu eğitimler seminer şeklinde olabileceği gibi, evlendirme dairelerinde evlilik için başvuran çiftlere, standart olarak verilebilir.
- Evlilik sonrasında evlilik olgunluğu ve evlilik beklentisi ile ilgili bir eğitim programı yapılabilir. Katılımcılara program öncesinde ölçek uygulanarak, eğitim sonrasında olgunluk seviyeleri ve beklenti konusundaki artış veya

değişime bakılabilir. Çiftlerin gerçekçi, ortak beklentiler oluşturmaları için eğitim verilebilir.

- Ayrıca cinsel beklentilerle ilgili gerçekçi ve gerçekçi olmayan beklentiler konusunda bireyler evlilik öncesinde bir eğitim verilerek bilgilendirilebilir. Bu eğitim evlenme müracatında bulunan çiftlere evlilik danışmanlarınca verilebilir.

KAYNAKLAR

- Akar, H. (2005). *Psikiyatrik yardım talebi olanlar ile yardım talebi olmayan ve boşanma aşamasında olan çiftlerde çift uyumu ve kişilik özellikleri arasındaki ilişkinin karşılaştırılması*. Uzmanlık Tezi. Bakırköy Prof. Dr. Mazhar Osman Ruh Sağlığı ve Sinir Hastalıkları Eğitim ve Araştırma Hastanesi. İstanbul.
- Ajzen, I. (1991). The theory of planned behaviour. *Organizational Behavior and Human Decision Processes*, 50, 179–211.
- Ajzen, I. (2011). The theory of planned behaviour: reactions and reflections. *Psychology and Health*, 26(9), 1113-1127.
- Akman, Y. (1992). Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi öğrencilerinin meslek, evlilik ve geleceğe yönelik beklentileri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*(7), 125-149.
- Azzopardi, C. (2007). *Expectations of marriage before & after marriage among maltese catholic couples*. Dissertations & Theses. University East London, London: Proquest. doi/1779362084
- Baş, E. ve Cengiz, E. (2018). Üniversite öğrencilerinin evlilik ve aileyi anlamlandırma biçimleri: Karadeniz Teknik Üniversitesi. *İmgelem Altı Aylık Hakemli Beşeri Bilimler Dergisi*, 2(2), 5-27.
- Baucom, D. H., & Epstein, N. (1990). *Cognitive behavioral marital therapy*. New York: Brunner/Mazel.
- Bayoğlu, F. ve Atlı, A. (2014). İnönü evlilik tutum ölçeği geçerlilik ve güvenilirlik analizleri. *Ege Eğitim Dergisi*, 15(2), 397-415.
- Bilen, M. (2004). *Sağlıklı insan ilişkileri*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Bora, A. ve Üstün, İ. (2005). *Sıcak aile ortamı: Demokratikleşme sürecinde kadın ve erkekler*. İstanbul: Tesev Yayınları.
- Boyer-Pennington, M. (2001). Student's expectations and optimism toward marriage as a function of parental divorce. *Journal of Divorce and Remarriage*, 34, 71-87.

- Bradshaw, T. S. (2015). *Emerging adults' marriage expectations: The influence of a relationship's type of love or an individual's gender role*. Master Of Science. Illinois, Illinois State University, United States of America: Proquest. 1606476.
- Burç, P. E. (2018). Evlilik ve aile olguları üzerinden gündelik hayata sosyo-kültürel bir bakış. *Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 5(13), 135-141.
- Burger, J. M. (2006). *Kişilik (2.baskı)*. İnan Deniz Erguvan Sarıoğlu (çev). İstanbul: Kaktüs Yayınları.
- Büyükşahin, A. ve Hovardaoğlu, S. (2004). Çiftlerin aşka ilişkin tutumlarının Lee'nin çok boyutlu aşk biçimleri kapsamında incelenmesi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 19 (54), 59-72
- Canel, A. (2007). *Ailede problem çözme, evlilik doyumu ve örnek bir grup çalışmasının sınanması*. Doktora tezi. İstanbul: Marmara Üniversitesi.
- Canel, A. N. (2012). *Aile eğitim programı*. 12.14.2018 tarihinde http://www.aep.gov.tr/wpcontent/uploads/2012/10/01_02_evlilik_ve_aile_hayat.pdf. adresinden alındı
- Ceylan, F. (1994). *Üniversite öğrencilerinin eş seçimindeki tercih ve beklentileri*. Yüksek Lisans Tezi. Sivas: Cumhuriyet Üniversitesi Sosyal Bil. Enst. Sosyoloji Anabilim Dalı
- Curran, M. A., & Hazen, N. L, & Mann, T. (2009). Representations of marriage and expectations of parenthood: Predictors of supportive coparenting for first-time parents. *Parenting* . 1-2(9), 101-122. doi/ 10.1080/15295190802656794
- Cüceloğlu, D. (2004). *Yetişkin çocuklar*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Cüceloğlu, D. (2015). *Evlenmeden Önce*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Çaplı, O. (1992). *Evlenmeye hazır mısınız?* Ankara: Bilgi Yayınevi.
- Çerik, Ş. (2002). Ailelerin gençlere karşı tutumları ve gençlerin ailelerinin tutumlarını algılayışlarına yönelik üniversite gençliği üzerinde bir araştırma. Ege Üniversitesi İ.İ.B.F. *Ege Akademik Bakış*, Cilt: 2, Sayı: 1, 21-36

- Çimen, Ş. E. (2007). *Görücü usulü ve anlaşarak evlenen bireylerin çeşitli sosyal psikolojik faktörler yönünden karşılaştırılması*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Doğru, D. (2017). *Üniversite öğrencilerinde algılanan anne babatutumlarının eş seçme stratejileri ve evlilik tutumu ile ilişkisi*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul Gelişim Üniversitesi
- Duclos, P. A., & Thomas, D. F., & Zusman, J. (1971). *Age, emotional maturity and the decision to marry*. Dissertations and Theses. Portland State University. Portland, Usa: https://pdxscholar.library.pdx.edu/open_access_etds.
- Duran, Ş. ve Hamamcı, Z. (2010). Evlilik öncesi ilişki geliştirme programının romantik ilişkiler yaşayan ün. ögr.nin iletişim becerileri ve çatışma iletişim tarzları. *Aile ve Toplum*, 6(23), 87-99
- Durualp, E. V. (2009). *Anasınıfına devam eden altı yaşındaki çocukların sosyal uyum ve beceri düzeylerinin bazı değişkenler açısından incelenmesi*. Ankara.
- Ekşi, B. (2005). Evliliğe hazırlık aşamasındaki karı-koca adaylarının evlilik ve anne-baba olma üzerine düşünceleri. *Aile ve Toplum*, 2(9), 75-84.
- Ekşi, H. ve Kahraman, Z. (2012). Bir evlilik ve aile hayatı eğitim programının evli kadınlarda evlilik uyumuna ve aile sistemine etkisi. *M.Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*, (36), 129-145.
- Epstein, N.,& Eidelson, R. J. (1982). Unrealistic beliefs of clinical couples: Their relationship to expectations, goals, and satisfaction. *American Journal of Family Therapy*, 9(4), 13-22.
- Ersanlı, K. V. (2003). Evlilik İlişisini Geliştirme programının evli çiftlerin evlilik ilişkilerini değerlendirmelerine etkisi. *Psikiyatri Psikoloji Psikofarmakoloji Dergisi*, 3(11), 219-226.
- Eşsizoğlu, A. (2012). *Aile yapısı ilişkileri*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.

- Fowers, B. J. (1993). Psychology as public philosophy: An illustration of the moral dimension of psychology with marital research. *Journal of Theoretical and Philosophical Psychology*, 13(2), 124.
- Fromm, E. (2004). *Sevme sanatı* (Cilt 1.baskı). Ayşe Türkmen (çev.). İstanbul: Say Yayınları. ISBN:9789753880671
- Gazioğlu, E. İ. (2006). Genç yetişkinlerin evlilik ve aile hayatına ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi. *M. Ü. Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi*,23(23), 107-123.
- Geçtan, E. (2013). İnsan ve olgunluk. *Hürfikir Gazetesi*. <http://www.hurfikir.com.tr/kose-yazisi/837/insan-ve-olgunluk.html> (20/5/2019 tarihinde alındı.)
- Gençoğlu, C. (2006). *Üniversite öğrencilerinin iyimserlik düzeyleri ile kişilik özellikleri arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Samsun: Ondokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Gibson, L. C. (2017). *Olgunlaşmamış ebeveynlerin yetişkin çocukları*. Dilek Boyraz(çev.).Sola Yayınları.
- Glenn, N.D. (1990). Quantitative research on marital quality in the 1980s: A critical review. *Journal of Marriage and The Family*, 52, 818-831.
- Gökmen, Ş. ve Eralp, A. ve Kayış, A. A. (2019). İlk evlilik süresini etkileyen faktörlerin yaşam analizi:Türkiye örneği. *Optimum Ekonomi ve Yönetim Bilimleri Dergisi*, 6(1),63-76
- Günay, O. (2000). *Evlilik uyumu ile kişisel düşünme modelleri arasındaki ilişki* (Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Marmara Üniversitesi/Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İstanbul.
- Hamamcı, Z. ve Buğa, A. ve Duran, Ş. (2011). Üniversite öğrencilerinin evlilik yaşantısı ile ilgili bilgi kaynaklarının ve evlilik öncesi eğitim ihtiyaçlarının incelenmesi. *Aile ve Toplum*, 7(26).

- Hansen, J.C., & L'abate, L. (1982). The classification of normal families: *Functionality and dysfunctionality*. Approaches to Family Therapy. Macmillan Publishing Co. Inc.
- Heim, T. J. (2004). *Happily ever after*. Colorado Springs: Nav Press. ISBN: 0825427584
- Heitler, S. (1997). *The power of two*. Oakland/CA: New Harbinger Publications. ISBN: 1572240598
- Himes, K. H. (1990). *The Marriage Builder workbook: Personal and relational maturity in marriage*. Dissertations theses. California, Kenneth Harold. Biola University, United States. PROQUEST 1810436561
- Hortaçsu, N. (1999). The first year of family- and couple-initiated marriages of a Turkish sample: a longitudinal investigation. *International Journal of Psychology*, 34, 29-41.
- Humphreys, T. (1998). *Aile terk etmemiz gereken sevgili* (books.google.com, D., & T. Anapa, Çev.) İstanbul: Epsilon Yayıncılık.
- Jackson, C. (2017). Maturity in marriage. *Faith& Religion*. 23-29. Ebscohost.
- Jaspers, K. (2001). *Evlilik. Yaşar Cevher(çev.)*. İstanbul: Yeryüzü Yayınevi. ISBN: 9789757056652
- Jones, G. D., & Nelson, E. S. (1996). Expectations of marriage among college students from intact and non-intact homes. *Journal of Divorce and Remarriage*, 26, 171-189.
- Jones, G. D., & Nelson, E. S. (2008). Expectation of marriage among college students from intact and non-intact homes. *Journal of Divorce Remarriage*, 26(1-2), 171-189. https://www.tandfonline.com/doi/abs/10.1300/J087v26n01_09
- Kalkan, M. (2002). *Evlilik ilişkisini geliştirme programının, evlilerin evlilik uyum düzeyine etkisi* (Yayımlanmamış Doktora Tezi). Samsun: On dokuz Mayıs Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
- Kalkan, M. ve Ersanlı, K. (2008). *Evlilik ilişkilerini geliştirme kuram ve uygulama*. İstanbul: Nobel Yayıncılık.

- Kalkan, M. ve Hamamcı, Z. ve Yalçın, İ. (2015). *Evlilik öncesi psikolojik danışma*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Kaufman, G. (2005). Gender role attitudes and college students' work and family expectations. *Gender Issues*, 22(2), 58-71.
- Karabacak, A. ve Çiftçi, M. (2016). Üniversite öğrencilerinin evliliğe ilişkin tutumları ile romantik ilişkilerde akılcı olmayan inançları arasındaki ilişkinin incelenmesi. *Psikoloji Çalışmaları*, 2(36), 25-43.
- Karasar, N. (2009). *Bilimsel araştırma yöntemi*. İstanbul: Nobel Yayıncılık.
- Keldal, G. (2015). *Üniversite öğrencilerinin evliliğe ilişkin tutumlarının yordayıcısıolarak eş seçme stratejileriİ ve cinsiyet rol algıları*. Yüksek Lisans Tezi. Malatya: İnönü Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü
- Kelly, J. (1981). Observations on adolescent relationships five years after divorce. *Adolescent Psychiatry*,(9), 119-132.
- Kılıç, D. K. (2007). Üniversite öğrencilerinin eş seçimine ve evliliğe ilişkin tutumları. *Sağlık ve Toplum Dergisi*, 17(1), 32-42.
- Kır, İ. (2011).Toplumsal bir kurum olarak ailenin işlevleri. *Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi*, 10(36), 381-404.
- Knox, D. (1970). Conception of love at three developmental levels. *Family Coordinator*, 19(2), 151-156.
- Knox, D., & Schacht, C. (2010). *Choices in relationships: An introduction to marriage and the family* (10th ed.). Belmont, CA: Wadsworth.
- Köroğlu, T. (2013). *Üniversite gençliğinde evlilik, aile ve boşanma konusundaki düşünce ve görüşleri üzerine sosyolojik bir araştırma*. Yüksek Lisans Tezi. Karabük: Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Laner, M., & Russell, J.N. (1995). Marital expectations and level of premarital involvement: Does marriage education make a difference? *Teaching Sociology*, (23), 28-34.

- Larson, J. H. (1988). The marriage quiz: College students' beliefs in selected myths about marriage. *Family Relations*, (37), 3-11.
- Larson J.H., & Holman, T.B. (1994). Premarital predictors of marital quality and stability. *Family Relations*, 43(2), 228-237. doi: 10.2307/585327
- Long, B. (1987). Perceptions of parental discord and parental separations in the United States: Effects on daughter's attitudes toward marriage and courtship. *The Journal of Social Psychology*, (6), 573-582.
- Macbeth, D. M. (1996). *Risk factors associated with early adolescent sexual values and behaviors*. Dissertation Thesis . Utah, Utah State University, USA: ProQuest
- Madsen, R. B. (1986). *The relationship of age, sex, and locus-of-control with single persons expectations of marriage*. Dissertation/Thesis. Kansas City, University of Missouri, United States of Amerika: ProQuest Dissertations. 8627062
- Manning, W., & Longmore, M., & Giordano, P. (2007). The changing institution of marriage: adolescents expectations to cohabit and to marry. *Journal of Marriage and Family*, 69(3), 559 575. doi: 10.1111j.1741-3737.2007.00392.x
- Metek, K. (2012). Evlilik olgunluğu. kubramete.wordpress.com/2018/03/12/evlilik-olgunlugu, 03.06.2019 tarihinde kubramete.wordpress.com. adresinden alındı
- Monaghan, J. & Just, P. (2013). *Sosyal ve Kültürel Antropoloji*, (ev.) Hakan Gr, 2. Baskı. Ankara: Dost Kitabevi Yayınları.
- Muench, D.M. , & Landrum, R.E. (1994). Family dynamics and attitudes toward marriage. *Journal of Psychology*, 128 (4), 425-431
- Mussatayeva, M. (2018). *Alt sosyo-ekonomik düzeydeki kadınların evlilik doyumunu ile aile işlevlerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Mutlu, M. (2004). *niversite gençliğinin evlilik ve aile kurumuna yaklaşımı*. Yüksek Lisans Tezi. Elazığ: Fırat Üniversitesi
- Nazlı, S. (2001). *Aile danışmanlığı* (2.Baskı). Ankara: Nobel Yayınları.

- Odell, M. , & Quinn, W. H. (1998). Congruence, desire for change, and adjustment during the first year of marriage. *Marriage & Family Review*, 27(1/2), 91-130.
- Ondaş, B. (2007). *Üniversite öğrencilerinin evlilik ve eş seçimiyle ilgili görüşlerinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. Ankara :Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Özabacı, N. (2004). *Evlilik Öncesi ilişkiler*. Evlilik Okulu, Yavuzer H. (Ed.), Remzi Yayınevi, İstanbul, ss. 39-53
- Özen, Y. ve Gül, A. (2007). Sosyal ve eğitim bilimleri araştırmalarında evren-örneklem sorunu. *Population-sampling issue on social and educational research studies. KKEFD/jOKKEF*, (15). 394-422
- Özguven, İ. E. (2000). *Evlilik ve Aile Terapisi*. Ankara: PDREM Yayınları.
- Özkalp, E.(1990). *Sosyolojiye giriş*. 4. Baskı, Ankara, A.Ü. Eğitim, Sağlık ve Bilimsel Araştırma Çalışmaları Vakfı Yayınları, s.97-133
- Özsoysal, S. ve Baş, A. U. ve Aysan, F. (2016). Evlilik beklentisi ölçeği: Geçerlik ve güvenilirlik çalışması. *Mersin Üniv. Eğitim Fakültesi Dergisi*, 12(1), 119-128.
- Öztürk, C. Ş. ve Arkar, H. (2014). Evli çiftlerde evlilik uyumu ve cinsel doyum arasındaki ilişkiler. www.literaturesempozym.com, 1(3).
- Özteke, H. ve Baloğlu, M. ve Kesici, Ş. ve Kamer, Z. (2019). Genç kızların evliliğe ilişkin görüşlerinin incelenmesi:Neden evlenirim,neden evlenmem. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*,(50), 303-323.
- Patton, M. Q. (2014). *Nitel araştırma ve değerlendirme yöntemleri* (Çev. Ed. M. Bütün ve S. B. Demir). Ankara: Pegem A.
- Peterson, A. C. , & Crockett, L., Tobin-Richards, M. , & Boxer, A. (1988). *Journal of Youth and Adolescence*. 12, 117-133.
- Pınar, G. (2008). Üniversite son sınıf öğrencilerinin evliliğe bakış açısı. *Aile ve Toplum Eğitim Kültür Araştırma Dergisi*, 4(14), 49-61.

- Plotnick, R. D. (2007). Adolescent expectations and desires about marriage and parenthood. *Journal of Adolescence*, 30(6), 943-963.
- Popenoe, D., & Whitehead, B. D. (2004). *The state of our unions*. Piscataway, N.J.: The National Marriage Project.
- Popenoe, D. (1991). Breakup of the family: Can we reverse the trend? *USA Today Magazine*, 50-53.
- Riggio, H. R., & Weiser, D. (2008). Attitudes toward marriage: Embeddedness and outcomes in personal relationships. *Personal Relationships*, 15(1), 123-140.
- Rios, C. M. (2010). *The Relationship Between Premarital Advice, Expectations and Marital Satisfaction*. Graduate Theses, 536. Utah, Utah State University, USA: Proquest. UMI 1474103
- Rolfe, D. (1975). *Marriage adjustment of couples: A premarital assessment and follow-up in marriage*. Doctoral Dissertation. Michigan State University. 36, 4064A-4065A.
- Sabatelli, R.M., & Pearce, J.T. (1986). Exploring marital expectations. *Journal of Social and Personal Relationships*, 3, 307-321.
<https://doi.org/10.1177/0265407586033004>
- Sabatelli, R. (1988). Exploring relationship satisfaction: A social exchange perspective on the interdependence of theory, research, and practice. *Family Relations*(37), 217-222.
https://www.researchgate.net/publication/271813585_Exploring_Relationship_Satisfaction_A_Social_Exchange_Perspective_on_the_Interdependence_between_Theory_Research_and_Practice
- Schwab, J.J. (2000) *Family Functioning: The General Living Systems Research Model*. Kluwer Academic Publishers, Hingham, MA, USA.
- Segrin, C., & Nabi, R. L. (2002). Does television viewing cultivate unrealistic expectations about marriage? *Journal of Communication*, 52(2), 247-263.

- Semerci, B. (2004). Niçin evleniyoruz? *Sabah Gazetesi*.
https://www.sabah.com.tr/yazarlar/gunaydin/bsemerci/2004/10/09/nicin_evleniyoruz 15/8/2019 tarihinde alındı
- Sezen, L. (2005). Türkiye'de evlenme biçimleri. *A.Ü. Türkiyat Araştırmalar Enstitüsü Dergisi*, (27), 185-195.
- Sharp, E. , & Ganong, L. (2000). Raising awareness about marital expectations:Are unrealistic beliefs changed by integrative teaching. *Family Relations*, 49(1), 71-79.
- South, S. J. (1993). Racial and Ethnic Differences in the Desire to Marry. *Journal of Marriage and the Family*, (55), 357-370.
- Stanhope, M. S., & Lancaster, J.(1996). *Community health nursing*. Fourth Edition, St. Louise, MissouriMosbyYear.Inc, s.452-468, 475 -480,500.
- Sternberg, R. J. (1986). A triangular theory of love. *Psychological Review*, 93(2), 119-135.
- Stutzer, A., & Frey, B. (2006). Does marriage make people happy, or do happy people get married. *The Journal of Socio-Economics*, (35),326-347.
- Sussman, M. B. , & Kitson, G. (1982). Marital Instability and Divorce Outcomes. *Journal of Marriage and Family*, (44), 87-101.
- Tacoğlu, T. P. (2011). Türkiye'de gerçekleştirilen geleneksel evlilik çeşitlerinin nedenleri ve evlilikler üzerinde etkileri. *ODÜ Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi*, 2(4), 114-143.
- Tarhan, N. (2008). *Evlilik psikolojisi*. İstanbul: Timaş Yayınları.
- Tarhan, N. (2013). *Aşk evliliğin sebebi değil sonucudur*. 12 25, 2018 tarihinde <https://www.nevzattarhan.com/ask-evlilikin-sebebi-degil-sonucudur.html>. adresinden alındı
- Tosun, C. ve Yazıcı, H. ve Altun, F. (2017). Evlilik öncesindeki ve evli bireylerin ilişki nitelikleri, benlik kurguları ve özgeci davranış düzeyleri. *Sosyal Politika Çalışma Dergisi*, 17(38), 73-94.

TUİK (2008). Yaşam memnuniyeti. 22 Şubat 2019 Saat: 10:00'da <http://tuik.gov.tr/PreHaberBultenleri.do?id=30702> adresinden alınmıştır.

TMK (2001). Evlilik Olgusu. (Madde 124 ve 185). 2/10/2019 tarihinde mevzuat.gov.tr. adresinden alınmıştır

Türkaslan, N. ve Süleymanov, A. (2010). Üniversite son sınıf öğrencilerinin evlilik konusundaki görüş ve düşünceleri -AzerbeycanVe Türkiye Karşılaştırması. *Karadeniz Sosyal Bilimler Dergisi*, (5), 54-66.

Türküm, S. (2000). *Anne Baba Eğitimi*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi.

Tütengil, C. (1978). Aile ve evlilik araştırması sonuçları. *Sosyoloji Konferansları*. (16), 1-16.

Uraz, G. (1979). *Müstakbel eşten beklentiler üzerine bir inceleme*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. Ankara: Hacettepe Üniversitesi.

Ünal, E. (1996). *Evlilik adaylarının eş seçim ölçütleri ve İzmir'de verilen evlilik danışmanlığı hizmetleri*. Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi. İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.

Waite, L. J., & Gallagher, M. (2000). *The Case for Marriage Why Married People Are Happier, Healthier and Better off Financially*. New York Doubleday.

Waller, M. R. (2005). "His" and "her" marriage expectations: Determinants and consequences. *Journal of Marriage and Family*, 67(1), 53-67.

Wallerstein, J. S. (1987). Children of divorce: Report of a ten year follow-up of early latency age children. *American Journal of Orthopsychiatry*, 57, 199-211.

Xu, S. (2012). *Entry to adulthood: College women's desire for marriage*. Master Of science. Ames, Iowa, Iowa State University, USA.

Yalçın, H. (2010). *Evlilik okulu*. Ankara: Öncü.

Yavuzer, H. (2015). *Evlilik okulu*. İstanbul: Remzi Kitabevi.

Yeter, N. (2017). *Kadınların iş doyumları ile evlilik uyumu arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul: İstanbul Ticaret Üniversitesi

- Yıldırım, İ. (2007). Üniversite öğrencilerinin eş seçme kriterleri. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 3(27), 15-30
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2011). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Yıldız, M. (2017). Evlilik olgunluk ölçeğinin geliştirilmesi. *Yaşam becerileri Psikoloji Dergisi*, 1(1), 24-34.

EKLER

EK-1: Kişisel Bilgi Formu

1-Demografik Bilgiler

- 1) Yaşınız ? .....
- 2) Cinsiyetiniz ? ( ) Kız ( ) Erkek
- 3) Hangi bölümde okuyorsunuz?.....
- 4)Kaçınıcı sınıfta okuyorsunuz?

2- Anket

- 1) Anne ve babanız, a)birlikte yaşıyor b) ayrı yaşıyor
- 2) Anne ve babanızın yaptığı evlilik şekli;
a)Görücü usulü zorla b)Görücü usulü isteyerek c) flört ederek
- 3) Şu an bir ilişkiniz var mı? a)evet b) hayır
- 4)Kendinizi evliliğe hazır hissediyor musunuz? a)evet b)hayır c) kararsızım
- 5)Nasıl bir evlilik yapmak istersiniz?
a) Görücü usulü-Mantık evliliği b) Flört-Aşk evliliği
- 6) Sizce en uygun evlenme yası kaçtır?
( ) 18'den küçük ( ) 18-21 ( ) 22-25 ( ) 26-29 ( ) 30-35 ( ) 36 ve yukarısı
- 7) Kiminle evleneceğinize kim karar vermeli ?
a) Kendim b) evleneceğim kişiyle birlikte c) Ailem d) Akrabalar e)Evlilik merkezleri
- 8)Evliliğinizde kimi örnek alırsınız?
( )Annemi/Babamı ( )Yakın akraba ( )Çevre ( )Kimseyi örnek almam ( )Kararsızım
- 9) Bir evlilikte en önemli sorun nedir?

a)Maddi b)Duygusal c)Aile ve sosyal çevre d)Fiziksel e)Kararsızım

10)Evlilikte en önemli beklentiniz nedir?(1-7 puan veriniz. En önemli 7olacak şekilde)

( )Eşitlik ( )Cinsellik ( )Samimiyet ( ) Duygusal yakınlık ( ) Kişisel ve fiziki özelliklerin uyumu

11)Bu beklentiyi nasıl oluşturdunuz?

( )Ailemde görerek ( )Eksikliğini duyarak ( )Arkadaş ve çevremden görerek
( )Medyada görerek ( )Eğitimle öğrenerek ( )Duygusal ilişkiler sayesinde

12)Kendinizi nasıl tanımlarsınız?

( ) İyimser ( ) Çocuksu ( ) Hayalci ( ) Gerçekçi ( )Kötümser

13)Ailenizin yetiştirme tutumunu nasıl algılıyorsunuz?

( )Demokratik ( )Baskıcı ( )İlgisiz ( )Korumacı ( )Aşırı izin verici

EK-2: Evlilik Beklentisi Ölçeği

Lütfen aşağıdaki ölçekte yer alan her bir ifadeyi cevaplayınız. Doğru ya da yanlış cevap yoktur. İfadelerin yorumları bireylere göre değişebilir. Lütfen gelecekteki evliliğinizin neye benzeyeceğini hayal ederek aklınıza ilk gelen cevabı işaretleyiniz. Teşekkürler.

	Tamamen Katılmıyorum	Katılmıyorum	Orta	Nötrüm	Katılıyorum	Tamamen Katılıyorum
1- Evliliğim yaşadığım tüm diğer yakın ilişkilerden daha yoğun olacak.						
2- Eşim ve ben cinselliğe eşit şekilde önem vereceğiz.						
3- Ben ve eşim benzer temizlik alışkanlıklarına sahip olacağız.						
4- Gelirlerimizi düzenli bir şekilde korumak zor olacak.						
5- Birbirimizden yardım istemek bir sorun oluşturmayacak.						
6- Eşim oldukça çekici biri olacak.						
7. Her ikimizin de yapacağı belli başlı ev işleri olacak.						
8- Yalnız başına geçirilen zaman birlikte geçirilen zaman kadar önemli olmayacak.						
9- Romantik aşkın sürdürülmesi mutlu evliliğimiz için anahtar unsur olacaktır.						
10- Eşim ve ben aynı zamanda çocuk sahibi olmak isteyeceğiz.						

	Tamamen Katılmıyor	Katılmıyor	Orta	Nötrüm	Katılıyor	Tamamen Katılıyor
11- Eğer işimde terfi edersen ve başka bir şehre taşınmamız gerekirse eşim benimle birlikte gelmeye kesinlikle gönüllü olacaktır.						
12- Evlilikteki doyumumuz cinsel hayatımızın yansıması olacaktır.						
13-Eşim çok güçlü bir mizah duygusuna sahip olacak.						
14- Her ikimiz de gerekirse evlilik danışmanına gitme konusunda gönüllü olacağız.						
15- Eşim ve ben birbirimize karşı oldukça şefkatli olacağız.						
16- Çocuk sahibi olmak her ikimizin de evlilik doyumunu geliştirecek.						
17- Eşim ne istediğimi ve neyle mutlu olacağımı içgüdüsel olarak bilecek.						
18- Eşim beni anlama konusunda sorun yaşayacak.						
19- Eşimin vücudunun bozulması benim için sorun olmaz.						
20- Eşim hayatımı şenlendirecek.						
21- Eşim beni her zaman dinleyecek.						
22-Eşimin eksik yanlarını göstererek onu değiştirebileceğim.						
23- Birbirimize öfkeleneceğiz.						

	Tamamen Katılmıyor	Katılmıyor	Orta	Nötrüm	Katılıyor	Tamamen Katılıyor
24- Cinsellik her zaman heyecan verici olacak.						
25-Her zaman duygularımızı açıkça ifade edebileceğiz.						
26-Eşim ve ben tatillerimizi hangimizin ailesiyle birlikte geçireceğimiz konusunda aynı görüşte olacağız.						
27-Kararlarımızı her zaman birlikte alacağız.						
28-Eşimin sadakatiyle ilgili kuşku duyacağım.						
29-Tüm kavgalarımız hızlı bir şekilde çözümlenecek.						
30-Eşim evlilik yıldönümü gibi önemli tarihleri unutacak.						
31-Eşim otomatik olarak ailemdeki kişileri sevecek.						
32-Ev işlerini eşit bir şekilde paylaşacağız.						
33-Eşim kararlarını alırken her zaman bana danışacak.						
34-Her zaman aşırı duygusal yakınlığımız olacak.						
35-Eşim ve ben çok fazla tartışacağız.						
36-Eşim ve ben yemeklerimizi her zaman birlikte yiyeceğiz.						
37-Benzer ilgilerimizin tümünü paylaşacağız.						
38-Kayınlarım ile geçinmem zor olacak.						

	Tamamen Katılmıyor	Katılmıyor	Orta	Nötrüm	Katılıyor	Tamamen Katılıyor
39-Eğer eşime kendisiyle ilgili bazı şeyleri değiştirmesini söylersem benimle aynı fikirde olacak.						
40-Eşim karşı cinsten birisini asla çekici bulmayacak.						

EK-3:Evlilik Olgunluk Ölçeği

	Asla katıl mıy oru m	Katıl mıy oru m	Biraz Katıl mıyor um	Bira z katıl ıyor um	Katıl ıyor um	Son dere ce katıl ıyor um
1.Kendi duygularımın farkındayım ve hayattan ne istediğimi biliyorum.						
2.Eşim olacak kişinin duygularını anlayabilirim ve ona yardımcı olabilirim.						
3.Yaşamım boyunca duygusal problemlerimle etkin bir biçimde mücadele ettim.						
4.Evleneceğim kişiyle aramızda oluşabilecek problemleri iletişim yoluyla çözebilirim.						
5.Evlilik süreci boyunca birtakım krizlerle karşılaşacağımı biliyorum.						
6.Yaşadığım problemleri tek başına değil, yardım alarak çözme eğilimindeyim.						
7.Evlilikle ilgili maddi yeterliliğe sahibim.						
8.Evliliğin devamında oluşabilecek maddi problemlerle baş edebilirim.						
9.Çocukların dünyaya gelmeleriyle üzerimdeki maddi yükün artacağını biliyorum.						

10.Ekonomik kararları eşim olacak kişinin görüşlerini alarak vereceğimi düşünüyorum.						
11.Eşim olacak kişinin bir sosyal çevresi olduğunu ve benim onlara saygı duymam gerektiğini düşünüyorum.						
12. Eşim olacak kişinin bir ailesi olduğunu, evlilik sürecinde onlarında benim ailem olacağını düşünüyorum.						
13.Ailemle birlikte sosyal aktivitelere katılabilir, güzel vakit geçirebilirim.						
14.Kendi ailem ve eşim olacak kişinin ailesi arasında oluşabilecek problemlerle baş edebilirim.						
15. Bedenimde evliliğime engel olabilecek bir biyolojik etken bulunmamaktadır.						
16.Kendi arkadaş çevreme ve aileme zaman ayırma konusunu sağlıklı bir biçimde gerçekleştirebilirim.						
17.Eşim olacak kişinin ve ileride doğacak çocuklarımın birtakım sorumlulukları olacaktır.						
18. Evlilikte cinselliğimi olumsuz yönde etkileyecek bir sağlık problemi ya da psikolojik problem olduğunu düşünmüyorum.						
19.Bedenim ve sağlığımla ilgili farkındalığa sahibim.						

İZİNLER

"Aslı UZ BAŞ" <asli.uzbas@deu.edu.tr>

Sat 10/13/2018 7:38 AM

Merhaba Rveyde,

Ölçek formları ve makaleleri ekte gönderiyorum. Çalışmada başarılar dilerim.

Prof. Dr. Aslı Uz Baş

Kimden: Rveyde izmecioğlu <ruveyde_a@hotmail.com>

Sn. Aslı Uzbaş hocam,

Sn. Selda zsoysal ve Ferda Aysan ile geliştirdiğiniz bu ölçekleri tez çalışmamda kullanmak üzere izninizi istiyorum hocam.

Saygılar...

Rveyde izmecioğlu Ticaret Üniversitesi Aile Dan. Yks. Lisans gr.

Kimden: Rveyde izmecioğlu <ruveyde_a@hotmail.com>

Tarih: 2018 10 11 13:23 (GMT+03:00)

Alıcı: ferda.aysan@deu.edu.tr

Konu: lt: Evlilik beklentisi, evlilik tutumu leği

Sn. Ferda Aysan hocam,

Geliştirdiğiniz bu ölçekleri tez çalışmamda kullanmak üzere hem izin hem de ölçek formlarına ihtiyacım var. Desteğinizi bekliyorum.

Rveyde izmecioğlu Ticaret Üniversitesi Aile Dan.

FERDA AYSAN <aysanferda@gmail.com>

Sun 10/14/2018 8:42 PM

Sevgili Rüveyda

Umarım izni Selda Hoca göndermiştir. Kendi adıma ben de sizin çalışmanızda söz konusu ölçekleri kullanmanız için veriyorum. Başarılar dilerim.

Ferda Aysan

Evlilik Olgunluk leği Kullanım İzini

Muhammed YILDIZ <pdrdanisman@hotmail.com>

Wed 10/10/2018 10:07 AM

Sayın Rveyde izmecioğlu,

Evlilik Olgunluk leğini araştırmanızda kullanabilirsiniz, kolaylıklar diliyorum.

Muhammed YILDIZ

Wed 10/10/2018 10:03 AM

Sn. Muhammed Yıldız,

Evlilik tutumları ile ilgili hazırlayacağım tez çalışmamda Evlilik Olgunluk leğini kullanmak için sizden izin istiyorum.

Rveyde izmecioğlu Ticaret nv. Aile. Dan. Yüksek Lisans Öğr.